

T.C
GAZİ ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
EL SANATLARI ANA BİLİM DALI
DEKORATİF ÜRÜNLER EĞİTİMİ

KAHRAMANMARAŞ AHŞAP OYMA SANATI

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Hazırlayan
HACER ARIKAN

Danışman
Yrd. Doç. Dr. ZEYNEP GÖKÇESU

ANKARA-2009

JÜRİ ÜYELERİNİN İMZASI

Hacer ARIKAN'ın “Kahramanmaraş Ahşap Oyma Sanatı” isimli tezi /.... /....
Tarihinde jürimiz tarafından EL Sanatları Ana Bilim Dalında Yüksek Lisans Tezi olarak
kabul edilmiştir.

Adı Soyadı

İmza

Üye: (tez danışmanı)Yrd. Doç. Dr. Zeynep GÖKÇESU

.....

Üye: Doç. Dr. Güzin SUBAŞI

.....

Üye: Yrd. Doç. Dr Hülya Serpil ORTAÇ

.....

Üye:.....

.....

Üye:.....

.....

ÖZET

KAHRAMANMARAŞ AHŞAP OYMA SANATI

Arıkan, Hacer

Yüksek Lisans, El Sanatları Ana Bilim Dalı
Tez Danışmanları: Yrd. Doç. Dr. Zeynep GÖKÇESU

Şubat-2009

Araştırmanın amacı yıllardan beri süre gelen “Kahramanmaraş Ahşap Oyma Sanatı”nın daha fazla tanınmasını sağlayarak, bu sanatın Kahramanmaraş’taki yeri, günümüzdeki durumu, Maraş şehrine olan katkıları, kullanılan teknikler, ürün analizi ve kullanılan malzemelerin incelenmesi olarak belirlenmiştir.

Bu araştırmanın evrenini, Kahramanmaraş’taki Ahşap oyma atölyeleri oluşturmaktadır. Evrenin tamamına ulaşmada zaman ve mali sorunlar yaşanacağından örneklem alınmıştır. Araştırmanın örneklemine Kahramanmaraş’taki 27 Ahşap oyma atölyesinde görev yapan 50 Ahşap Oyma Ustası katılmıştır. Bu araştırma kapsamında, ustalara anket formu uygulanmıştır. Anket formu ile elde edilen bulguların frekans ve yüzde analizleri yapılmıştır.

Araştırma sonucunda; Kahramanmaraş geleneksel sanatlarından biri olan Ahşap oyma sanatında ekonomik sebeplerden dolayı, el işçiliğinin azaldığı ve makineli işçiliğe önem verildiği görülmüştür. El işçiliğinin çok zaman alması ve emeğin karşılığının alınamaması, el oyması yapan atölyelerin azalmasına sebep olmuştur. Makineli üretimin, üretimi hızlandırması, seri üretimle maliyetin düşmesi ve buna bağlı olarak alıcı kitlesinin artması ve makineli üretimle ucuza daha fazla işçi çalıştırılması makineli işçiliğin artmasında önemli rol oynamıştır.

El oyması yapan ustalar emeklerinin karşılığını alamadıklarından ve ahşap oyma ustaları arasında yeterli dayanışma olmadığından yakınmaktadırlar. Ekonomik kaygılardan dolayı alıcı kitlesinin azalmasıyla bu sanatı yapan insanlarda azalma görülmektedir Yurt dışına ve Türkiye’nin pek çok yerine ürün gönderilmekle birlikte ucuz ürünlere talep olmasından dolayı makine üretimiyle üretilen ürünlerde yoğunlaşmaktadır. Bu ise el oyması yapan atölyelerin azalmasına sebep olmaktadır.

Günümüzde bu sanatı devam ettiren ustalar azalmış, baba mesleğini devam ettiren usta neredeyse hiç kalmamıştır. Gerek devlet gerekse bu sanatla uğraşan ustalar tarafından bir iyileştirme yapılmazsa geleneksel sanatlarımızdan biri olan, el oyması Ahşap oyma, makineli seri üretimle yozlaşmaya mahkûmdur ve örnekleri müzelerde kalanlarla sınırlı olacaktır.

ABSTRACT

KAHRAMANMARAŞ WOODEN CARVING ART

Arıkan, Hacer

Master, Handicrafts Department

Thesis Counsellor : Assistant Prof. Zeynep GÖKÇESU

February-2009

The aim of this research is determined as “Kahramanmaraş Wooden Carving Art” which is lasting for years to be known, the position of this art in Kahramanmaraş, the condition of today, the contribution to Kahramanmaraş, the technics used, analyses of the production and the inspection of used materials.

Kahramanmaraş Wooden Carving Art workshops form the place of this research. Sampling groups are choosen since in reaching the whole universe we will have some problems in time and finance. The fifty Carving Art Craftsmen participated in this sampling group of research. In this research the questionnaire forms are applied to the craftsmen. The percentage and the frequency that found from these questionnaires are analyzed.

The result of this research seemed that because of the financial reasons the carving art which is a traditional art of the Kahramanmaraş, the handicraft is becoming less common and the machinary working is becoming more common. The fact that it occupies more time and it does not atone for causes the number of people dealing with this art to decline. The machinary producing has important part in, quickens the production, decreasing the costs for the serial production, employs more workers with less money and effect of this increased the number of customers.

The carving art craftsmen complain that they can not earn what they deserve and there in not enough solidarity between craftsmen. With declining of the customers and because of some economic problems the number of people dealing with this art is declining day by day. Although some productions are sent both abroad and different places in Turkey, since there is a demand to cheap productions the demand to machinery productions is increasing. And this situation causes the number of the handicraft workshops to decrease.

Today the number of people dealing with this art is decreasing, almost no one maintains this traditional work. If both the government and the people dealing with this art do not take some precautions, this traditional wooden carving art which can not keep up with machinery production will be limited with works exhibited in museums.

ÖNSÖZ

Köklü bir geçmişe ve çok zengin çeşitliliğe sahip Türk El Sanatları, maddi kültür varlığımızın en değerli belgeleridir. İnsanlığın çağlar boyunca yaratıp ürettiği kültür varlıkları gelişim ve değişim içinde sürekli olarak geleceğe aktarılırlar.

Önceleri ihtiyacı karşılamak amacıyla, basit araç gereçlerle yapılan bu çalışmalar, zamanla birer sanat haline gelmiştir. Bu tarihsel süreç içinde özellikle sanayileşme ve toplumsal değişimler sonucu el işlemleri zamanla unutulmaya, yok olmaya başlamış.

Bu araştırma yok olmaya yüz tutmuş el sanatlarımızdan biri olan Kahramanmaraş Ahşap Oyma Sanatının tanıtılması, Ahşap Oymanın Maraş ilindeki yerinin belirlenmesi amacıyla yapılmıştır.

Araştırma dört bölümden oluşmaktadır. Birinci bölümde giriş, problem, araştırmanın amacı, önemi, varsayımlar, sınırlılıklar, ilgili araştırmalar ve tanımlar, ikinci bölümde yöntem, araştırmanın modeli, evren ve örneklem, veri toplama aracı, verilerin toplanması, verilerin analizi; üçüncü bölümde bulgular ve yorumlar, dördüncü bölümde ise sonuç ve öneriler yer almaktadır.

Araştırmanın her aşamasında desteğini ve yardımını esirgemeyen danışmanım ve değerli hocam Yrd. Doç. Dr. Zeynep GÖKÇESU' ya katkılarından dolayı teşekkür ederim.

Araştırmam sırasında yine desteklerini ve yardımlarını esirgemeyen değerli aileme, bana her türlü yardımı yapan Galeri El Sanatları çalışanlarına ve sevgili arkadaşlarım Birnaz ER ve Fatma İNCE'ye teşekkür ederim.

Hacer ARIKAN

İÇİNDEKİLER

JÜRİ ÜYELERİNİN İMZASI	i
ÖZET	ii
ABSTRACT	iv
ÖNSÖZ	vi
İÇİNDEKİLER	vii
TABLolar LİSTESİ	x
FOTOĞRAFLAR LİSTESİ	xi
BÖLÜM 1	1
1. GİRİŞ	1
Problem	1
Araştırmanın Amacı	4
Araştırmanın Önemi	5
Varsayımlar	6
Sınırlılıklar	6
İlgili Araştırmalar	6
Tanımlar	7
BÖLÜM II	10
2. YÖNTEM	10
2.1.Araştırmanın Modeli	10
2.2.Evren ve Örneklem	10
2.3. Veri Toplama Aracı	10
2.4. Verilerin Analizi	11
BÖLÜM III	13
3. KAVRAMSAL ÇERÇEVE	13
3.1. Kahramanmaraş İlinin Coğrafi Durumu Ve Tarihçesi	13
3.1.1.Coğrafi Durumu	13
3.1.2. Tarihçe	15
3.2. Ahşap Oyma Sanatı	18
3.3. Ahşap Oyma Sanatının Tarihsel Gelişimi	19
3.4. Ahşap Oyma Sanatında Kullanılan Ağaç Çeşitleri	22
3.4.1.Ağaç Çeşitleri	24
3.4.2.Bazı Ağaç Çeşitlerinin Özellikleri	24

3.4.3.Ağacın Güzellik Unsurları	28
3.4.4.Ağaç Malzemenin Piyasada Bulunuş Şekli	29
3.5.Ahşap Oymacılıkta Uygulanan Teknikler	29
3.5.1.Kesme Oyma Tekniği	29
3.5.3.Aplike Oyma	33
3.5.4.Heykel Oyma	33
3.5.5.Kakma Sanatı ve Kakma Çeşitleri	34
3.5.5.1.Sedef, Fildişi Kakmalar	36
3.5.5.2.Kaplama Kakma	37
3.4.6. Yakma-Dağlama Sanatı (piografi) ve Boyama	38
3.7. Ahşap Oyma Sanatında Üst Yüzey İşlemleri	38
3.7.1. Yüzeylerin Üst Yüzey İşlemine Hazırlanması	39
3.7.1.1. Yüzeylerin Kontrol Edilmesi	39
3.7.1.2. Zımparalama	39
3.7.1.3. Onarma	39
3.7.1.4. Nemlendirme Ve Yeniden Zımparalama	40
3.7.1.5.Zımpara Tozlarının Temizlenmesi	40
3.7.2.Ahşap Oyma Sanatında Yüzeylerin Boyanması	40
3.8. Ahşap Oymacılığında Kullanılan Gereçler	42
3.8.1.Tutkallar	42
3.8.1.1..Doğal Tutkallar	43
3.8.1.2. Yapay Tutkallar	43
3.8.3. Kullanılan Boya Çeşitleri	44
3.8.3.1.Toprak Boyalar	44
3.8.3.2.Anilin Boyalar	45
3.8.3.3.Kimyasal Boyalar	45
3.9. Ahşap Oyma Sanatında Kullanılan Araçlar	45
3.9.2.Zımparalar	45
3.9.3. İskapela	47
3.9.4. Tokmak	48
3.10.Kahramanmaraş Ahşap Oyma Sanatı	50
3.11. Kahramanmaraş Ahşap Oymacılığında Uygulanan Kompozisyon Ve Motifler	53
3.12. Kahramanmaraş İlinde Yapılan Sandık Ürününün Yapım Aşaması	56

BÖLÜM IV

4. BULGULAR VE YORUMLAR

78

BÖLÜM V

90

5. 1. SONUÇ

90

5.2. ÖNERİLER

95

KAYNAKÇA

97

EKLER

101

EK. 1. Bilgi Formu

101

EK-2. Bilgi Formunda Yer Alan Ahşap Süsleme Ürünler

183

EK-3. Anket

186

TABLÖLAR LİSTESİ

Tablo No	Sayfa No
Tablo 1 Ahşap Oyma Ustalarına İlişkin Kişisel Özelliklere	78
Tablo 2 Ustaların Kaç Yıldır Bu Meslekle Uğraştıklarına İlişkin Bulgular	79
Tablo 3 Ustaların Ahşap Oyma Sanatını Nasıl Öğrendiklerini Gösteren Dağılım	79
Tablo 4 Atölyelerin Ana Faaliyet Kolunu Gösteren Dağılım	80
Tablo 5 Oyma Sanatında Kullanılan Ağaç Hammaddelerden En Çok Hangilerinin	80
Tablo 6 Atölyelerde En Çok Hangi Eşyanın Üretildiğini Gösteren Dağılım	81
Tablo 7 Ahşap Oyma Sanatında Hangi Tekniklerin Kullanıldığını Gösteren Dağılım	81
Tablo 8 Üretilen Ürünlerin Boyanıp Boyanmadığını Gösteren Dağılım	82
Tablo 9 Boyanan Ürünlerde Kullanılan Renkleri ve Tonları Gösteren dağılım	82
Tablo 10 Ahşap Oyma Sanatında Ustaların Kullandıkları Desenleri Nereleden	83
Tablo 11 Ahşap Ürünleri Üretirken Dikkat Edilen Nitelikleri Gösteren Dağılım	83
Tablo 12 Ahşap Oyma Ürünlerinin Alıcı Kitlesini Gösteren Dağılım	84
Tablo 13 Alıcılara Pazarlanmakta Olan Ahşap Oyma Eşyaların En Çok Hangisinin İlgi	84
Tablo 14 Satın Alınan Ahşap Oyma Ürünlerinde Alıcıların En Çok neye Dikkat	85
Tablo 15 Ahşap Oyma Ürünlerinde Alıcıların Hangi Desen Özelliğini Tercih Ettiklerini	85
Tablo 16 Ahşap Oyma Ürünlerin Moda Akımına Göre mi Yoksa İhtiyaca Göre mi Satın	86
Tablo 17 Ahşap Oyma Ürünlerinin Nerele Pazarlandığını Gösteren Dağılım	87
Tablo 18 Ahşap Oyma Ürünlerinin Tanıtım ve Pazarlanmasında En Çok Hangi	87
Tablo 19 Satışların En Çok Hangi Zamanlarda Yapıldığını Gösteren Dağılım	88
Tablo 20 Satışların Sipariş Üstüne mi Yoksa Üretim Pazar Arama Yolunu Gidildiğini Gösteren Dağılım	88
Tablo 21: Ahşap Süsleme Ürünlerinde Kullanılan Yapım ve Süsleme Teknikleri	183

FOTOĞRAFLAR LİSTESİ

Fotoğraf 1:Alçak Yüzey Oyma	31
Fotoğraf 2: Yüksek yüzey oyma	32
Fotoğraf 3:Heykel oyma tekniği biblo	34
Fotoğraf 4:Sedef kakma sandalye	35
Fotoğraf 5:Sedef, fildişi kakma tablo	36
Fotoğraf 6:Yakma tekniği aleti ve yapılış şekli	38
Fotoğraf 8: El Zımpara Makinesi (alttan görünüş)	46
Fotoğraf 9: Dar Uçlu Ve Geniş Uçlu İskarpela	47
Fotoğraf 10: Tokmak	48
Fotoğraf 11: Şablon halindeki desenin ahşap yüzey üzerine çizilmesi	56
Fotoğraf 12: Ahşap yüzeye çizilen desenin iskarpela ile oyulması	57
Fotoğraf 13: İskarpelaya tokmakla vurularak oyma işleminin yapılması	58
Fotoğraf 14: Oyması yapılan ahşabın deseniyle görüntüsü	59
Fotoğraf 15: Oyma sandığının ön parçasının oyması yapılırken	60
Fotoğraf 16 :Oyma parçaların mengene yardımıyla sıkıştırılma işlemi	61
Fotoğraf 17: Birleştirilecek parçalara tutkal sürülme işlemi	62
Fotoğraf 18: Tutkal sürüldükten sonra birleştirilen parçaların görüntüsü	63
Fotoğraf 19: Yapıştırılan ahşap parçaların çivi tabancasıyla çivilenmesi	64
Fotoğraf 20: Ön yüzdeki parçaların birleştirilmek için tutkallanması	65
Fotoğraf 23: Tutkalla birleştirilen parçaların çivi tabancasıyla çivilenmesi	66
Fotoğraf 24: Parçaları birleştirilen sandığının kaymalara karşı ölçülmesi	67
Fotoğraf 25: Sandık kapağına eklenmek üzere parçaların kesilmesi	68
Fotoğraf 27: Tutkallanan parçanın sandık kapağına yapıştırılması	69
Fotoğraf 29: Eklenen parçanın çıkmaması için çivi çakma işlemi	70
Fotoğraf 31: Yine ahşap yüzeyin pütürlerini zımparalama	71
Fotoğraf 33: Sandık kapağına menteşe çakma	72
Fotoğraf 34: Sandık kapağını sandığa monte etme	73
Fotoğraf 35: Sandık ayağına oyulan ahşap parçalarını birleştirme	74
Fotoğraf 36: Ayak kısmının sandığa eklenmesi ve zımparalama işlemi	75
Fotoğraf 38: Sandığa astar atma işlemi	76
Fotoğraf 39: Sandığının boyanması	77

Fotoğraf 40: Telefon	101
Fotoğraf 41: Sekizgen Telefonluk	103
Fotoğraf 42: Altıgen vazo	105
Fotoğraf 43: Telefonluk	107
Fotoğraf 44: Tavla	109
Fotoğraf 45: Tavla sehpası	111
Fotoğraf 46: Sehpa	113
Fotoğraf 47: Sehpa	115
Fotoğraf 48: Sehpa	117
Fotoğraf 49: Tepsi	119
Fotoğraf 50: Dikdörtgen Tepsi	121
Fotoğraf 51: Tepsi	123
Fotoğraf 52: Sandalye	125
Fotoğraf 53: İsimlik	127
Fotoğraf 54: Gazetelik	129
Fotoğraf 55: Gazetelik	131
Fotoğraf 56: Sekizgen Camekân	133
Fotoğraf 57: Dört köşeli camekân	135
Fotoğraf 58: Makyaj aynası	137
Fotoğraf 59: Oval Aynalık	139
Fotoğraf 60: Pano	141
Fotoğraf 61: Duvar süsü	143
Fotoğraf 62: Kur'an Rahlesi	145
Fotoğraf 63: Kur'an Rahlesi	147
Fotoğraf 64: Kur'an Rahlesi	149
Fotoğraf 65: Bebek beşiği	151
Fotoğraf 66: Mücevher kutusu	153
Fotoğraf 67: Altıgen mücevher kutusu	155
Fotoğraf 68: Sekizgen çeyiz sandığı	157
Fotoğraf 69: Sekizgen Sandık	159
Fotoğraf 70: Dört köşeli sandık	161
Fotoğraf 71: Dörtgen Sandık	163
Fotoğraf 72: Sekizgen çeyiz sandığı	165
Fotoğraf 73: Dört köşe sandık	167

Fotoğraf 74: Sekizgen eyiz sandığı	169
Fotoğraf 75: Dört köşe çeyiz sandığı	171
Fotoğraf 76: Dört köşe çeyiz sandığı	173
Fotoğraf 77: Dört köşe çeyiz sandığı	175
Fotoğraf 78: Dört köşe çeyiz sandığı	177
Fotoğraf 79: Sekizgen eyiz sandığı	179
Fotoğraf 80: Dört köşe sandık	181

BÖLÜM I

1. GİRİŞ

Problem

El sanatları bir milletin milli kültürünü simgeleyen ve tanıtan en önemli unsurdur. El sanatlarını temsil eden ürünler o ülkenin kültürel kimliğinin en canlı belgeleridir. Bir ülkenin gelenek ve göreneklerinin, yaşam biçiminin kuşaktan kuşağa aktarılmasında, bununla birlikte gelişerek devam ettirilmesinde en büyük rolü el sanatları oynar. El sanatları gerek kişisel gerekse kurulan örgütler vasıtasıyla temel geçim kaynağı veya yan gelir sağlamak amacıyla yapılan, bireylerin bilgi ve becerisine dayanan, evde ve atölyelerde başka işlerden arta kalan zamanlarda veya bütün gün çalışma suretiyle üretilen geleneksel faaliyetler olarak da tanımlanabilir.

El sanatları fazla sermaye gerektirmeyen basit araçlarla uygulanabilen önemli özelliklere sahiptir. Endüstri artıklarının ekonomik değeri olan ürünler haline dönüştürülmesine olanak sağlar. Bireylere, aileye ve ülke ekonomisine katkıda bulunması bakımından oldukça önemlidir. Bireyin araştırmaya dönük olarak çalışmasını sağlar.

Milletlerin geleceklerini geçmişlerine bağlayan, kültürü ve kültürü içinde barındıran geleneksel sanatı, o milletin geçmişine ışık tutmakta, günümüzle gelecek kuşaklar arasında bağ kurmada önemli rol oynamaktadır. Geleneksel el sanatları yüzyıllardır büyük bir çeşitlilik içinde insanların duygularını, sanatsal beğenilerini de aktarma aracı olmuştur.

Çok zengin bir kültür mirasına sahip olan Türk milletinin kültür tarihini incelediğimizde asırlar öncesinden bile yönetici gücünü kullanarak madenlerden, taşlardan, bitkilerden ve hayvanlardan elde edilen hammaddeleri değerlendirerek ihtiyaçlarını karşılamak amacıyla çeşitli kullanım eşyaları yapmışlardır. Bu tarihsel süreçte Türkler Orta Asya'dan Anadolu'ya kadar uzanan göç yolunda karşılaştıkları kültürlerden de etkilenecek günümüze kadar uzanan zengin el sanatlarımızı oluşturmuştur.

Üretim faaliyetlerinin alet ve malzeme kullanılması yardımıyla yürütülmesi halinde el sanatlarının teknolojiyen yararlanması söz konusu olmaktadır ama günümüzde bu husus o ölçüde gelişme göstermiştir ki olay bir el sanatı olmaktan çıkmış bir alet ve makine sanatı haline gelmiştir. Böylece ihtiyaçların pek çoğu tüketicilerin özel zevk ve arzuları dikkate alınmaksızın yığın üretimi biçiminde gerçekleştirilmeye başlanmıştır.

Üretim faaliyetlerimizin mekanize olmasında makinenin, el işçiliğinin yerini alması hızlı bir gelişme gösterirken, el sanatlarında alet ve malzemenin geliştirilmesi aynı hızda gelişme göstermemiştir. Bu yavaşlık, ihtiyaçlarını el becerileriyle karşılamaya çalışanların ekonomik güçlerinin zayıf olmasının yanında makine ve aletlerin el hünelerini gölgelemesini istemekten de kaynaklanmaktadır. (Gülerman, 1984).

Geleneksel sanatlara ilişkin sorunlara bugünkü Türk toplumunun kültürel ortamının, kültürel yapısının değişmeye başlaması neden olmuştur. Bu değişim içinde geleneksel sanatımız bugün işlevini yitirmeye başlamış, kaybolma tehlikesiyle karşı karşıya kalmıştır. Bu nedenle ‘‘sanat’’ ve ‘‘zanaat’’ tartışmalara neden olmaktadır. (Kahveci, 1998: s.110)

El sanatları ürünlerinin daha önce sahip olduğu birçok güzel özellikleri, özellikle günümüzde kaybetmeye başlaması giderek yozlaşmayı gündeme getirmektedir. Genel çizgileri içinde el sanatları ürünlerinde, hammadde de, üretim tekniğinde, desende ve pazarlama tekniklerinde yozlaşma görülmektedir.

Geleneksel yapıyı koruyarak ürünlerin sanatsal niteliğini değiştirmemek elbette çok önemlidir ancak gelişen teknolojiyi takip ederek ana misyonunu ve özelliklerini kaybetmeksizin ürünlerin daha geniş kitlelere ulaşmasını sağlayacak seri üretimlere yönlendirmek ve bu geleneksel sanatlarımızın daha çok tanıtılmasına, bilinmesine yardımcı olmak da önemli bir görevdir. El sanatlarının, usta ve zanaatkârlarının yok olmaması veya hiç olmazsa gelecek nesillere örneklerinin ulaştırılabilmesinin diğer bir yolu da müzelerden geçmektedir. El sanatlarının etnografik malzemelerinin korunması, gelecek kuşaklara aktarılması, usta ve zanaatkârların desteklenmesi, teşvik edilmesi ve hepsinden önemlisi halkta geleneksel değerleri koruma bilincinin uyandırılabilmesi, müzelere olan ilgisizliği yok etmek, mevcut müze sistemi içerisinde mümkün görünmektedir. (Çelebi, 1994)

Eserlerin tekrar yorumlanması, kullanılan motiflerin günümüze uyarlanması, yenilik ve yaratıcılık katılması el sanatlarımıza hareketlilik getirecektir. Değişen zamana ayak

uydurarak el sanatlarında bu değişikliğe ayak uydurması geleneksel sanatlarımızı yozlaşmadan yaşatmak açısından önemlidir.

Günümüzde yozlaşmayla karşı karşıya kalan geleneksel el sanatlarımızdan biri de ahşap oyma sanatıdır. Makineli üretimle birlikte el oyması atölyeleri ciddi bir kaybolma tehlikesi altında olup, yaşam savaşı vermektedir.

Ahşap oyma sanatının tarihsel sürecine baktığımızda daha çok ihtiyaçlardan yola çıkarak üretilen ürünlerin, zamanla süslemenin de önem kazanmasıyla mimaride, ev eşyalarında ve çeşitli kullanım eşyalarında gelişme göstererek bugüne kadar gelmiştir. Bazı ürünler eski eserlerin özelliklerini hala taşıırken bazıları ise pek çok değişikliğe uğrayarak günümüze kadar gelmiştir.

Orta Asya' da Türklerin İslamiyet' ten önce yaptıkları birçok oyma ve heykel gibi eserlere rastlanmaktadır. İslamiyet' ten sonra put sayılan heykellerin yasak edilmesi dolayısıyla heykel sanatı terkedilmiş ve bunun yerine oyma sanatı geçmiştir. Bu sanat Türkmenistan' da uzun yıllar kalıcı olmuş ve oradan Selçuklulara geçerek mimari eserlerde büyük bir süsleme vasıtası olmuştur.

Selçuklulardan Osmanlılara geçen ahşap oyma sanatı Osmanlıda daha az fakat daha özel yerlerde kullanım alanına sahip olmuştur. Genellikle gösterişli alanlarda ahşap oyma sanatına yer verilmiştir.

Gelişen ve değişen teknolojiye rağmen hala yapılan ürünlerde Selçuklu dönemi ve Osmanlı dönemi ahşap oyma sanatının etkileri devam etmektedir.

Bu araştırmanın problemi geleneksel el sanatlarımızdan biri olan Ahşap Oyma Sanatının Kahramanmaraş ilindeki yeri, desen özellikleri, yapılış teknikleri ve kullanılan malzemeleri açıklayarak, bu ilimizde yapılan Ahşap Oymanın tercih ediliş sebeplerini gözler

önüne sermek, ahşap oyma sanatıyla ilgili olumlu ve olumsuz yönleri araştırmak için planlanıp yürütülmüştür..

Araştırmanın Amacı

Bu araştırmanın amacı yıllardan beri süre gelen Ahşap Oyma Sanatı'nın Kahramanmaraş'ta'ki yeri, günümüzdeki durumu ve pazarlama olanakları, kullanılan teknikler ve kullanılan araç-gereçler, kullanılan desen ve kompozisyon özellikleri olarak belirlemektir. Belirlenen bu genel amaca ulaşmak için aşağıda ki sorulara cevap aranmıştır.

Alt Problemler

1. Ahşap oyma ustalarına ilişkin kişisel özellikler nelerdir?
 - 1.1. Ahşap oyma ustalarının öğrenim durumları nedir?
 - 1.2. Ahşap oyma ustaları kaç yıldır bu mesleği yapmaktadırlar?
 - 1.3. Ahşap oyma ustaları oyma sanatını nasıl öğrenmişlerdir?
2. Ahşap oyma eserlerin üretiminde en çok kullanılan hammadde ve ürünler nelerdir?
 - 2.1. Ahşap oyma atölyelerin ana faaliyet kollları nelerdir?
 - 2.2. Ahşap oyma sanatında en çok kullanılan hammaddeler nelerdir?
 - 2.3. Ahşap oyma atölyelerinde en çok üretimi yapılan ürünler nelerdir?
3. Ahşap oyma ürünlerin üretim teknikleri nelerdir?
 - 3.1. Ahşap oyma sanatında kullanılan teknikler nelerdir?
 - 3.2. Ahşap oyma ürünlerin boyanma durumları nasıldır?
 - 3.3. Ahşap oyma ürünlerde hangi renkler kullanılmaktadır?
 - 3.4. Ahşap oyma ürünlerde kullanılan desenleri ustalar nerelerden alınmaktadır?
4. Ahşap oyma ustalarının ürettikleri ürünlere ilişkin bilgiler nelerdir?
 - 4.1. Ahşap oyma ustaları ürünleri üretirken nelere dikkat etmektedirler?
5. Ahşap oyma ürünlerin alıcı kitlesine ilişkin bilgiler nelerdir?
 - 5.1. Ahşap oyma ürünlerinin alıcı kitlesi hangi gelir seviyesindedir?

- 5.2. Ahşap oyma ürünlerinin alıcıları en çok hangi ürünlere ilgi göstermektedirler?
- 5.3. Ahşap oyma ürünlerinin alıcıları üretilen ürünlerde nelere dikkat etmektedirler?
- 5.4. Ahşap oyma ürünlerinin alıcıları en çok hangi desen özelliklerine ilgi göstermektedirler?
- 5.5. Ahşap oyma ürünlerinin alıcıları ürünleri hangi durumlarda satın almaktadırlar?
6. Ahşap oyma ürünlerin pazarlanma olanakları nelerdir?
 - 6.1. Ahşap oyma ürünler nerelere pazarlanmaktadır?
 - 6.2. Ahşap oyma ürünlerin pazarlanmasında en çok hangi yöntemler kullanılmaktadır?
 - 6.3. Ahşap oyma ürünlerin satışları en çok hangi zamanlarda yapılmaktadır?
 - 6.4. Ahşap oyma ürünlerin satışları hangi yollarla yapılmaktadır?

Araştırmanın Önemi

Çeşitli medeniyet ve kültürlerin gelişme ve geçit yeri olan Anadolu'da el sanatlarının çok eski bir geçmişi vardır. Burada pek çok çeşitleri yapılan sanatlarda, zevkin, renk anlayışının, geçmişe olan bağlılığın örnekleri görülür. El sanatlarının yapımı her ne kadar ekonomik ve iklim şartlarına bağlanırsa da Anadolu el sanatları, gelenek ve görenekleriyle maziye olan bağlılıkları ortaya koyar. (<http://Ansiklopedi.turkcebilg.com>.)

Geleneksel el sanatlarımızın en eskilerinden olan Ahşap oyma sanatı genellikle verilen emeğin hak ettiği değeri bulamamasından dolayı değişiklikler yaşayarak günümüze kadar devam etmiştir. Fakat bulunduğu kapalı ortamın çok fazla dışına çıkılamamıştır.

Bu araştırmada geçmişten günümüze doğru yapılan bu köklü sanatın incelemesi ele alınmış, ahşap oyma sanatının yapım aşaması ele alınarak geleneksel el sanatlarımızın kaybolmaya yüz tuttuğu şu günlerde oyma sanatının merak edilen yanları aydınlatılmaya çalışılmıştır.

Ahşap oyma sanatının Kahramanmaraş'ın kalkınması ve tanınmasındaki yerinin incelenmesi açısından bu araştırma önemlidir. Daha çok tanıtıma ihtiyaç duyan Ahşap oyma sanatının yapılışı, devam ettirilmesi ve kaynak oluşturmaları açısından araştırma önemlidir.

Sonuç olarak sanayileşmenin doğal sonucu olarak kimi el sanatları ya işlevlerini yitirdikleri ya da o alanda uğraş verecek ustaların kalmayışı nedeniyle ortadan kalkmaktadır. İşte, el sanatları alanında uğraş veren kamu ya da özel kesimin bu aşamada yapacakları girişimler önem taşımaktadır. Yapılacak işlerin başında geleneksel el sanatlarımızdan günümüzde yaşayan örneklerini saptamak, onları el sanatlarımızın tarihsel gelişimi içinde değerlendirmek, gelişen toplumun isteklerine uygun olarak bu birikimi ekonomik gereklere uygun biçimde hizmete sunmak önemlidir.

Varsayımlar

Bu araştırmanın temelinde aşağıdaki varsayımlar yer almaktadır.

1. Kahramanmaraş ilinde bulunan, Ahşap oyma atölyelerindeki zanaatçılar yöreyi temsil edecek niteliktedir.
2. Ahşap oyma sanatı hakkında bilgi toplamak amacıyla kullanılan anket formları ve bilgi formları geçerli ve güvenilirlerdir.
3. Araştırmaya katılan Ahşap oyma sanatı ustalarının anket sorularına verdikleri yanıtlar gerçeği yansıtmaktadır.

Sınırlılıklar

Bu araştırma Kahramanmaraş ilindeki Ahşap oyma atölyeleri ile sınırlıdır.

Kahramanmaraş ilindeki Ahşap oyma atölyelerinde görev yapan ustalar ile sınırlıdır.

İlgili Araştırmalar

YILMAZ, D.(2001);”Türkiye’de Geleneksel Ahşap İşçiliği ve Çağdaş Ahşap Yontu Sanatı” konulu tezde Anadolu’dan günümüze kalmış ahşap birikimler, ahşabın kullanım alanları ve ahşap eşyaların incelenmesi, kullanılan formlar, motifler, simgeler ve anlamları,

ahşap işçiliğinde kullanılan teknikler incelenmiş ayrıca Cumhuriyet dönemindeki sanatçılar ele alınarak bu sanatçıların geleneksel ahşap sanatına bakış açıları ele alınmıştır

ŞENER, N. (2006) ; “Mobilyada Kullanılan Ahşap Malzeme, Yüzey Üst Yüzey İşlemler ve Koruma” konulu araştırmada mobilyada kullanılan ahşap malzemenin işlenmesi ve bu ahşap malzemenin korunmasında ve kullanılır hale gelmesinde uygulanan üst yüzey işlemleri hakkında bilgi verilmiştir.

AĞYAR, N.,(2007), “Kahramanmaraş Müzesi Etnografya Bölümünde Bulunan Ahşap Eserlerin İncelenmesi” konulu tezinde Orta Asya’dan, Selçuklular dönemine ve sonraki dönemlere kadar gelişerek önemli eserler bırakan dönemlerin süslemesinin, yapım tekniklerinin tespit edilmesi ve ayrıca çok önemli eserlerin bulunduğu Kahramanmaraş Müzesi Etnografya Bölümünde yer alan 19.yy. sonu 20.yy. başı , 22 parça Ahşap eserin süsleme ve yapım teknikleri incelenmiştir.

Tanımlar

Ahşap oyma: ahşap yüzeylerin çeşitli işleme kalemleri ile bir anlam ifade edecek şekilde, değişik form ve desenlerde biçimlendirme çalışmalarıdır. (Asarcıklı, 2002: s.30)

Abanoz: Koyu renkli, sert dokulu, tropik bir ağaçtan elde edilen ahşap mobilyacılıkta kullanılan değerli bir ağaç türü. (Ağyar, 2007)

Ağaç: Ağaç genellikle tek bir gövdesi olan kök, gövde, dal ve yapraklardan oluşan uzun ömürlü, canlı ve odunsu bir bitki olup diğer canlı varlıklar gibi hücrelerden oluşur. (Asarcıklı, 2002:s.1)

Ahşap: Ağaçtan elde edilen malzeme ile yapılmış her tür ürün.(Sözen, 1996: s.16)

Arabesk: Birbiri içine geçmiş, bitkisel ve geometrik, son derece girift bir bezeme türü. Genel olarak Asya ülkelerindeki bir bezeme tarzı olduğu söylense de Osmanlı, Selçuklu, Yunan, Roma ve Kelt’lerin de kullandığı görülür. (Ağyar, 2007)

Arakesit: Birbirine yakın iki yüzeyin arasında birleştirici rol oynayan üçüncü yüzey, çizgi (Özönder, 2003:s.10).

Bezeme: Süsleme, tezyin etme, dekore etme. (Ağyar, 2007)

Bordür: Kapı, pencere gibi mimari kısımların, panoların, halıların etrafını kuşatan, çerçeve biçiminde süslü yada süssüz, düz yada çıkıntılı dar ve uzun parça. Kenarlık pervaz. Sınır belirleyici çizgisel öge. Sanatsal içerik taşıyın yada taşımasını her türden yüzey üzerinde yer alabilir (Turani, 1998:s.21).

Çitleme: Oyma yapılan parçaların birleştirilmesi işlemine çitleme denir.

Çok gen: Selçuklularda sıkça karşılaşılan, çok sayıda köşeden oluşan geometrik şekiller. (Ağyar, 2007)

El Sanatları: Bireylerin bilgi ve becerisine dayalı genellikle hammaddelerin kullanıldığı elle ve basit aletlerle yapılan ve toplumun kültürünü gelenek ve göreneklerini folklorik özelliklerini taşıyan, yapan kişinin zevk ve becerisini yansıtan gelir sağlayıcı üretime yönelik etkinliklerdir. (Öztürk, 1998:s.128)

Eğri Kesim: Rölyefli satırların derine, birbirini kesen eğri satırlara inerek devam etmesiyle yapılan bir tür oyma tekniği. (Ağyar, 2007)

Gomalak: Hindistan’da yetişen bir ağaçtan elde edilen ve ispirotoda eritilerek ahşap cilası olarak kullanılan bir tür zamk. (Ağyar, 2007)

Girift: Motifleri birbirinin içine girmiş süsleme. Geometrik olanına “geçme” denir. (Ağyar, 2007)

Kakma: Ağaç ve kaplamalara ince levhalar biçiminde renkli ağaç, sedef, fildişi, metal gibi değişik malzemeleri gömerek uyarlanan süsleme sanatı. (Asarcıklı, 2002)

Motif: Süslemede bütünü oluşturan parçalardan her birine verilen ad. (Ağyar, 2007)

Minber: Arapçada kaldırmak ve yükseltmek anlamına gelen “Nebr” kökünden üretilmiştir. Camilerde hutbe okunan merdivenli, yüksekçe yer anlamına gelir. (Ağyar, 2007)

Neccar: Ahşap oyma yapan kişi. (Ağyar, 2007)

Rölyef: Kabartma. (Ağyar, 2007)

Rumi: Türk sanatında geniş bir kullanım alanı olan bir motif. Usluştırılmış yaprak betisi biçiminde bir bezeme ögesi. (Ağyar, 2007)

Sedef: Ağaç işçiliğinde kullanılan midye, istirdye türünden kabuklu deniz canlılarının kabuk içi kısmındaki, parlak beyaz madde. (Asarcıklı, 2002)

Stilizasyon: Usluştırma. (Ağyar, 2007)

Tezyinat: Bezeme, süsleme. (Ağyar, 2007)

Üsluştırmak: Bitki ve hayvanların doğadaki biçimlerinden betimlemeler, yalınlamalar, yapılmasıdır. (Ağyar, 2007)

BÖLÜM II

2. YÖNTEM

Bu bölümde araştırma modeli, araştırmanın evren ve örnekleme, Verilerin toplanmasında kullanılan ölçme aracının hazırlanması ve uygulanması hakkında bilgi verilmiştir. Ayrıca verilerin nasıl çözümleneceği ana bölümleriyle açıklanmıştır.

2.1.Araştırmanın Modeli

Bu araştırma bölgesel tarama modeline dayalı betimsel bir araştırmadır. Tarama modeli geçmişte ya da halen var olan bir durumu var olduğu şekliyle betimlemeyi amaçlayan araştırma yaklaşımıdır. Araştırmaya konu olan birey ya da nesne, kendi koşulları içinde ve olduğu gibi tanımlanmaya çalışılır. Onları herhangi bir şekilde değiştirme, etkileme çabası gösterilmez. (Karasar, 2002: s.77)

2.2.Evren ve Örneklem

Evren

Bu araştırmanın evrenini, Kahramanmaraş'taki 48 Ahşap oyma atölyesi oluşturmaktadır.

Örneklem

Evrenin tamamına ulaşmada zaman ve mali sorunlar yaşanacağından ahşap oyma ürünleri temsil edecek nitelikte 41 adet ürün ele alınmıştır.

Bu araştırmanın örnekleme Kahramanmaraş'taki 27 Ahşap oyma atölyesinde görev yapan 50 Ahşap Oyma Ustası katılmıştır.

2.3. Veri Toplama Aracı

Araştırmada literatür taraması yapılmış bunun yanında elektronik ortamdan yararlanılmıştır. Ahşap oyma atölyelere gidilerek ustalarla görüşülmüştür. Kahramanmaraş'taki ahşap oyma ürünleri temsil edecek nitelikte 41 adet ürün seçilmiş, buradaki ürünlerin fotoğrafları çekilmiş ve fotoğrafı çekilen ürünler hakkında bilgi alınmıştır.

Bu fotoğraflar çekilirken kapalı çarşıdan, yeni sanayi sitesinde ki atölyelerden, Dumlupınar mahallesinde ki atölyelerden, odun anbarındaki atölyelerden faydalanılmıştır. Yine Kahramanmaraş'taki Ahşap oyma ustalarının görüşlerini tespit etmek amacıyla araştırmacı tarafından alan çalışmasına uygun hazırlanan anketle üreticilere sorular yöneltilmiştir. Anket beş bölümden ve 29 sorudan oluşmaktadır. Birinci bölümde Ahşap oyma ustalarının kişisel özelliklerini belirlemek amacıyla 4 soru sorulmuştur. İkinci bölümde Ahşap oyma sanatıyla ilgili 4 adet mesleki soru sorulmuştur. Üçüncü bölümde üretim ve atölyeyle ilgili 11 adet soru sorulmuştur. Dördüncü bölümde ürünlerin satış ve pazarlamasıyla ilgili olarak 5 soru sorulmuştur. Beşinci bölümde ise alıcıların Ahşap oyma sanatıyla ilgili tercihlerini belirten 5 adet soru sorulmuştur.

Anket sorularıyla ilgili tablolastırma ve tabloların yorumları bulgular ve yorumlar kısmında yer almaktadır. Anket araştırmacı tarafından hazırlanmış olup, uzman görüşüne sunulduktan sonra son şekli verilmiştir.

Veri toplama aracı olarak anket ve bilgi formu kullanılmıştır. Veriler Kahramanmaraş il merkezinde, araştırmacı tarafından 27 atölyede görev yapan 50 Ahşap Oyma Ustasına uygulanmıştır. Anket uygulanmadan önce açıklanmış, cevaplanan anketlerin tamamı geri alınarak uygulama tamamlanmıştır. Anket formu, yörede;

1. Ahşap oyma yapan bireylerin kişisel özelliklerini
2. Ahşap oymacılığın sosyo-ekonomik katkılarını
3. Teknik, motif özelliklerinin belirlenmesi amacıyla hazırlanmıştır.

2.4. Verilerin Analizi

Elde edilen verilerin analizinde istatistiksel yöntemler kullanılmış, Kahramanmaraş ilinde oyma ustalarının ankete verdikleri cevapların, frekansı (f) ve yüzde (%) dağılımları alınmıştır. Elde edilen veriler;

$$y = \frac{\quad}{N}$$

formülü kullanılarak değerlendirilmiş, tablolara aktararak yüzdeleri alınmıştır. Araştırmanın amacı doğrultusunda tespit edilebilen ahşap oyma örneklerinin bilgileri bilgi formlarına doldurulmuş, çıkan sonuçlara göre tabloların yorumları yapılmıştır.

Maraş bir kısmı Akdeniz, bir kısmı ise Doğu Anadolu bölgesinde olup 27° 11' ve 38° 36' kuzey enlemleri; 36° 15' ve 37° 42' doğu boylamları arasında bulunmaktadır. Yüz ölçümü 14327 km² olup, ülkemizin %1,8'ini kaplar.(Yurt, 1982: s.5642)

Türkiye’de alan genişliği bakımından 13.sırada yer alır. Denizden yüksekliği 350 m.ile 3081 m. Arasında değişip, ortalama 700 m.dir. (Horosan, 1992: s.44)

Kahramanmaraş topraklarının büyük bölümü Akdeniz bölgesinde yer almasına rağmen, Güney Doğu Anadolu ve Doğu Anadolu bölgelerinin sınırlarına iner. (ŞEN, 2005: s.6)

Kahramanmaraş' ın İlçeleri: Afşin, Andırın, Çağlayancerit, Ekinözü, Elbistan, Göksun, Nurhak, Pazarcık ve Türkoğlu' dur. (www.temha.net.tr)

Kahramanmaraş'ta sub tropikal iklim kuşağı görülür. Güney kısımlarında Akdeniz iklimi, Kuzeyinde ise çokta sert olmayan kara iklimi hâkimdir. (Yurdumuz, 1982: s.5649)

Arazi yüksekliği 350 metreden 3000 metreye kadar çıkan ilimizde geniş ovalar vardır. Bunlar; Gâvur, Maraş, Göksun, Aşağı Göksun, Afşin, Elbistan, Andırın, Mizmilli, Narlı ve İnekli Ovalarıdır. (www.temha.net.tr)

İlimizin belli başlı dağları ise; Nurhak, Binboğa, Engizek, Uludaz ve Ahırdağıdır. Ceyhan nehri ile Aksu, Bertiz, Erkenez, Göksu, Göksun, Hurman, Körsulu, Sarsap ve Söğütlü çayları ilimizin başlıca akarsularıdır. Toprakların %59,7'sini dağlar, %24'ünü platolar ve %16,3'ünü de ovalar teşkil eder. (www.temha.net.tr)

İl kapsamı içinde belli başlı dağlık alanlar genellikle Güneydoğu Torosların uzantılarıdır. Bunlar Engizek dağı, Ahırdağı, Amonos (Nur) dağları, Nurhak dağları, Kandil dağları, Sarımsak dağı, Düldül dağı ve Binboğa dağlarıdır. İl kapsamındaki dağlar üçüncü zamanın Alp sistemi kıvrım dağlarındanır. Bunlar çeşitli aşınmalarla düzleşmiş ve Neojen sonunda yükselmiş kırıklı ve kıvrımlı dağ sıralarıdır. (www.temha.net.tr)

En önemli akarsu Ceyhan nehridir. İlk kaynak yerleri Elbistan ovasını çevreleyen dağlardır. Orta Toroslarda Nurhak dağından Söğütlü deresi adı ile çıkar. Hurman ve Göksun çaylarının birleşmesinden sonra Ceyhan adını alır. Engizek ve Ahır dağlarındaki boğazlardan geçerek Çukurova'ya girer. Misis tepelerini çevirdikten sonra İskenderun körfezine dökülür. Yol boyunca birçok dereleri toplar. Bunlardan Göksun çayı 115 km. lik uzantıya sahiptir. Binboğa dağlarından inen Kömürsuyu ile başlar. Ceyhan nehrinin bir diğer kolu ise Aksu

çayıdır . Bu çay havzanın güneyinde Engizek dağlarında yer alan Kaya dibi mevkiinde, Küçükcerit köyünün doğusunda, kuvvetli bir kaynaktan çıkar. Erince dağının güneybatısından bir yarma boğaz vadi'den geçerek ve Sarayköyü yakınında Gölbaşı depresyonuna açılır. Gölbaşı depresyonunun taban sularını da alan Aksu çayı İnekli gölünden itibaren güneybatıya yönelerek Pazarcıkta yer alan Kartalkaya Barajına dökülür. Aksu çayı daha ileride yan derelerden gelen suları da toplayarak Kahramanmaraş'ın güneybatısında Sır Barajına dökülür. Kahramanmaraş ilinde Ceyhan nehri ve Aksu çayı dışında kalan sular genellikle Ceyhan'ın kolları olan küçük akarsulardır. İldeki diğer akarsular arasında merkez ilçe'deki Deliçay, Erkenez çayı, Körsulu çayı, Peynir dere, Kerhan, Geben, Nurhak, Söğütlü, Hurman, Üngüt, Mismilli, Göksu ve Türkoğlunda yer alan Gökpınar gibi akarsular sayılabilir. (www.temha.net.tr)

Kahramanmaraş ilinde doğal göl yoktur. Havzanın bataklık durumunda olan Gavur Gölü ise D.S.İ. tarafından kurutulmuştur. İl merkezinin kuzeyinde Ahır dağlarında ise mevsimlik olarak tektono-karstik özellikte Karagöl ve Küçük Göl bulunur. Ayrıca Kahramanmaraş ovasında Humaşır kaynağında küçük bir göl ve etrafında sazlık–kamuşluk yer alır.

İl alanında Kartalkaya Barajı (Aksu çayı üzerinde, sulama amaçlı ve taşkınların korunması amaçlı, bitmiş durumda), Sır Barajı (Ceyhan nehri üzerinde, enerji üretim amaçlı, bitmiş durumda), Ayvalı Barajı (Erkenez çayı üzerinde, içme ve sulama amaçlı, yapımı devam etmekte ve Kılavuzlu Barajı (Ceyhan nehri üzerinde, enerji üretimi amaçlı, yapımı devam etmekte), Menzelet Barajı (Ceyhan Nehri üzerinde, enerji üretim amaçlı) Berke Barajı (Ceyhan Nehri üzerinde, enerji üretim amaçlı) yer alır. (www.temha.net.tr)

Ovalar il alanının % 16.3'lük bir bölümünü kaplamaktadır. Ceyhan vadisi boyunca sıralanan bu ovaların başlıcaları Elbistan ovası, Göksun ovası ve Kahramanmaraş ovalarıdır.

3.1.2. Tarihçe

Maraş ve çevresinin tarih öncesi devirleri tam olarak aydınlatılamamıştır. Çünkü bölgede bulunan birçok höyükte kazı çalışmaları yapılamamıştır. Sadece Maraş'ın 35 km. güneydoğusunda bulunan Domuztepe Höyüğü'nde şu anda hâlâ devam eden kazı çalışmalarında bölgenin M.Ö. 5000 yılına kadar giden tarih öncesi devrine ait arkeolojik buluntulara rastlanılmıştır. Yaklaşık 20 hektarlık bir alana yayılan Domuztepe Höyüğü'nün bu

genişliğe ulaşması ilginçtir. 7000 yıl önce burada bu kadar büyüklükte bir yerleşim merkezinin bulunması, buranın ticarî bir koloni olduğunu göstermektedir. Buranın Irak, Kuzey Suriye, Anadolu ve Akdeniz'i birbirine bağlayan ticaret yolunun kesiştiği bir nokta olduğu anlaşılmaktadır. Kuzey Suriye'de Tell Halaf Höyüğü'nde çıkan arkeolojik bulgularla Domuztepe Höyüğü'ndeki bulguların birbirine benzerliğinden dolayı Halaf Çağı olarak adlandırılan bir medeniyetin bölgede yaşandığı anlaşılmaktadır.(www.marasliyiz.biz/html)

Domuztepe Höyüğü'ndeki kazıda tarih öncesi döneme ait seramikler, mühürler vs. eşyalar üzerinde resimlere rastlanmıştır. Bu çizimler arasında bitkiler, hayvanlar ve insan sembolleri bulunmaktadır. Açılan bir mezarda bir çok insan iskeleti görülmüştür. Bu örneklerle insanların ölü gömme törenleri hakkında bilgi sahibi olunmaktadır. (www.marasliyiz.biz/html)

Maraş adının kaynağının nereden geldiği ve anlamının ne olduğuna dair birkaç görüş ileri sürülmektedir. Ünlü tarihçi Herodot, Maraş şehrini Hitit komutanlarından Maraj adlı birisinin kurmasından dolayı şehre Maraj adı verildiğini belirtmektedir. Hitit İmparatorluğu (M.Ö. 2000 – 1200) zamanında bu devletin önemli merkezlerinden biri olan şehrin adı, Hititlerden kalan yazıtlarda Maraj ve Markasi şeklinde geçmektedir. Maraş'ın adının Hititlerden geldiğini doğrulayan Asur kaynaklarında bu şehrin adı Markaji şeklinde geçer. Asur krallarından Sargon'un zamanından kalan Boğazköy yazıtlarında Maraş'ın adı geçmektedir. Hitit Devleti'nin merkezlerinden biri olan Maraş'ın adı bu dönemde Gurgum şeklinde belirtilmektedir. (Atalay, 1972: s.48)

M.S. I. yüzyılda Roma İmparatorluğu bölgeyi ele geçirince Maraş'ın adı Germanicia olmuştur. Roma ve Bizans İmparatorluğu döneminde bu adla anılan şehir Müslümanlar tarafından fethedilince ilk şekli ile kullanılmaya başlanmıştır. Arap alfabesinde "j" harfi olmadığından Mer'aş şekline dönüşmüştür. Bunların yanında Maraş adının Arapça "zelzele - titreme" anlamına gelen "Re'aşa" fiilinden türeyerek "Mer'aş" olduğunu da iddia edenler bulunmaktadır. Osmanlılar döneminde şehrin adı bölgede Dulkadiroğulları Beyliği'nin kurulmasından dolayı Zülkadir şeklinde de ifade edilmektedir. (www.marasliyiz.biz/html)

Maraşın yeri

Maraş'ın bugünkü yerine taşınmadan önce iki kez yer değiştirdiği rivayet edilmektedir. Bunlardan birine göre ilk Maraş'ın bugünkü şehrin 20 km. güneyinde Erkenez Çayı kenarında Elmalar Köyü'ne yakın Himli Höyük civarında kurulduğu zannedilmektedir. Asuriler tarafından M.Ö.2500 yıllarında Maraş'ın burada kurulduğu iddia edilse de bunun böyle olmadığı, buradaki kalıntıları büyük bir şehir merkezinin harabelerinin olamayacağı ve muhtemel bir Asur ticarî koloni kasabasının Himli Höyük civarında olduğu tahmin edilmektedir. Maraş'ın ikinci yerinin bugünkü Karamaraş denilen ve Namık Kemal Mahallesi'nin bulunduğu yer olduğu söylenilmektedir. Maraş'ın, buraya Hamdanoğulları Hükümdarı Seyfüddevle tarafından (M.S. 944–967) taşındığı belirtilir. Şehrin şimdiki kale ve çevresine ise Dulkadiroğlu Alaüddevle tarafından taşındığı tahmin edilmektedir. Bu görüşler kesin olmamakla birlikte Maraş'ın bugünkü olduğu yerde ve bilhassa da Mağaralı Mahallesi'nin bulunduğu mevkide kurulduğunu öne süren araştırmacılar da bulunmaktadır. (www.marasliyiz.biz/html)

Mağaralı Mahallesi civarında bulunan arkeolojik bulgular da buranın çok eski dönemlerden beri yerleşim merkezi olduğunu ispatlamıştır. Ayrıca, kalenin de tarihi Hititlere kadar dayanmaktadır. Maraş'ı ilk fetheden Müslüman Arapların, fetihlerini belirten kaynaklar, Maraş'ın ortasında büyük bir kale olduğunu ve etrafının hendeklerle çevrilmiş bulunduğunu (hendeklerden kastedilen kalenin iki tarafındaki dere) açıklamaktadır. Ayrıca Maraş'ı kuran Hititlerin, Anadolu'ya Asurlar'dan önce sahip oldukları görülmektedir. Hitit tarihinin Anadolu'daki başlangıcı belli değildir. Ancak M.Ö.2000'li yıllarda yazılı belgeler sayesinde Hitit tarihi bilinmektedir. (www.marasliyiz.biz/html)

Maraş'ın yerinin, birkaç defa yer değiştirdiği görüşlerinin ortaya çıkmasının sebebi bilhassa Arap kaynaklarında buraların tarihi anlatılırken, Maraş'ı fetheden Müslüman komutanların şehri ele geçirdiklerinde "şehri yeniden bina etti" ifadesinin kullanılmasıdır. Bu ifade şehri tamir etti, onardı, yeniden inşa etti anlamlarına gelmektedir. (www.marasliyiz.biz/html)

İstiklal Madalyası ve " Kahramanlık " Unvanı

Maraş'ın Kurtuluş Savaşın da şehir halkı ile birlikte topyekun direniş göstermesi ve çevre Vilayetlerinde yardımına koşması büyük takdir toplar ve Kurtuluş Savaşı sonrasında Maraş'a bir yazı gönderilerek, Milli Mücadeleye katılanların listesi istenir. Şehrin ileri gelen yöneticileri toplanır, bir durum tespiti yapar. Sonun da Ankara ya " Maraş ta Milli Mücadeleye katılmayan tek fert bile yoktur " cevabı verilir. Bunun üzerine 5 Nisan 1925 yılında toplanan Türkiye Büyük Millet Meclisi İstiklal Madalyası'nın Maraş ta fertlere değil, Şehir halkına verilmesi kararlaştırılır. Ve Maraş 'a bir adet Kırmızı Şeritli İstiklal Madalyası ile ödüllendirilir. Maraş şehri yine Milli Mücadeledeki fedakârlığından ötürü TBMM tarafından 7 Şubat 1973 tarihinde de " Kahramanlık " payesiyle de ödüllendirilir. Kahramanmaraşlı 1925 yılından beri her yıl Kurtuluş günü olan 12 Şubat Bayramında İSTİKLAL Madalyasını Şanlı Bayrağına törenle takarak, geçmişini yâd eder... (www.marasliyiz.biz/html)

3.2. Ahşap Oyma Sanatı

Ahşabın mimaride kullanımı insanlık kadar eskidir. Göçebelik döneminde aile kavramının gelişimiyle birlikte ortaya çıkan bireysel konut ihtiyacını, insanların başlangıçta çevrede kolaylıkla temin edebildikleri ağaç dalları ve kamışlarla yaptıkları kulübelerle giderdikleri rivayet edilmektedir. Daha sonra bugünkü anlamda ahşabın mimaride kullanımının tarımsal üretim düzeniyle birlikte ve daha çok konut yapılarında başladığı bilinmektedir. Avrupa'da Ortaçağ boyunca ahşap iskeletli, kagir dolgulu yapılar çok kullanılmıştır. (Hasol, 1997: s.33)

İhtiyaçları karşılamak amacıyla başlanan her şeyde zamanla, insanların vazgeçemedikleri unsurlardan biri olan süsleme de girmiştir. Ahşabın çok eskiden başlayan hikâyesi en etkili olarak Mısır medeniyetinde karşımıza çıkmıştır. Zamanla ihtiyaçların zevk ve süslemeye dönüşmesi el sanatlarının gelişmesine sebep olmuştur. Tek başına olduğu kadar metaller, kıymetli taşlarla süslenerek göz zevkine de hitap etmeye başlamıştır.

Ahşap oyma sanatında çizilen her desen, üretilen her eser ustaların marifetli ellerinde hayat bulmuştur. Her bir desenin ayrı bir hikâyesi, simgelediği bir anlamı vardır.

Madenleri işlemeye başlamamız ile kesici ve delici olarak metaller kullanılmış, oyma, torna ve farklı kesim teknikleri ile mobilyada çeşitlilikleri ve gelişmeler baş göstermiştir. Her dönem her yenilik kendinden önce gelen zamana tepki olarak ortaya çıkmış ve farklılığını ortaya koymuştur. El işçiliği ile yapılan, son derece gösterişli mobilyalar yapılmış, ahşap malzeme tüm güzelliği ile kullanılır olmuştur. (Şener, 2006: s.305)

Ağaç ve Ahşap kelimelerinin anlamı pek çok şekilde tanımlanır. Fakat kelimenin köküne bakıldığında:

Türkçede ağmak yani yükselmek manasına gelerek “ağaç” denilmiştir. Ahşap kelimesinin kökü ”haşep olup” Arapçadır. Herhangi bir imalat amacıyla ağaçtan kesilmiş muntazam biçimde malzeme anlamına gelir. Türkçe’de ise yakılmak için kesilen ağaçlara, ateş anlamına gelen “od” dan “odun” denilmiştir. Ahşap Fransızca da “bois”, Almancada “holz” kelimeleriyle ifade edilir. (İslam Ans.: s.181)

Oyma; kâğıt, karton, ağaç, metal, taş ve mermer gibi maddeler üzerine çizilen bir desenin özel kesici aletlerle biçimlendirilmesidir. Kolay işlenmesi, doğal yapısından kaynaklanan tekstür (doku), renk ve estetik özelliklerinden dolayı ağaç malzeme, oymacılık sanatında geniş bir kullanım alanına sahiptir. (Asarcıklı, 2002: s.30)

Ağaç işçiliği yapılan araştırmalar ve kazılar sonucu elde edilen kaynaklar, ahşap eserler, kaynağının çok eskilere dayanan bir sanat dalı olduğunu göstermektedir. Özellikle Orta Asya’da Pazarlık kurganında yapılan araştırmalar ağaç işçiliğinin çok eski tarihlere dayanan bir geçmişi olduğunu gösterir. (Çetindaş, 1998: s.263)

Anadolu’da oymacılık sanatında en gelişmiş illerimizden birisi olan Kahramanmaraş’ ta ceviz ağacından yapılan oymalı çeyiz sandıkları, camekânlar, mücevher kutuları vb. estetik oymalar yapılmaktadır. Ayrıca mobilyada da oyma işleri çalışılmaktadır.

3.3. Ahşap Oyma Sanatının Tarihsel Gelişimi

İslam yaşam teorisinin esasını din teşkil eder. İslam dini tanrıya aittir. Bu kesin ve sınırlı görüş Müslümanların tüm yaşamlarını etkilediği gibi sanatını da etkiler. İslam sanatı

tamamiyle bezemeci bir sanattır. İslam eserlerindeki bezeme kullanımına baktığımızda, bezemeleri her yana yaymakla birlikte bunların belli bölgelerde toplanmış olduğunu fark ederiz. Bu özellik mimarlıkta veya diğer kullanım eşyalarında da aynıdır. Yaratılan her eser geometrik bir bütün olarak düşünülmüştür. İslam sanatına ait taş veya ahşap eserleri dikkatlice izlediğimizde bunların organik bir bütünlüğe kavuştuğunu ve işlevsel bir nitelik kazandığını görebiliyoruz. Başlangıçtan beri soyuta yönelmiş olan bezeme sanatı organik bir oluşum kazanırken kullanılan hiçbir çizgi veya motif rast gele değildir. Her biri düşünülmüş olarak kullanıldığı gibi evrenin düzenini ifade eden birer semboldür. (Ersoy, 1993: s.1)

Bu nedenle islamiyetten önce ve sonra olmak üzere her dönemde oluşturulan eserlerin kendi dönemini anlatan özellikleri vardır. Bu özellikler yaşayış tarzı da desenlerde, oluşturulan yapılarda kendini göstermesiyle ortaya çıkar. Buna bağlı olarak her dönem bize kalıcı veya zamanla silinen miraslar bırakır.

Mesela Orta Asya' da Türklerin İslamiyet' ten önce yaptıkları birçok oyma ve heykel gibi eserlere rastlanmaktadır. İslamiyet' ten sonra put sayılan heykellerin yasak edilmesi dolayısıyla heykel sanatı terkedilmiş ve bunun yerine oyma sanatı geçmiştir. Bu sanat Türkmenistan' da uzun yıllar kalıcı olmuş ve oradan Selçuklulara geçerek mimari eserlerde büyük bir süsleme vasıtası olmuştur.

Zaman zaman insanı şaşırtacak derecede anıtsal ve görkemli mimari eserlerin yanı sıra, bu mimari yapıyı bütünleyen ve dekoratif unsur olarak kullanılan taş süsleme, çinicilik, ahşap oyma ve alçı süsleme gibi el sanatları, her biri kendi başlarına bile birer sanat eseri sayılırlar. Bunlardan “Ahşap oyma sanatı” , Anadolu’da Selçuklularla gelişerek “orijinal” bir üslup yaratmış, Beylikler döneminde de aynı geleneği sürdürerek büyük ustalıkla işlenmiş önemli eserler vermiştir. Bu güne kadar gelebilmiş malzemeler daha çok cami ve mescitlere ait minberler, rahleler, pencere ve kapı kanatları sayılabilir. Çeşitli tekniklerin uygulandığı ahşap malzeme ise, özellikle ceviz, elma, armut, sedir, abanoz ve gül ağaçlarıdır. (Unutmaz, s.42)

Selçuklulardan günümüze kalan ahşap eserlerde geometrik desenlerin yanı sıra bitkisel motifler, yazı ve çok az figür kullanılmıştır. Bitkisel motiflerde dinamik çizgilerden oluşan kıvrık dallar bezemenin esasını oluşturmaktadır, günümüzde de çok sık kullanılır. Rumi

motiflerden teşekkül eden yeni bir üslup kaynağını Türkistan içlerine kadar uzanan dekoratif bir sistemden almaktadır. Taş, maden ve tezhipte de Rumili bezeme görülür. Anadolu Selçuklularda ise Rumili bezeme en üst dizeye ulaşmıştır. Yıldız, sekizgen, altıgen, dörtgen, daire gibi geometrik bölmelerin oluşturduğu bir sistem içinde Rumiler tam ve yarım palmetlerle doldurulan yüzeylerle dinamik bir görünüm kazanır. (Mülayim, 1982)

XIII. yüzyılda Selçuklu ağaç işçiliği nitelik ve nicelik bakımından gelişme göstererek yüzyılın taş süslemesinde görülen zengin kompozisyon anlayışına yaklaşan olgun bir döneme ulaşmıştır. Hatta örnekleri Anadolu Selçuklu ahşap sanatı bir üslup bütünlüğüne ulaşmıştır. Divriği Ulu Camisi'nin özgün ahşap kalıntıları ve minberindeki oniki kollu yıldızlar, beş köşeli yıldız, dörtgen ve altıgen bölmeler, yatay kırık çizgilerle üç şeritli örgü motifleri ya da Beyhekim Camisi'ne ait olduğu kabul edilen Ankara Etnografya müzesinde bulunan ahşap kapı kanatlarındaki on kollu yıldızlar gibi geometrik desenlerin ara dolguları da bitkisel motiflerle doldurulduğu görülmektedir. (Mülayim, 1982)

Selçuklulardan Osmanlılara geçen bu sanat daha da yerleşerek, büyük ehemmiyet kazanmış fakat Selçuklular gibi değil de sadece belli başlıca göz alıcı yerlerde kullanmışlardır. Osmanlı döneminde sadeleşerek daha çok gündelik kullanım eşyaları ve giriş, mihrap, minberler, konsollar, rahleler, tavanlar, kapılar, pencereler, oyma bezemeleri, mezar taşları, çeşmeler, gelinlik sandıkları, gömme dolap kapıları, lamba iskemleleri, mücevher kutuları, kral tahtları, ahşap beşikler, sofra altlıkları gibi eserler Osmanlı oyma sanatının belli başlı örneklerindendir. (Yücel, 1975: s.3)

Osmanlılar hayvan şekilleri yapmaktan katiyetle sakınmış ancak oyma sanatı ile yapılmış pek çok hayvan figürlerine rastlanmaktadır.

Osmanlılarda ahşap işçiliği ile uğraşan sanatkârlara verdikleri isim bilinmemekle beraber bazı belgelerde “Nahhat” ve “Naccar” sözcüğü ile karşılaşılmıştır. Osmanlı padişahları Avrupa'da ve İslam saraylarında olduğu gibi şair, müzisyen ve bilginleri himayesinde toplamış, her türlü süsleme sanatlarıyla ilgili sanatçıyı da saraya bağlı ve maaşlı

olarak çalıştırmışlardır. Osmanlı İmparatorluğu'nun yönetildiği yer olan Saray-ı Cedit yani Topkapı Sarayı, sanatsal faaliyetlerin de kaynağı olmuştur. Çeşitli bölüklerden oluşan ve Ehli-Hiref adı altında toplanan bu sanatçılar saray örgütünün "kapıkulu" olarak isimlendirilen kesimindendi. Fatih Sultan Mehmet ve Yavuz Sultan Selim'in padişahlık yıllarında varlığı anlaşılan Ehli-Hiref örgütünün Kanuni Sultan Süleyman'ın kırk yıllık saltanatı süresince en parlak dönemini yaşadığı arşivlerde belirtilmektedir. Kanunî döneminde sayıları 598 olan Ehli-Hiref mensupları 1566 yılında 636'ya ulaşmıştır. Bu dönemde örgütte dikkati çeken özelliklerin başında “Cemaat-i Rum” ve “Cemaat-i Acem” olmak üzere ikiye ayrılmış olmaları gerekmektedir. III. Murat döneminde Ehli-Hiref'in tek bölük halinde birleştirilip sözü edilen ayrımın ortadan kaldırıldığı anlaşılmaktadır. Osmanlı süsleme sanatı açısından tarihsel olarak en önemli sanatçı topluluğu nakkaşlardır. Osmanlı sanatının motif dağarcığı süsleme üslupları bu sanatçıların çalışmalarıyla yaratılmıştır. Ağacın, günlük yaşantıda kullanılmaya başlanması başta mimari olmak üzere, süsleme ve eşya yapımında yepyeni bir sanat dalını gündeme getirmiştir. Ancak doğanın belirli bir zaman sürecinde, ahşabı yok etmesi çok sayıda ahşap eserin günümüze ulaşmasını engellemiştir.(www.floor.com.tr)

Türkiye'deki tarihi gelişime baktığımızda ise Ahşap oymacılığı ilk zamanlarda estetik ve zevkten ziyade ihtiyaçları karşılamak amacı ile yapılmıştır. İhtiyaçların karşılanması ile süslemeye önem veren ahşap oymacılığı estetik değeri ön plana çıkarılarak uygulanmaya başlanmıştır ve uygulandığı mobilyalarda hem estetik açıdan zenginliğini artırmış hem de fiyat olarak değerini artırmıştır. Fakat günümüzde oyma işleminin fazla zaman alması, sosyo-kültürel farklar ve temizlik gibi nedenlerden dolayı mobilyaya bir canlılık, beğeni ve estetik kazandırmak için küçük motifler halinde mobilya yüzeylerinde uygulanmaktadır. (Asarcıklı,2002,)

Günümüzde de bu sanat değişikliğe uğramasına rağmen hayatımızı süslemeye devam etmekte, yeni girişimciler eli ile gelecek nesillere aktarılmaktadır.

3.4. Ahşap Oyma Sanatında Kullanılan Ağaç Çeşitleri

Ağaç genellikle tek gövdesi olan kök, gövde, dal ve yapraklardan oluşan uzun ömürlü, canlı ve odunsu bir itki olup diğer canlı varlıklar gibi hücrelerden oluşur. (Asarcıklı, 2002, s.1)

Ağacı üç bölümde inceleyebiliriz:

a) Kök: Ağacın yaşaması için gerekli olan besin maddelerini toprağın derinliklerinden alır ve ağacın toprağa bağlanarak dikili kalmasını sağlar.

b) Gövde: Ağacın kökleri ile dal ve yaprakları arasındaki bölümdür. Kök ile yapraklar arasında iki yönlü besin iletimini sağlar. Gövde ağacın kereste elde edilen bölümüdür.

c) Dal ve yapraklar: Ağaca karakteristik görünüşünü verir. Yapraklar dalda bulunur. Köklerin topraktan emdiği ve içinde eriyik halde tuzlar bulunan özsu yapraklarda işlenir. (Asarcıklı, 2002: s.1)

Ahşap malzeme tartışmasız, insanlığın hizmetindeki en çeşitli kullanım alanı bulmuş bir hammaddedir. yüzyıllar boyunca silahlarda, binalarda ulaşımda, mobilyada, yakıt olarak ve daha yakın zamanlarda kağıt yapımında, kimyasalların üretiminde, enerji ve telekomünikasyon hatlarında kullanılmaktadır. İnsanlık için önemi giderek artmaktadır, çünkü uygun bir işletmecilikle insanlığın yenilenebilen tek hammaddesi olarak , kabul edilebilir. Bununla beraber kesilip müsrüfçe harcanabildiği hızda yenilenebilir değildir. Örneğin, sert ağaca olan yüksek talep ve artan nüfusu beslemek için gerekli arazi ihtiyacının artması sonucu, dünyanın tropik ormanları tükenmektedir. Uygun bir şekilde idare edilen ağaçlandırmalarda dahi, oldukça yavaş büyüyen bir üründür, mamule dönüştürüldükten sonra uzun kullanım ömrüne sahip olmalıdır. (Sheard, 1998: s.24)

Ağaç malzemenin yurdumuzdaki kullanımı yıllara göre artma göstermektedir. Teknolojinin gelişmesi ağaç hammaddenin kullanımını düşürmemiştir. Bunu özellikle bu değerli hammaddenin sahip olduğu anatomik, fiziksel, mekanik özelliklere, motif, renk zenginliğine, işleme kolaylığına, çivileme, tutkallama, cila, boya, vernik vb. maddeleri kolay absorbe etme kabiliyetine, sesi, ısıyı kötü iletmesine bağlamak gerekir. (Göker, 1988)

Orman varlığımızın yaklaşık %38'i çam, %26'sı meşe, %8,5'i kayın ve %7'si göknardır. Ancak özellikle kayın ve çamı kullananlar, satın alma usulleri, malın çoğu kez standartlara uygun olmaması, mantar ve çatlama gibi kusurların yaygınlığı sonucu sağlıklı odun elde edilememesi bazı sıkıntılara yol açmıştır. (Göker, 1988)

Kaliteli kereste herşeyden evvel kaliteli tomruktan elde edilir. Kendi kendine yetişmiş ormanlarımızdan üretilen, çeşitli kusurları içeren tomrukların korunması ve kalitelerinin iklim koşullarına bağlı olarak daha fazla bozulmamaları için ardaklanma ve mavi renkmantarlarına, küf mantarlarına karşı korunması gerekir. Bunun içinde sağlıklı saklama koşulları gerekir. (Göker, 1988)

Buyüzden satışından önce uygun ortamlarda korunması veya bekletmeden satışa sunulması tomruk kalitesi açısından önem taşımaktadır.

Ağacın endüstride kullanım alanları:

-Kereste, parke ve ambalaj üretiminde,

-Doğrama, ahşap ev, mobilya ve karasör üretiminde,

-Ahşap levha üretiminde,

-Kağıt, kalem, kibrit, mekik, masura, fiçı ve mantar üretiminde kullanılır. (Asarcıklı, 2002: s.1)

3.4.1.Ağaç Çeşitleri

a)İğne Yapraklı Ağaçlar: Sarıçam, karaçam, kızılçam, fıstık çamı, toros sediri, göknar, doğu ladini, ardıç, servi, vb. dir.

b)Geniş Yapraklı Ağaçlar: Meşe, gürgen, karaağaç, dişbudak, doğu kayını, huş, ıhlamur, kızılâğaç, akaçağaç, kestane, şimşir, ceviz, kavak vb. dir.

c) Yabancı Ağaçlar: Mahun, audire, douglasie göknarı, tik, balsa, abanoz en önemlilerindendir. (Asarcıklı, 2002: s.9)

3.4.2.Bazı Ağaç Çeşitlerinin Özellikleri

Sarıçam: Yurdumuzda en çok bulunan ağaç türlerindendir çamlar. Bu çamların hepsi iki ibrelidir. Diri odunu geniş, sarımsı veya kırmızımsı beyaz, öz odunu ise açık kırmızımsı kahve renklidir. Yıllık halka sınırları çok belirli ve hafif dalgalıdır. Yumuşak odunlu bir ağaç türüdür.

Kolay işlenir. Mobilyacılıkta, oymacılıkta, ambalajda, reçine ve terebentin üretiminde kullanılır.

Ceviz: Türkiye' nin özellikle Karadeniz kıyı bölgelerinde toplu olarak, diğer bölgelerinde dağınık olarak bulunur. Dış odunu sarı, gridir. Göbek odunu açık sütlü kahverengiden koyu kahverengine kadar değişir.

Hafif veya orta ağırlıkta olan cevizin cinslerine göre ağırlığı da değişmektedir. Nemli ortamda çok çalışır fakat az çatlar. Kuru ortamda az çalışır. Kuru ortamda çok dayanıklıdır. Nemli ortamda fazla dayanmaz. Mekanik etkileri orta dirençtedir. Tanenli bir ağaçtır. Yaş olarak işlenirse asit kokusu verir. Orta sertliktedir. Düzgün elyafı olanları kolay işlenir. Rendelenen yüzey pürüzsüz ve parlaktır. Uzun lifli ve bükülgendir. Kolay yarılr. Ceviz kerestesi orta sert ve sıkı elyaflıdır. Kolay ve rahat işlenen bir ağaç olan ceviz iyi boyanır ve verniklenir. Tornacılıkta, oymacılıkta, kakmacılıkta ve heykel yapımında çok kullanılan bir ağaç türüdür. Aynı zamanda müzik aleti yapımında da kullanılır.

Dişbudak: Yaşlı ve kalın çaplı ağaçlarda diri odun dar bulunduğu için bu ağacın pek yüksek olan elastikli yapısından istifade edebilmek için onu suni olarak yetiştirmek ve yüksek çaplara erişmeden kesmek gerekmektedir. Odunu ağır, sert, elastiki ve yüksek şok mukavemeti göstermektedir. Mobilya, alet sapları, araba vb. yerlerde kullanılır.

Gürgen: Gövdeleri düz olmayıp oluklu gövde yapar. Odunu kaliteli olduğu için çok fazla yerde kullanılır.

Kullanış yerleri olarak araba, torna, ziraat aletleri, ağaç devirme kamaları sayılabilir.

İhlamur: Doğu Karadeniz, Batı Karadeniz, Marmara, Ege, sahil şeridinde ve Antalya çevresinde yetişir.

Krem, beyaz ve kahverengi özelliktedir. Yetiştği yere göre değişik renk olur. Bazı türleri sarımsı, bazıları pembedir. Odunu yumuşak, hafif ve incedir. Düzgün lifli olduğu için aletlerle kolayca işlenebilir. Çok sayıda değişik türü vardır. Yaz ıhlamuru, kış ıhlamuru, gümüş olan ve Kafkasya ıhlamuru yaygın olanlarıdır.

Kullanılış yerleri olarak resim tahtaları, oymacılık, kutu, sandık imali, mobilyacılık sayılabilir.

Karaağaç: Karadeniz bölgelerinde orman halinde, diğer bölgelerde dağınık halde yetişir. Rengi yeni kesilmiş karaağaçta dış odun sarımsı beyazdır. Zamanla koyulaşarak açık kırmızı kahverengi olur. İç odunu ise açık tonda çikolata kahverengi rengindedir.

Diri odun, olgun odun ve öz odun olmak üzere üç tabaka mevcuttur. Bu ağacın odunu sert, ağır, yüksek ve elastikidir. Karaağacın bükülme hassı mükemmeldir. Kesici aletlerin ağızlarını çabuk körletir. iyi boyanır ve verniklenir.

Kullanılış yerleri mobilyacılık, kaplamacılık, kutu yapımı, sandık yapımı gösterilebilir.

Kızılağaç: Karadeniz, Trakya, Marmara, Akdeniz kıyı bölgelerinde dere içlerinde yetişir. Bu odunun rengi kırmızımsı beyazla açık kırmızımsı kahverengi arasındadır. Kesilip havada bırakılan kızılağaç, sarımsı kırmızı olur. Kurudukça rengi pas kırmızısına dönüşür.

Boyuna kesitlerde öz lekelerine rastlanır. Odunu yumuşak, hafif, kolay yarılr ve işlenebilir. İyi verniklenir.

Kullanılış yerleri kontrplak, mobilyacılık, kaplama altlığı, oymacılık sayılabilir. (Bozkurt, 1971: s.99)

Akçaağaç: Gürgen ormanlarında karışık halde bulunur. Ayrıca Trabzon, Bolu, Kırklareli, Bursa, Denizli ve Antalya dolaylarında yetişir. Bazı bölgelerde kelebek ağacı diye bilinir.

Renk olarak dağ akça ağacı hafif sarımsı beyaz, ova akcağacının rengi pembe beyazdır. Akça ağacın rengi zamanla ve kendiliğinden sararır.

Masif ve kaplama olarak mobilya üretiminde, müzik aletlerinde, oymacılıkta, kakmacılıkta, kıl testeresi ile hazırlanan ince işlerde kullanılır.

Akasya: Akasya, Türkiye’de orman oluşturmaz. Dağınık halde, ağaçlandırma alanlarında ve parklarda yetiştirilir.

Akasyanın Dış odunu açık sarımsı beyazdır. İç odunu geniş ve sarımsı yeşildir. Havada zamanla rengi değişir. Yeşil kahverengi olur. Akasya sert bir ağaçtır. Zor işlenir. Değişik hava koşullarında bile en dayanıklı ağaçlardan biridir. Mobilyacılıkta özellikle tornalı, oymalı ve kakmalı işlerde yararlanılabilir.

Çınar: Türkiye’nin hemen bütün bölgelerinde yetişir. Orman oluşturmaz. Dış odunu açık pembe beyazdır. İç odunu açık kahverengidir. Sert ve sıkı dokulu bir ağaçtır. Kururken kamburlaşır, çarpılır, çatlar. Değişik hava koşullarında dayanıklı değildir. Kısa sürede çürür. Çivi ve vida ile orta, tutkalla iyi bağlantı kurar. Özellikle zımpara ile iyi perdah edilir. Boyanabilme yeteneği vardır, iyi verniklenir.

Çınarın mobilya endüstrisinde kullanılması kısıtlıdır. Tornalı ve kakmalı işlerde aranır.

Şimşir: Karadeniz’in doğusundan Kastamonu ve Zonguldak’a kadar uzanan bölgede yetişir. Rengi açık sarı ile koyu sarı arasında değişir.

Türkiye’de yetişen en sert ağaçlardan biridir. Çok sıkı yapılıdır. Bu iki sebepten zor işlenir. Fakat çok düzgün ve parlak yüzey verir. Basılma, vurulma, sürtünme, aşınma gibi fizik etkilere karşı büyük dayanımı gösterir. Değişik hava koşullarından az etkilenir. Kolay çürümez. Boyanma ve verniklenme niteliği artar.

Küçük ölçülü fakat üstün nitelik isteyen işlerin yapımında şimşirden yararlanılır. Tornalı işlerde, müzik aletlerin küçük bölümlerinde, tavla pulu, satranç taşı yapımında kullanılır. Kakmalı işlerde ve filata hazırlamada değerlendirilir.

Gül: Doğu Hindistan, Batı Hindistan, Avusturalya ve Brezilyada yetişir. Yetiştigi yere göre isimlendirilen çok değişik türü vardır. Dış odunu açık sarıdır. İç odun çeşidine göre değişir. Avusturalya gülü koyu kırmızı damarlıdır. Brezilya gülü aynı renkte fakat daha canlıdır.

Sert ağaçlardandır. İşlenirken zorluk çıkarmaz, parlak ve düzgün yüzey verir. Bazı türleri yağlıdır. Değişik havalara karşı oldukça dayanıklıdır. Haşereler karşı dayanıklıdır. Az çalışır, kolay yarıılır. Kesici aletlerin kesici ağzını köreltir. Tutkalla orta bağlantı kurar. İyi verniklenir.

Küçük boyutlu oymalı, tornalı süs eşyalarında, kakmalı işlerde, sanat değeri üstün mobilyalarda masif ve kaplama olarak kullanılır.

3.4.3.Ağacın Güzellik Unsurları

a) Renk: Özellikle oymacılıkta renk çok önemlidir. Her ağaç çeşidinin kendine özgü rengi olduğu gibi kendi içinde öz su odunu ile diri odunu, ilk bahar halkası ile sonbahar halkası, gövde ile kökü ve dalları farklı renktedirler. Bazı yabancı ağaçlardan boya elde edilmektedir. Renkleri canlı ve güzel ağaçlar kaplama elde etmede çok kullanılır. (Asarcıklı, 2002, s.4)

Güneş etkisinde kalan bazı ağaçların rengi solar, bazılarını ise koyulaşır. Yapılacak işlerde ağaç seçiminde ağacın teknik özellikleri ve deseni kadar renginin de düşünülmesi gerekir. (Asarcıklı, 2002: s.6)

b) Tekstür: İşlenmiş bir ağacın yüzeyinde anatomik yapısından kaynaklanan görünüşüne ağacın tekstürü (dokusu)denir. İnceleri için ince tekstür ve kalın olanları için kaba tekstür terimleri kullanılır. (Asarcıklı, 2002:s.6)

c) Parlaklık: Ağaç malzemenin yüzeyine çarpan ışınların yansıması ile parlaklık meydana gelir. Anatomik yapılarına bağlı olarak bazı ağaçların odunlarının yüzeyleri parlak, bazıları ise mat özelliktedir. Parlaklık, uygulamada üst yüzey işlemleriyle (cılalama) istenilen ölçüde sağlanabilmektedir. (Asarcıklı, 2002: s.7)

d) Koku: Ağacın bünyesindeki reçine, tanen, terebentin ve eterik yağ gibi maddeler her ağacın kendine özgü bir koku yaymasını sağlar. Bu maddeler uçucudur. Bu yüzden açık havada kokularını kaybederler. Koku ahşap sanatında bazen aranan bir özelliktir.

Mesela puro kutusu, çeyiz sandığı yapımı, sedir odunun sahip olduğu haşereleleri uzaklaştırma özelliği nedeniyle çamaşır dolabı yapımında kullanılır. (Asarcıklı, 2002: s.7)

3.4.4.Ağaç Malzemenin Piyasada Bulunuş Şekli

- a) Tomruk: Kabuksuz , yuvarlak ağaç gövdesine denir.
 - b) Kereste: Tomrukların biçilmesiyle elde edilen yerdir.
 - c) Lata: Ahşap parçalarına lata denir.
 - d) Tahta: Kalınlığı latadan az olan ahşap parçalarına denir.
 - e) Çıta: Kalınlığı tahtayla aynı, fakat eni tahtadan az olan ahşap parçalarına denir.
- (Asarcıklı, 2002: s.8)

3.5.Ahşap Oymacılıkta Uygulanan Teknikler

Ahşap süsleme tekniklerinden kesme oyma, yüzey oyma, applike oyma, heykel oyma, kakma ve yakma sanatları anlatılacaktır.

3.5.1.Kesme Oyma Tekniği

Kesme oyma(düşey oyma);gereç üzerine çizilen desenin kıl testere, farekuyruğu testere veya dekubaj testere makinesi ile kesilerek boşaltılmasıyla elde edilir. Gereç kalınlığı ve cinsi, desen hatlarını kesebilecek testere gücü ile sınırlıdır. Kesme oymalar dekorasyonda, mobilyada, müzik aletlerinde, maket yapımı, abajur, resimlik, peçetelik, aynalık, gazetelik, biblölük vb. süs eşyaları yapımında kullanılmaktadır. (Asarcıklı, 2002)

Kesme oyma sanatının ilk olarak nerede ve ne zaman başladığı kesin olarak bilinmemektedir. Fakat 300 yıl önce, mısır anıt mezarında bulunan ince ağaç levhalardan yapılmış süslemeler kesme oymanın ilk örnekleri olarak kabul edilebilir. Eski Yunan ve Roma mobilyalarında da kesme oyma benzeri çalışmalara rastlanmaktadır. (Asarcıklı, 2002)

Ayak gücüyle elde edilen kesme gücünü, daha etkili hale getirmek için çok çeşitli araçlar üretildi. Elektrik motorları 1888’de icat edilmesine rağmen ancak 1920’lerde dekubaj testere makinelerinde kullanılmaya başlanmıştır. Bu yıllardan sonra kesme oyma

alışmalarının daha seri yapılabilmesi için çeşitli özelliklere sahip dekubaj testere makineleri üretmeye başlamışlardır. (Asarcıklı, 2002: s.33)

Kesme oyma çalışmasında kullanılacak ağaç; renk, doku, parlaklık ve dayanım bakımından uygun olmalıdır. abuk çatlayan, çok çalışan ve kırılğan yapıya sahip ağaçlar kesme oymada kullanılmamalıdır. Ağaç kuru ve doğal olmalıdır. Kesme oyma çalışmasında, malzemenin seçimi yanında araçların seçimi ve kullanılması da önemlidir. Çoğu temel kesim tekniklerinde olduğu gibi kıl testeresi ya da dekubaj makinesi ile ilgili temel kesim prensipleri de esasen aynıdır. (Asarcıklı, 2002: s.34)

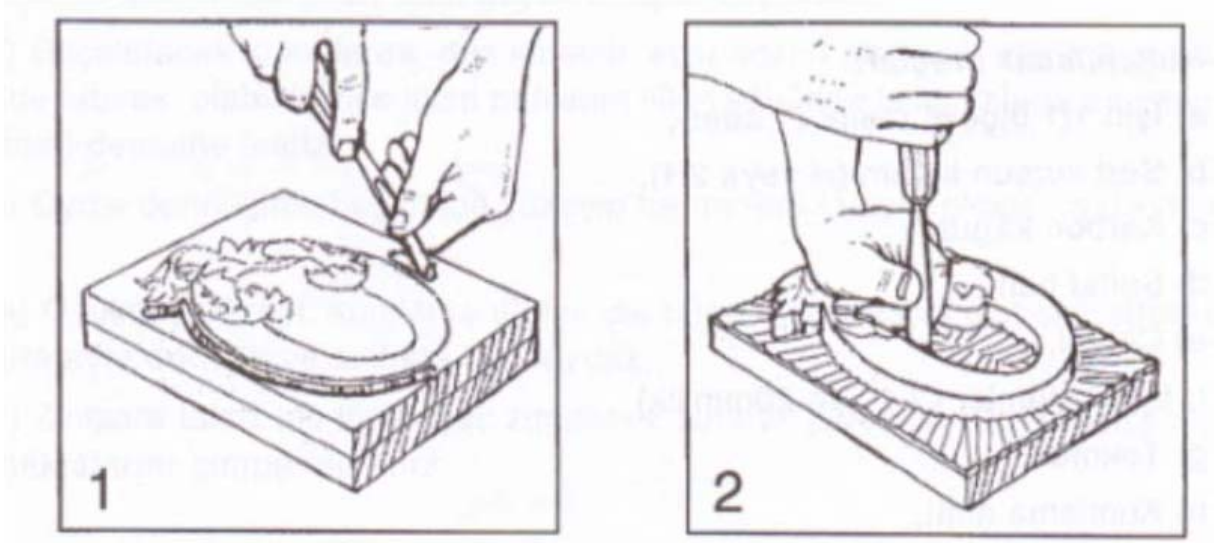
3.5.2. Yüzey Oyma

Yüzey oyma; masif yzeeye çizilen bir desenin istenmeyen kısımlarının düz kalem, delik kalemi veya oyma kalemleri ile boşaltılmasıyla boya , cila ve gölgelendirme gibi teknikler kullanılarak hareketli, zengin ve estetik bir görünüm elde etmek için yapılan çalışmaya yüzey oyma yada rölyef adı verilir. (Asarcıklı, 2002: s.161)

Kalem çok derinlere inerse derin oyma, daha eğimli çalışılırsa sathi veya mail kesim adı verilir. Kullanılan belli başlı motifler rumi, iek, geometrik şekiller ve yazılardır.

Yüzey oymayı, oymanın yüzeyden olan derinliğine göre iki gruba ayırabiliriz.

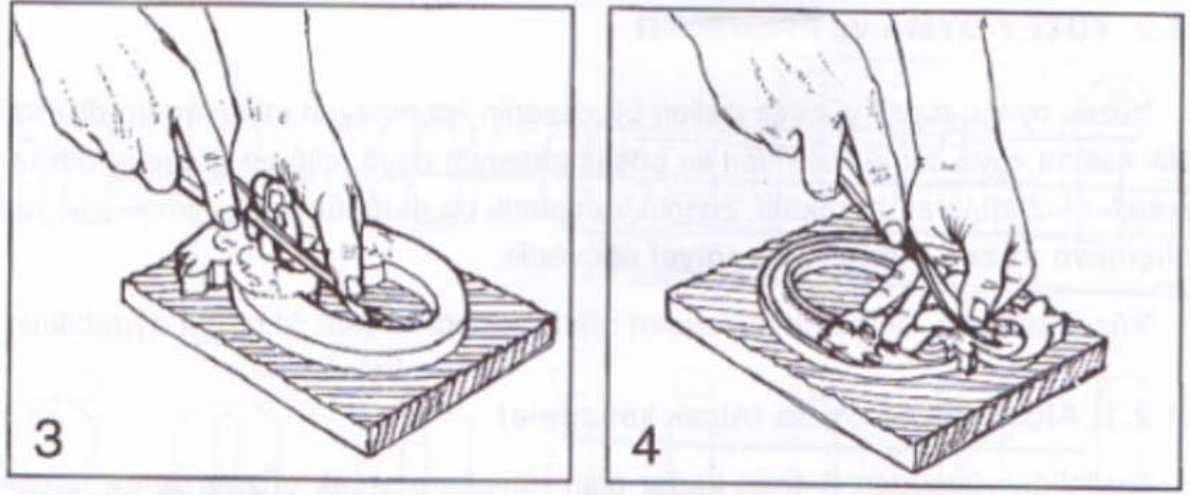
Alçak Yüzey Oyma (Alçak kabartma)

Fotoğraf 1:Alçak Yüzey Oyma

Derinliği yüzeyden 3–4 mm kadar olan rölyeflere alçak yüzey oyma (alçak kabartma) adı verilir. Uygulanan desenlerin iyi sonuç vermesi için ana hatlarıyla aslına uygun işlenmesi gerekir. Kolay uygulanabilmesi, cilalanınca estetik bir görüntü elde edebilmesi ve derin oymaya oranla kullanımda kolay temizlenebilmesi çokça tercih edilmesini sağlar. (Asarcıklı, 2002: s.161)

Yüksek yüzey oyma(Yüksek kabartma)

Fotoğraf 2: Yüksek yüzey oyma

Alçak yüzey oymacılığının daha derin ve hareketli, yüzeyden 4 mm'den fazla derinlikli olan oymalara yüksek yüzey oymacılığı denir. İşlenen motifler daha canlı ve hareketlidir. Bu teknikte motiflerin işlenmesi oldukça zordur. (Asarcıklı, 2002: s.162)

Çok derinlikli düz satırlı yüzey oymada Ahşapta düz bir yüzey oluşturur. Motifler yüzeye derin oyma ile işlenir. Yüzeye hareket katması tekniğin sık kullanılmasında etkili olmuştur. Aynı eserde bazı motiflerin bu teknikle, bazıları ise motiflerin çok derinlikli yuvarlak satırlı, oyma ile işlendiği görülür. Çok fazla kullanım alanına sahiptir fakat en fazla cami kapı ve pencere kanatlarında kullanılmıştır. Ankara Alaeddin Camii minberi ön cephesinde kapı köşelikleri (1197-1198) bu tekniğe örnek olarak gösterilebilir.

Çok derinlikli yuvarlak satırlı yüzey oymada özellikle, kitabelerde, yazılarda, oymalar çok zengin bir görünüş veren ve en çok kullanılan bu ahşap tekniğinde röliyeler engebeli yuvarlak bir yüzey meydana getirilmek üzere işlenmiştir. Bazı örneklerde kabartmalar çok yüksektir ve kafes (ajur) tekniği etkisini verir.

Çift katlı kabartma (rölyef) tekniği: Özellikle kitabelerde, yazılarda kullanılan ve çok zengin bir görünüşü olan bu teknikte, daha önce adı geçen iki oyma tekniği bir arada

kullanılmıştır. Genellikle altta kalan arabeksleri meydana getiren dekor ise yuvarlak yüzeyli derin oyma ile işlenmiştir. Ankara Alâeddin Camii minberi kitabesi buna güzel bir örnektir.

Eğri kesim tekniği Anadolu'daki ahşap eserlerin bitki süslemeleri için kullanılmıştır. Bu tür oyulan kompozisyonlarda geometrik eleman bir veya iki ince yiv halinde bütün yüzeyi dolaşan çizgiler halindedir.

3.5.3.Aplike Oyma

Aplike oyma; masif ağaç malzemeden kesme oyma tekniği ile oymaların, oyma kalemleri ile biçimlendirilerek ayrıca hazırlanmış bir yüzeye monte edilmesiyle elde edilir. Aplike oyma, yarı klasik mobilyalarda , mobilya kapak ve çekmece önlerinde, pano yapımında, perde kornişlerinde dekoratif yüzeyler oluşturmada kullanılır.(Asarcıklı, 2002: s.166)

3.5.4.Heykel Oyma

Canlı yada cansız varlıkların gerçek büyüklüğünde veya belirlenen bir oranda küçültülerek yada büyütülerek fiziksel kopyalarının elde edilmesine heykel oyma yada üç boyutlu oyma denir. En güç oyma tekniği olduğu söylenebilir. (Asarcıklı, 2002: s.177)

Tarihte üç boyutlu oymalar , minik heykelcikler, buda heykelleri ve totemler olarak görülür. Selçuklu ve Osmanlı tarihinde dini açıdan sakıncalı görüldüğü için üç boyutlu oymalara rastlamak mümkün değildir. (Asarcıklı, 2002: s.177)

Heykel oymacılığını yapabilmek için özel yeteneğe, yeteri kadar anatomi ve biyoloji bilgisine, kullanılan gereci çok iyi tanıma ve kullanabilme becerisine sahip olmak gerekir. Çünkü konusu genellikle canlıdır. Üç boyutlu oymada eserin etrafı serbesttir, üzerinde durduğu kaide hariç hiçbir yere yaslanmaz ve tutunmaz. (Asarcıklı, 2002: s.177)

Ağaç malzemeden yapılan üç boyutlu oymalar ana hatlarıyla kesilen gereç, düz kalemler, oyma kalemleri, delik kalemleriyle yontma çakılarıyla biçimlendirilir. (Asarcıklı, 2002: s.177)

Fotoğraf 3:Heykel oyma tekniği biblo

3.5.5.Kakma Sanatı ve Kakma Çeşitleri

Taşın, tahtanın veya madenin bazı parçalarını oyarak, oyulan yere daha kıymetli bir başka madenden veya maddeden parçalar kesilip gömmek yoluyla yapılan süsleme işlerini kakma ve bu işi yapana kakmacı denir. (Asarcıklı, 2002: s.184)

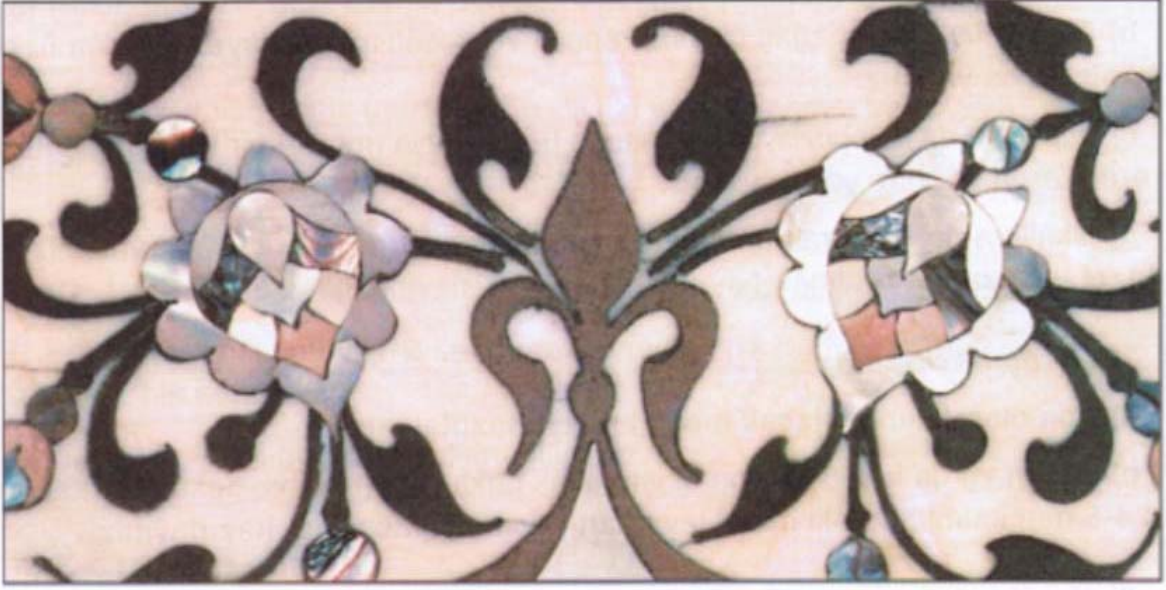
Pirinç, tunç yada gümüş eşyalar üzerine kazılan motiflere altın, gümüş , tel yada çubuklar kakılarak yapılan süslemeye tel kakma adı verilmektedir. Bu tür süslemelerin en güzel örnekleri Şam ‘da yapıldığı için Şam kakması diyede adlandırılmaktadır. (Asarcıklı, 2002: s.184)

Ağaç işlerinde kakma; masif veya kaplamalı yüzeylere renkli kaplama, sedef, fildişi, bağa, kemik, formika, metal vb. malzemelerin bir kompozisyon oluşturacak biçimde gömülmesiyle elde edilen süslemeye denir. Kakma sözcüğü yerine Fransızcası marketri yada Almancası olan intarziye de çokça kullanılmaktadır. (Asarcıklı, 2002: s.184)

Fotoğraf 4:Sedef kakma sandalye

3.5.5.1.Sedef, Fildişi Kakmalar

Fotoğraf 5:Sedef, fildişi kakma tablo

Mimarinin ahşap kısımlarında, mobilyalarda ve küçük el sanatı eserlerin bezenmesinde sedef önemli bir yer tutar. Ayrıca fildişi, kemik, bağa, altın, gümüş gibi maden, yakut, zümrüt vb. kıymetli taşlarla pelesenk, şimşir, sandal ağacı, mahun gibi ağaç türleri kullanılmıştır. (Asarcıklı, 2002: s.187)

Sedef, sıcak denizlerde yaşayan istiridye kabuğudur. Bu kabuklar önce testere ile kesilir, kullanılabilir kısımları ayrılıp desende kullanılacak biçimde tekrar parçalanır, eğelenir ve perdahlanır. Düz, beyaz, arusek (yeşil ve pembe dalgali ve ışığın yönüne göre renk değiştiren) olmak üzere iki çeşit sedef vardır. Sade olarak kullanılan sedekten kaşık sapları, ayna çerçeveleri, ağızlık vb. ürünler yapılır. Tahtaya tatbik edilen sedef işçiliği önem kazanmış ve buna sedefçilik denmiştir. (Asarcıklı, 2002: s.187)

-Sedef kakma veya gömme; Genellikle kompozisyonu geometrik şekillerin oluşturduğu yerlerde kullanılır. Sedef parçaları açılan oyuklar içine gömülür. (Asarcıklı, 2002: s.187)

-Sedef mozaik; Zemin geometrik biçimlerde kesilmiş ve kenarları birbirine tamamen uyan sedeflerle kaplanır. Buna *yapıştırma tekniği* de denir. Bu teknik diğer bir şekilde bağa

zeminli yapılır. Sedeften motifler arasında boş bırakılan alanlar bağa ile doldurulur. (Asarcıklı, 2002: s.187)

a.Gümüş Kakmacılık

Maden işleme tekniklerinde biri olan gümüş kakmacılık örnekleri şamdan, ibrik, fıskiye vb. ürünler de görülebilir. (Asarcıklı, 2002: s.187)

b. Ağaç kakmacılığı

Masif ağaç ve ağaç kaplama ile yapılan kakma olarak iki grupta incelenebilir. (Asarcıklı, 2002: s.188)

c.Masif kakma

Masif ağaç tabla üzerine değişik renkli ve desenli Masif levhaların, sedef, fildişi, bağa, metal vb. gereçlerin bir desen yada kompozisyon oluşturacak biçimde sanatıdır. (Asarcıklı, 2002: s.188)

3.5.5.2.Kaplama Kakma

Fon olarak seçilen ince masif levha veya ağaç kaplama ile farklı renk ve desenlerde ince Masif levha veya kaplamaların bir desen yada kompozisyon oluşturacak biçimde birbiri içine yerleştirme sanatıdır. (Asarcıklı, 2002: s.188)

Renk çeşidine göre;

- İki renkli kakma
- Çok renkli kakma

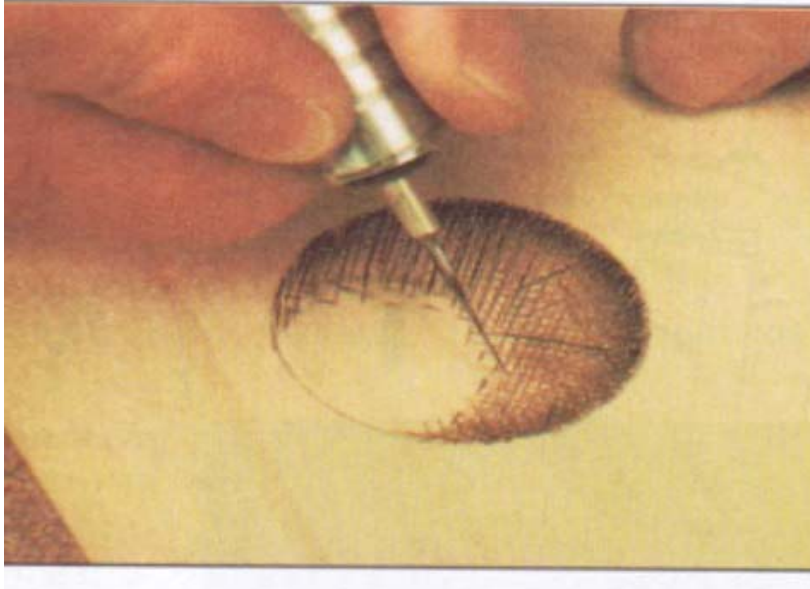
Desen hatlarına göre

- Düz hatlı kakma
- Eğri hatlı kakma

Kesim tekniğine göre

- Dik kesim tekniği
- Eğik kesim tekniği(Asarcıklı, 2002: s.193)

3.4.6. Yakma-Dağlama Sanatı (piografi) ve Boyama

Fotoğraf 6:Yakma tekniği aleti ve yapılış şekli

Akkor halindeki telle ahşap üzerine, çeşitli tekniklerle şekiller çizmeye yakma-dağlama yada prografi sanatı denir. (Asarcıklı, 2002: s.220)

Ahşap yakma-dağlama ve boyama çalışmalarında seçilen desen, kullanılan araçların seçimi ve kullanım becerisinin kazanılması, kullanılan gerecin sertlik ve yumuşaklığına bağlı yakma derecesinin ayarlanması, yüzeyin önceden rendelenmesi veya sonradan kısmen boyanması istenilen sonuca ulaşılmasını etkileyen faktörlerdir. Bu nedenlerle yakma-dağlama ve boyamaya başlamadan önce temrin çalışmalarının yapılması gereklidir. (Asarcıklı, 2002: s.220)

3.7. Ahşap Oyma Sanatında Üst Yüzey İşlemleri

Üst yüzey işlemleri ağaç malzemeden üretilen mobilya ve dekorasyon elemanlarını korumak ve estetik değerini arttırmak için yapılan renklendirme, renk açma ve koruyucu katman oluşturma işleridir şeklinde tanımlanabilir. (Sönmez, 2005)

Dekoratif bir görünüm kazandırmak için yapılan perdah, boya, cila ve vernik işlemlerinin tümü üst yüzey işlemleri içine girer. Seçilen üst yüzey gereçlerinin yüzeye tatbik

edilmesinden önce yüzeylerin hazırlanması istenilen sonucu almada ön koşuldur. (Asarcıklı, 2002)

3.7.1. Yüzeylerin Üst Yüzey İşlemine Hazırlanması

3.7.1.1. Yüzeylerin Kontrol Edilmesi

Üst yüzey işlemi uygulanacak (boyanmamış, cilalanmamış) yüzeyler dikkatle kontrol edilmeli ve yapılması gereken işlemler belirlenmelidir. (Asarcıklı, 2002: s.25)

3.7.1.2. Zımparalama

Sistirelenen yüzeyler, elyaf yönünde zımparalanmalıdır. (Asarcıklı, 2002: s.25)

3.7.1.3. Onarma

Üretim aşamasında yüzeylerde meydana gelmiş ezilme, çatlama, yarıma, lekelenme ve deliklerin onarımı yapılmalıdır. (Asarcıklı, 2002: s.25)

—Eziklerin şişirilmesi; ezilmiş olan kısma su damlatılarak kuruması beklenir. Daha sonra sıcak suya bastırılmış pamuk parçası ezik üzerinde bekletilirken sıcak hava püskürtülerek veya kızdırılmış demir pamuk üzerine bastırılarak ezik kısmın şişmesi sağlanır.

—Leke çıkarma; tutkal lekeleri ve reçineler sabunlu su, amonyaklı su, sodalı su veya asetonla çıkarılır. Yağ lekeleri petrol, benzin veya mum macunu ya da hazır tüp mobilya macunları ile doldurulur. Dolgu gereci yüzey malzemesinin doğal rengine yada uygulanacak üst yüzey rengine uygun olmalıdır.

—Yama yapma; macunlu yerler iyi boya ve cila tutmadığı için büyük kusurlar, yüzeyde kullanılan gerecin cinsinden uygun renk ve desendeki parçalarla yama yapılmalıdır. (Asarcıklı, 2002: s.26)

3.7.1.4. Nemlendirme Ve Yeniden Zımparalama

Ahşap yüzeyler nem ve sıvı etkisi ile kabarıp. Boya ve vernik sıvılarının yapacağı elyaf kabarıklığı, boya ve vernik yapmadan önce yüzeyler nemli bezle silinerek yapılır. Nemlendirilen yüzeyler yeterince kuruduktan sonra ince zımpara ile bastırmadan ve zımpara takozu kullanmadan zımparalanmalıdır. (Asarcıklı, 2002: s.26)

3.7.1.5.Zımpara Tozlarının Temizlenmesi

Zımparalamada çıkan tozlar ahşap yüzeydeki gözeneklerin içine dolar ve yüzeye uygulanacak boya veya verniğin sağlıklı yapışmasını engeller. Bu nedenle yüzeydeki zımpara tozları fırça ile temizlenmelidir. (Asarcıklı, 2002: s.26)

3.7.2.Ahşap Oyma Sanatında Yüzeylerin Boyanması

Ahşap ürünlerde renk, ürünün biçimi, ölçüsü ve fonksiyonu kadar önemlidir. Masifi kaplaması aynı cins ağaçtan olan ürünlerde dahi her zaman istenilen renk uyumunu elde etmek mümkün değildir. Ayrıca ahşabın damar desen gibi doğal görünümünü değiştirmeden rengi farklılaştırmak istenebilir. Bu gibi durumlarda yarı örtücü boyalar kullanılır. (Asarcıklı, 2002: s.26)

Yarı örtücü boyalarda sıvıda iyi erime ışık ve havanın bozucu etkilerine dayanma, ahşabın derinliğine işleme ve yüzeyde dengeli dağılma özelliği vardır. Üzerine vernik uygulanabilir. Örtücü boyalarda yüzeyde istenilen renkte bir koruyucu katman oluşturulur. (Asarcıklı, 2002: s.26)

Yarı örtücü boyaların uygulanması:

Boyanacak ahşabın doğal yapısı; rengi, sıvı emme yeteneği ve bünyesindeki kimyasal maddeler, sürülen boyanın rengini etkiler. Bu nedenle boyanacak ahşap cinsinden bir örnek parça üzerinde renk denemesi yapılmadan boyama işlemine geçilmemelidir. (Asarcıklı, 2002: s.26)

a)Boyanın fırça veya süngerle sürülmesi:

— Hazırlanan boya iyice karıştırılmalı,

— Fırça yada süngerle önce ahşabın lifleri yönünde, sonra liflerine dik, sonra tekrar lifleri yönünde sürülmelidir.

—Düşey konumdaki yüzeyler alttan yukarı doğru boyanmalıdır.

—Bolca sürülen boyanın fazlalıkları fırçayla veya sıkılmış süngerle yüzeyden alınmalıdır.

—Makinelerin ve karışık lifli yüzeylerin boyayı normal yüzeyden farklı emmesinden kaynaklanacak ton farklılıklarını önlemek için ahşap boyamadan önce nemlendirir.

—Boyanan ürün tozsuz ve rutubetsiz bir ortamda kurumaya bırakılmalıdır.

—Boyama araçları bol sıcak su ile temizlenmelidir. (Asarcıklı, 2002: s.27)

b)Boyanın tabanca ile püskürtülmesi: boyanın ahşap yüzeylere tabanca ile püskürtülerek uygulanması zamandan tasarruf sağlar.1-1,5 mm uçlu püskürtme tabancası ile 2-2,5 atmosferlik basınçta ve püskürtme konisi geniş püskürtmeye ayarlanarak yapılır. (Asarcıklı, 2002: s.27)

Püskürtme ile boyama iki şekilde yapılır. Ahşap yüzeyin çekebileceği kadar boya yüzeye çok dengeli biçimde püskürtülerek kurumaya bırakılır. İkinci şekilde ise; bolca ve dengeli biçimde püskürtülen boyayı ahşap yüzeyin çekmesi beklenir. Sonra fırça yada süngerle yüzey ovularak boya yedirilmiş ve fazlalıklar alınmış olur. Bu yöntem daha kolay ve güvenli bir boyama tekniğidir. (Asarcıklı, 2002: s.27)

c)Boyanmış işlerin kurutulması: tozsuz, nemsiz ve iyi havalandırılan ortamda bekletilen boyanmış işler 1–3 saat içinde kurur. Fakat boyanın bir gün kurutulması ile dinlendirilmesi daha sağlıklı sonuç verir. Kuruyan boyalı yüzeydeki dumanlı görüntü sert kıllı

fırça ile ovularak giderilir. Bu amaçla zımparalama yapmak doğru değildir. (Asarcıklı, 2002: s.27)

d)Sisli boyama: fazla koyu renkte olmayan ahşap yüzeylerin genellikle aynı rengin koyu tonuyla, ahşap yüzeyin doğal görüntüsü dumanlı bir çerçeve içine alınmış gibi yüzeye zengin bir görünüm kazandırmak amacıyla yapılır. Düzgün ve dengeli sisleme yapabilmek için püskürtme tabancası yüzeye uzak tutulmalı ve boya ince püskürtülmelidir. (Asarcıklı, 2002: s.27)

3.8. Ahşap Oymacılığında Kullanılan Gereçler

3.8.1.Tutkallar

İki ahşap malzemeyi birbirine yapıştırmakta kullanılan sıvı kıvamda, metalik olmayan, yüksek moleküllü maddelere tutkal yada yapıştırıcı denir. Birleştirmenin başarısı tutkalın ağaç malzeme yüzeyini ıslatabilme ve hücre çeper boşluklarına nüfuz etme özelliğine bağlıdır. Tutkal katmanı oluşumundaki son aşama tutkalın sertleşmesidir. Ağaç malzeme tutkalları su kaybederek ve soğuyarak fiziksel (PVA, Gluten, Kazein, Kontak, poliüreten tutkalı) ısı yada katalizör etkisiyle kimyasal yoldan katılaşır. (Asarcıklı, 2002: s.22)

İki ahşap malzemeyi yapıştırmada istenilen sağlamlığı elde edebilmek için;

—Yapıştırma yüzeyinin tutkalla kaplanması,

—Yapıştırılacak ilk malzemenin birbirine tam çakışacak şekilde alıştırılmış ve temiz olması gerekmektedir.(Asarcıklı, 2002: s.22)

Ağaç işleri endüstrisinde kullanılan tutkallar doğal ve yapay olarak gruplandırabiliriz.

3.8.1.1..Doğal Tutkallar

a)Bitkisel kökenli Tutkallar: Soya fasulyesi, nişasta ve reçineden elde edilen zayıf yapıştırıcılardır. Fiziksel olarak kuruduktan sonra yapıştırıcı özelliği ortaya çıkar, kağıt, karton, vb. malzemelerin yapıştırılmasında kullanılır. (Asarcıklı, 2002: s.23)

b)Hayvansal kökenli doğal tutkallar: Gluten, Kazein, kanalbümin, jelâtin ve balık tutkallarıdır. (Asarcıklı, 2002: s.23)

-Gluten tutkalı(sıcak tutkal):Deri ve kemikte bulunan ve yapıştırma özelliği olan gluten ve albumin maddelerinden yapılır. Piyasada plaka, boncuk ve toz halinde bulunur. İç içe geçirilmiş çift bakır kaplarda eritilerek kullanılır. Birinci kap ateş üzerine konularak içindeki su ısıtılır, dolayısıyla su içerisinde bulunan ikinci kap ısınır. İkinci kap içinde ısıtılmış tutkal eritilmiş olur. Erimiş haldeki tutkalın 80 derece den fazla ısınmaması gerekir. Gluten tutkallar, müzik aletleri yapımında, döşemecilikte klapa yapıştırma kullanılır. Fiziksel kuruma ile sertleşir. Temizlenmesi kolaydır ve leke bırakmaz. Sıcak preslerde kaplama yaştırma işlerinde de kullanılabilir. (Asarcıklı, 2002: s.23)

-Kazein tutkalı(soğuk tutkal): Kazein sütteki proteinlerin pıhtılaşması halidir. Kesik süt kıvamındaki kazein, sütte kalsiyum fosfat ile meydana getirdiği az veya çok katı durumda ince süspansiyon şeklinde bulunmaktadır. Suda şişer, fakat çok zor çözülür. Ancak amonyak çözeltisi sodyum ve potasyum hidrositte kolay çözülür.Kazein tutkalları suya dayanıklılığı ve ucuzluğu sebebiyle kontrtabla, dolgu tabla yapımında yağlı boya yapılacak doğrama imalatında kullanılmaktadır. Soğu presle sıkıştırıldıktan sonra 8 saat sonra katılaşır, baz etkili olduğundan sürüldüğü yüzeyin rengini hafif sarartır. Bu yüzden şeffaf vernik atılacak veya cila yapılacak mobilya yüzeylerinde kullanılmaz. (Asarcıklı, 2002: s.23)

3.8.1.2. Yapay Tutkallar

a) Plastik tutkal: Polivinilasetat tutkallar piyasada plastik beyaz tutkal olarak bilinir. Tutkal soğuk olarak kullanılır. Yapıştırıldıktan 2 saat sonra sertleşir. Üzerinde işlem yapılabilir. Tutkalın soğuk kullanılması , kullanılmaya hazır olması ve kuvvetli bir yapıştırma özelliğine sahip bulunması tutkalın geniş bir kullanma alanı bulunmasını sağlamıştır. Uzun bir depolama süresine sahiptir. Fakat uzun depolanmalarda tutkalın üzerinde 1 cm kalınlığında su

tabakası bulundurulmalıdır. Atölyede kullanılan tutkal kaplarının bir kapak ile kapatılması üst tabakasının kuruyarak katılaşmasını önleyecektir. Yapıştırma işleminden sonra tutkal artıkları çok iyi temizlenmelidir. Aksi takdirde, kaplama yüzeyine çıkmış tutkal artıkları küçük lekeler halinde kendisini gösterir. (Asarcıklı, 2002: s.23-24)

b) Üre-Formaldehid tutkalı: Melamin, yapay reçine ve formaldehid, kireç, taşkömürü, su ve havadan kimyasal yöntemle elde edilir. Soğuk olarak kullanılan üre-formaldehid tutkalı montaj işlerinde, sıcak tepkimeli Üre-Formaldehid tutkalı ise kaplama yapıştırırmada kullanılır. (Asarcıklı, 2002: s.24)

c) Melamin-Formaldehid tutkalı: Melamin yapay reçine ve formaldehid, kireç, taşkömürü, su ve havadan yararlanılarak kimyasal yolla üretilir. Suya dayanıklı olduğu için (soğuk olarak) gemi, kayık, vb. işlerde montaj tutkalı olarak, sıcakta tepkimeli olanı ise çok tabakalı ağaç malzeme , yapay reçine plakaları üretiminde kullanılır. (Asarcıklı, 2002: s.24)

d) Kontak tutkal (kauçuklu yapıştırıcı) Yapay kauçuk vinilasetilenden Kimyasal yolla elde edilir. Kontak tutkal yapıştırılacak iki yüzeye sürüldükten sonra tutkalın kimyasal yapısına bağlı olarak 10–20 dakika arasında havalandırılır. Çakıştırılan yüzeylerin kaydırılması mümkün değildir. Darbe ile veya sıkıştırma ile 5–10 dakika bekletilir. (Asarcıklı, 2002: s.24)

3.8.3. Kullanılan Boya Çeşitleri

Ahşap ürünlerin boyanmasında kullanılan örtücü ve örtücü olmayan çok sayıda boya çeşidi piyasada bulunmaktadır. (Asarcıklı, 2002: s.27)ü

3.8.3.1.Toprak Boyalar

Ağaç işleri endüstrisinde geniş kullanım alanına sahip en eski boya gerecidir. Onarma ve gözenek macunları toprak boyalarla renklendirilir. Toprak boyalar yüzeyde yarı örtücü, çoğunlukla tam örtücü katman yapar. (Asarcıklı, 2002: s.28)

Ceviz boyası toprak boyanın bir çeşididir. 100-150gr ceviz boyası 1 litre sıcak suda eritilerek soğumaya bırakılır. Dibe çöken tortu karıştırılmadan üstteki sıvı, fırça veya süngerle yüzeye sürülür. Doğal renk vermesi ve ucuz olması nedeniyle çok kullanılır. (Asarcıklı, 2002: s.28)

3.8.3.2.Anilin Boyalar

Taş kömürünün damıtılmasıyla çıkan katran kimyasal yolla anilin boya maddesi elde edilir. Renklendirme gücü çok yüksek olan katkısız anilin boyalar sodyum sülfat veya yemek tuzu katkılı olarak küçük paketler halinde piyasada bulunur. (Asarcıklı, 2002: s.28)

3.8.3.3.Kimyasal Boyalar

Ahşabın dokusunda renkli kimyasal bileşikler oluşturarak renklenme meydana getirir. Ahşabın doğal görüntüsünü bozmadan renklendirilmesi, neme ve ışığa dayanıklı olması nedeniyle değerli işlerde kullanılır. Kimyasal boyalar yüzeye genellikle ilk ve son boya olmak üzere iki evrede uygulanır. Kimyasal boyalarda renklenme işinin zaman alması, kimyasal maddeleri bulma zorluğu, hazırlamasını ve kullanılmasının önemli ölçüde bilgi ve deneyime bağlı olması nedenleri yanında boya gereçlerinde sağlana büyük gelişmeler kullanım alanını daraltmıştır. (Asarcıklı, 2002: s.28)

3.9. Ahşap Oyma Sanatında Kullanılan Araçlar

Ağaç malzemenin çeşitli tekniklerle işlenerek mamul eşya durumuna getirilmesinde kullanılan araçlara alet adı verilir. Ağaç işlerinde kullanılan el aletlerinden bazıları:

3.9.2.Zımparalar

Zımpara; kağıt, bez, bez-kağıt karışımı veya sentetik iplikli taşıyıcılar üzerine doğal yada yapay aşındırıcı maddelerin yapıştırılması ile elde edilir. Aşındırıcı doğal madde olarak, kuvarslı çakmak taşı veya grena taşı kullanılır. Aşındırıcı yapay madde olarak ise; silisyum (kum) ve karbonun elektrik fırınlarında eritilmesi ile elde edilen karbit taşı veya boksit, karbon ve demir tozunun elektrik fırınlarında eritilmesiyle elde edilen aliminyum oksit taşı kullanılır. (Asarcıklı, 2002: s.25)

Zımpara levhaların kullanım yerleri:

- Makinede biçimlendirilen ahşap yüzeyindeki makine izlerinin giderilmesi,
- El aletleri ile biçimlendirilen ahşabın biçimine uygun düzeltilmesi ve temizlenmesi,
- Masif ve kaplama yüzeylerdeki tutkal lekelerinin temizlenmesi,
- Boya-cila aşamasında boya-cila katlarının düzeltilmesinde kullanılır.

Zımparalar, levha yüzeyindeki aşındırıcı maddenin sıklığına ve tane iriliğine göre numaralandırılır(...)(Asarcıklı, 2002: s.25)

Kesici aletlere ağız açmada ve bilemede kullanılan zımpara taşları aşındırıcı kullanılacağı yere, tanecikleri birbirine bağlayan bağlayıcının özelliğine göre çok yumuşak ile sert arasında sınıflandırılır. (Asarcıklı, 2002: s.25)

Fotoğraf 7: El Zımpara Makinesi (alttan görünüş)

3.9.3. İskapela Ağaç işçiliğinde yüzeyleri oymakta kullanılır. Dar ve geniş uçlu çeşitleri bulunmaktadır.

Fotoğraf 8: Dar Uçlu Ve Geniş Uçlu İskarpela

3.9.4. Tokmak: Ahşap oyma sanatında tokmak, iskarpela ile oyma yapılırken kullanılır. İskarpelaya oyma tekniğine göre vurularak yüzeylerde derinlik oluşturulması sağlanır.

Fotoğraf 9: Tokmak

Bunların dışında diğer el aletleri;

1. Kıl testeresi
2. Sırtlı testere
3. El testeresi
4. Çapraz pensi
5. Bileme mengenesi
6. Breyiz
7. Cırcırlı matkap kolu
8. İrvın matkabı
9. Havşa matkabı
10. Tornavida ucu
11. Derinlik ayar aparatı
12. Ayarlı matkap
13. Biz

14. Çizecek
15. Spiral breyiz
16. Üçgen eğe
17. Balıksırtı eğe
18. Törpü
19. Yuvarlak eğe
20. Zımpara takozu
21. Çivi çekici
22. Zimba
23. Düzkalem
24. Oluklu kalem
25. Tokmak
26. Madeni rende
- 27 .Pastran kolu
- 28 .Kollu sistre
- 29 .90 derecelik gönye
- 30 .Çelik gönye
- 31 .Çelki cetvel
- 32 .Nişangeç
- 33 .Kalemli pergel
- 34 .Oynar gönye
- 35 .Yontma bıçağı
- 36 .Kakma bıçağı
- 37 .Tornavida
- 38 .Ağaç yalıma kalem
- 39 .Vidalı işkence
- 40 .C işkence
- 41 .Putrel raylı işkence (Asarcıklı, 2002: s.28)

3.10.Kahramanmaraş Ahşap Oyma Sanatı

Kahramanmaraş el sanatlarından olan ağaç oyma sanatı yörede uzun yıllar öncesine dayanmaktadır. Pek çok uğraşı alanında olduğu gibi oymacılık sanatının yörede orman alanlarından sağlanan hammaddeye dayalı olarak başladığı bilinmektedir. Özellikle ceviz, kavak, gürgen gibi ağaçlar üzerine el yardımıyla, iskarpela denilen kesici aletler yardımıyla çeşitli desenlerin kabartılarak oyulmasına oymacılık denir. En çok yapılan ve rağbet gören mamuller genellikle çeyiz sandığı, mücevher kutuları, rahle, gazetelik, sehpa takımları, tepsi, tavla, camekân, aynalıklar, isimlikler ve duvar panolarıdır. Bu imalatlar genellikle şehir dışına satıldığından Kahramanmaraş ekonomisine katkısı bulunmaktadır. (Çetem, 2006)

Ceviz, kavak, gürgen vb. ağaçlar üzerine elle 'iskarpela' denilen araçlar yardımıyla çeşitli desenlerin kabartılarak oyulmasına 'oymacılık', bu işi yapan bireylere de 'oymacı' denilmektedir. Oymacıların atölyelerinin çoğunluğu şehrin Dumlupınar mahallesinde (Nahırönü mahallesi) bulunmaktadır. Bu mahallede sokağın iki tarafına dizili atölyeler ve atölyelerin önlerinde de kurutulmak üzere dik olarak sıralanmış ceviz, kavak, gürgen, ağaçlarını her zaman görmek mümkündür. (Akpınarlı, 1991: s.26)

Oymacılığın en önemli hammaddesi başta ceviz ağacı olmak üzere kavak, gürgen ve çam ağaçlarıdır. Üretimi yapılan oyma eşyalarda kullanılan hammaddenin %80'ni ceviz, %10'u gürgen, %5'i kavak ve %5'i de çam ağaçlarından yapılmaktadır.

Hammadde (Ceviz, kavak, gürgen) günümüzde Bolu yöresinden temin edilmektedir. Kahramanmaraş'ta bulunan ağaçları fırınlama işlemi yörede yapılmadığından kullanılamamaktadır. Fırınlanmamış tahta ile yapılan ürünlerde çatlamlar ve şekil bozuklukları görüldüğünden fırınlanmış tahta tercih edilmektedir. (Akpınarlı, 1991: s.26)

Hızarda biçilen tahtalar pişirildikten sonra güneşte kurumaya bırakılıyor. Ustalar en iyi ahşap malzemeyi elde debilmek için tahtaları 1–2 ay süresince güneşte kuruttuklarını belirtiyorlar.

Geniş parçaya ihtiyaç duyduklarında ise kuruyan tahtalar yan yana yapıştırılır. Çatma işlemine Kırlangıç Kayrupu dişli birleştirme veya zıvana geçme tekniği ile olur. Genellikle yapıştırma işleminde “boncuk” diye adlandırılan glufen tutkalı tercih edilir.

Tahta temin edildikten sonra yapılan işlem, ürün belirleme ve desen hazırlama işlemidir. Ürün olarak genellikle sandık, rahle, kutu, aynalık, isimlik, tepsi vb. gereçler yapılmaktadır. Tahtalar, yapılacak ürünün cinsine göre kesilmekte ve uygun desen saptanmaktadır. (Akpınarlı, 1991: s.26)

Genellikle bitkisel desenler kullanılmakla birlikte bazı ürünlerde geometrik desenlere de rastlanmaktadır. Kullanılan desenlere özel bir isim verilmemektedir. Daha öncelerden uygulanan desenler kullanılmakla birlikte kendi desenini oluşturan ustalara daha fazla rastlanmaktadır.

Ayrıca çeşitli eski ve yeni işlemlerden, kitap, mecmua vb. kaynaklardan çıkarılmış desenler de bulunmaktadır. Bu desenler karton üzerine çizilmekte, oyulmakta, şablon haline getirilmektedir. Bu şablonlar atölyelerde duvara asılı olarak bulunmaktadır. (Akpınarlı, 1991: s.27)

Yapılacak ürünün cinsine göre şablonlar içinden uygun desen seçilmekte ve muazzam olarak tahta üzerine kalem ile çizilerek geçirilmektedir. İkinci işlem oyma işlemidir. Oyma işleminde öncelikle kaba kesim yapılmaktadır. Bu kesim günümüzde elde kullanılan oyma makineleri ile yapılmaktadır. Daha sonra sınır belirleme (dekobaj) tekniği uygulanmaktadır. Bu işlemde “iskarpela” denilen araçlardan yararlanılmaktadır. İskarpela; tahta saplı, uç kısımları demirden yapılan, demir kısmı değişik kalınlıkta olan araçlardır. Yapılacak desenin hatlarına göre kullanılacak iskarpelalar oymacı tarafından belirlenmektedir. (Akpınarlı, 1991: s.27)

İnce ayrıntıları olan kısımlar ve desen üzerindeki gerekli düzeltmeler yapılmakta, oyma işlemi bitirilmektedir.

Yapılacak işleme göre oyma işlemi bitirilmiş olan parçalar yapıştırma, çivileme vb. tekniklerle birleştirilmektedir. Bu birleştirme işlemine yörede “çitleme (toplama)” denilmektedir. Toplanan ürüne ilk önce astalma yapılmaktadır. Astarlama işleminden sonra yüzey 2–3 saat kurumaya bırakılır. Kuruyan yüzeye daha sonra boyama işlemi yapılacaksa

boya tabancasıyla püskürtülerek boyama yapılır. Daha sonra yüzeye parlatma işlemi yapılmakta ve ürün tamamlanmaktadır. Parlatma işleminde renksiz vernik kullanılmaktadır. Fakat bazı ürünlerde renkli vernik yapıldığı da görülmektedir. Boyama yapılmayacağı zamanlarda da sadece parlatma işlemi uygulanmaktadır.

Ayrıca yörede orman alanının bulunduğu köylerde ve tarıma elverişli olmayan dağ köylerinde oymacılık sanatı geçim kaynaklarından biridir. Bu köylerden oymacılık sanatının en çok yapıldığı “ Kavlaklı” köyünde kullanılan tekniğe “Cıcık” adı verilmektedir. Bu teknik şehir merkezinde oymacıların yaptığı teknikten desen yönüyle ayrılmaktadır. Kavlaklı köyünde ürünlerin yapımında desen çalışması yapmadan yörede gelenekselleşmiş, desenleri şablon kullanmadan, çizim yapmadan oymaktadırlar. Bu nedenle desenler daha büyük, ayrıntılar, girinti ve çıkıntılar daha az, bitkisel motiflerde tek düzelik görülmektedir. Kabartmalar daha kalın ve yüzeyseldir. Kavlaklı köyünde hemen hemen her evde oyma yapan bireylerle karşılaşılabilir. Ayrıca köyde büyük bir oyma atölyesi de bulunmaktadır. Atölyenin sahibi ve oyma ustası Ali Usta yapılan görüşmelerde ürünlerinin yurt dışına gittiğini ve sipariş üzerine çalıştığını belirtmektedir. (Akpınarlı, 1991: s.28)

Günümüzde Kavaklı Köyü’nden 3 kişi; en bilindik usta Ali terlik, Kara dere Köyü’nden Ali Şavkılı ve oğlu, Sır Köyü’nden Ali Rıza Kepek, Kızılseki Köyü’nden ise Ahmet Kolusayık bu sanatı devam ettiren ustalar arasında sayılabilir. Bunların dışında Kahramanmaraş merkezde günümüzde ahşap oyma sanatı yapılan yerler olarak Dumlupınar Mahallesi(Nahirönü); Usta Remzi Gözükara baba mesleğini devralarak, yaklaşık 40 senedir bu sanata emeğini katmaktadır. Halen Kahramanmaraş Mobilyacılar ve Oymacılar Odası Yönetim Kurulu 2.Başkanlığı görevini sürdürmektedir. Diğer yerler ise Odun Ambarı, Yeni Sanayi Sitesi, Eski Sanayi Sitesi oyma sanatı yapılan yerler olarak gösterilebilir.

Ahşap oyma sanatında meslek hastalıkları olarak makineler tehlike oluşturmaktadır. Eski ustalardan ve mesleği oğlu Remzi Gözükara’ya devretmiş olan Hasan Gözükara bu oyma ustalığı sırasında makinede başparmağını kaybetmiştir. Bu yüzden makinelere dikkat edilmesi gerekmektedir. Ayrıca boyama, vernikleme yapılırken maske takılması solunum hastalıklarına yol açmaması açısından önemlidir. Günümüzde bu kurallara pek uyulmamaktadır. Ahşap

oyma atölyelerinde çalışan çoğu işçinin sağlık güvencesi bulunmamaktadır. Bunun sebebi olarak bu sanatta yapılan satışların işçi ihtiyaçlarını karşılayamaması gösterilebilir.

Gelenek ve göreneklere çok bağlı olan bu ilimizde oymacılık sanatı önemli bir yer tutmaktadır. Evlenen her genç kızın çeyizinde oyma sandık, mücevher kutusu ve “camekan” denilen camlı sandıklarda bulunmaktadır. Bu geleneksel yapıdan dolayı oymacıların yaptıkları ürünler şöyle sıralanabilir: Çeyiz sandığı, mücevher kutuları, tepsi, tavlâ, sehpa takımları, aynalıklar, isimlikler, duvar panoları. (Akpınarlı, 1991: s.28)

3.11. Kahramanmaraş Ahşap Oymacılığında Uygulanan Kompozisyon Ve Motifler

Kompozisyon

Kahramanmaraş ilinde günümüzde uygulanan kompozisyon ve motifler büyük ölçüde Osmanlılardan kalmadır. Bu motifler ustalar tarafından tekrar çizilerek yorumlanmaktadır. Eskiden kalma eserlerin yanı sıra ustaların oluşturduğu, genellikle bitkisel kökenli, özgün motifler de mevcuttur. Ahşap Oyma Sanatının bu ilimizde ticari kaygılar yaşamasından, sanatı yaşatma kavramının ikinci plana atılmasından dolayı oluşturulan desenlere isim takılmamaktadır.

İnsan ile onun inandığı şey (Tanrı/ totem/ büyü/ nazar vb.)arasındaki ilişki, metafizik bağlamda ve özgün bir yaklaşım tarzıyla plastik dile aktarılıyor.(Mülayim, 1982: s.62)

Selçuklular için yazılmış bu satırlardan da anlıyoruz ki insan, hayvan, geometrik ve bitkisel biçimlerden oluşan kompozisyonlar oluşturulduğu dönemin inanç ve düşünce biçimlerinin etkilerini yansıtan anlamlar içerir.

Selçuklu sanatındaki Orta Asya hayvan üslubunun figür plastiği, Osmanlı döneminde değişikliğe uğrayarak bitkisel motiflerle bütünleşen, hareketli kıvrımlara dönüşür. (Yılmaz, 2001)

Osmanlı sanatındaki Rumilerin ulaştığı en son şekiller, ani bir karardan doğan bir buluş değil, zamanla değişikliğe uğramıştır; Selçuklulardan devralınan Asiyatik hayvansî form geleneğinin Beylikler devrinde de yeniden yorumlanmasının sonucudur. Selçukludan

Osmanlıya ulaşan bu diyalektiğin en belirgin çizgisi; figürün aleyhine, bitkisel dekorasyonun lehine olan dönüşümdür. (Mülayim, 1982)

Osmanlıdan kalan desen ve kompozisyonların bitkisel formda olmasının sebebi bu yüzdendir. Beylikler ve Osmanlı döneminde aynı zamanda geometrik desenlerde büyük ölçüde kullanılmıştır. Simgesel anlamlar içeren geometrik biçimler İslami inançla bağlantılı olarak sonsuz olarak genişletilebilen bezemelere dönüşmüştür. Bu motiflerde en çok rastlananlar; güneş, hayat ağacı, yıldız, yaşamla ve doğayla ilişkili motiflerdir. Yıldız, güneş gibi desenler özellikle gökyüzünü simgeleyerek daha çok tavan işlemlerinde kullanılmıştır.

Bitkisel motiflerde işlenen kabartmalarda üzüm salkımları ve yaprakları, narçiçeği ve meyvesi, lale, gül, karanfil çiçekleri ve stilize edilmiş Rumileri (hayvan şekillerinden kaynaklanan motifler) Selçuklu, Beylikler ve Osmanlı dönemi kabartmalarında gelenekselleşmiş, sık kullanılan motifler olarak görmekteyiz. Bunların anlatımlarında simetri, tekrar ve stilizasyon hâkimdir. Örneğin aynı kökte muhtelif cins çiçeklerin kullanılması şekilde oluşan kompozisyon anlayışının Can Kerametli, zanaatkârların Tanrı ile rekabet halinde olmamak, yaratıcı vasfına tekabül etmemek endişesinden kaynaklandığını düşünmektedir. (Kerametli, 1962: s.12)

Hayvan figürleri Osmanlıda çok az, Selçuklular tarafından sıkça kullanılmıştır. Çift başlı kartal simgesi Selçuklu sultanını simgelediği için önemi büyüktür. Kartalın "...koruyucu ruh ve hukuki sembol olduğu..."(Kerametli, 1962: s.5) Hükümdarların gücünü sembolize ettiğinden bahsedilmektedir.

İnsanların geometrik kompozisyonlara karşı olan eğiliminin temelinde, insanın doğayı taklit etme isteğivardır. Doğanın yapısında matematiksel bir uyum vardır. İnsan başlangıçtan beri doğadaki bu uyumu görmüş, yarattığı eserlerde de uygulamaya çalışmıştır(...) (Mülayim, 1982: s.58)

Geometrik kompozisyonları oluşturan çizgiler dik ve çapraz doğrular şeklinde kesişmekte ve dik bir açıyla birbirine bağlanmaktadır. Çapraz zikzakların kesişmesiyle yıldız veya haç şekilleri doğmakta, kırık çizgilerin kesişmesinden altı köşeli yıldız ve altıgen şekiller oluşmaktadır...(Ersay, 1993: s.68)

Bitkisel desenler kadar sık kullanılmayan geometrik şekiller mimaride daha fazla görülmektedir.

Motifler

Geometrik şekillerden meydana gelen üçgen, yıldız, altıgen, sekizgen gibi bölümlerin, madalyonların içine ve dış köşe boşluklara oyma tekniği ile genellikle bitkisel motifler işlenmiştir. (Ersoy, 1993: s.69)

Bunlar arasında rumi, palmet, hatai, kıvrık dal, şakayık ve beş yapraklı çiçekler ve rozetler en çok kullanılan motiflerdir. Bordürlerde ince kıvrık dal ve minik çiçeklerden oluşan bir su veya tam bir palmetin yapraklarının uçlarından çıkan saplardan birinin diğer bir palmete bağlanması ve öbür sapın küçük bir yaprakla son bulmasıyla oluşan bezemeler dikdörtgen bir çerçeve yapacak şekilde esas yüzeyi dolanmıştır(...) (Ersoy, 1993: s.69)

Merkezde bir bitkisel motif, kenarlardan çıkan dallar sıkça kullanılan motiflerdendir. Bordürlerde birbirinin içinden çıkma sarmal yapraklar ve birbirini takip eden çiçekler kullanılır. Yine bordürlere yerleştirilen karşılıklı çiçek motifleri sarmal yapraklarla birleştirilir. Parça çiçek, yaprak ve sarmal motiflerin birleştirilmesiyle oluşturulan kompozisyonlarda sıkça rastlanmaktadır. Yapraklar ve çiçekler düz bir şekilde kullanıldığı gibi, ters şekilde yerleştirilerekte kullanılabilir. Birbirine bağlanmadan tek tek yerleştirilen çiçek ve yaprak motifleride kullanılmaktadır.

İnsan ve hayvan motiflerine çok az rastlanmaktadır. Ortada güneş motifi ve sarmal-arabesk motif denilen motifler Kahramanmaraş ilimizde sıkça kullanılmaktadır.

Selçuklu döneminde sıkça kullanılan geometrik desenlerin "...Osmanlı devri ağaç işçiliği natüralist çiçek motiflerinin ağırlık kazanması, madalyonlu kompozisyonlar yerine daha çok üçgen, yıldız, zikzak, baklava ve çokgen gibi geometrik kompozisyonların kullanılması, hayvan figürlerine ağaç işçiliğinde hiç yer verilmemesi..."(Ersoy, 1993, s.75) Kahramanmaraş ilinde yapılan Ahşap oyma Eserlerinde desen ve kompozisyonlarının temelini oluşturmuştur. Osmanlı devri ağaç işçiliğinden etkilenen bu ilimiz motif ve kompozisyonlarda küçük değişikliklerle devam ederek bugünlere gelebilmiştir.

3.12. Kahramanmaraş İlinde Yapılan Sandık Ürününün Yapım Aşaması

Fotoğraf 10: Şablon halindeki desenin ahşap yüzey üzerine çizilmesi

Şablon halinde hazır bulunan oyma motifi, kaba temizliği yapılmış olan iş resminin üzerine çizilmektedir. Önceden hazırlanmış olan oyma motifleri tahtayla aynı ölçülerde hazırlanarak, tahtanın üzerine konarak desen geçirilmektedir. Bu işlemler yapılırken malzeme olarak tahta, oyma motifi ve tükenmez kalem kullanılmaktadır.

Fotoğraf 11: Ahşap yüzeye çizilen desenin iskarpela ile oyulması

Fotoğraf 12: İskarpelaya tokmakla vurularak oyma işleminin yapılması

Desen geçirme aşamasından sonra ahşap oyma işlemine geçilir. Tahtaya çizilen desenin kenarlarından çizginin üstünden iskarpelaya tokmakla vurularak oyma yapılır. Bu işlemler yapılırken çizginin dışına taşmamaya dikkat etmek gerekir çünkü ufacık bir kayma çizilen desenin bozulmasına neden olur. Bütün çizme işlemi boşa gider.

Fotoğraf 13: Oyması yapılan ahşabın deseniyle görüntüsü

Oyma işlemi bittikten sonra deseniyle birlikte görüntüsü.

Fotoğraf 14: Oyma sandığın ön parçasının oyması yapılırken

Yapılan sandığın ön parçasının görüntüsü. Oluşturulan bu parçaların boyutları standarttır. Küçük, orta ve büyük sandıkların boyutları her yerde aynıdır. Bu sandıkta bu parçanın ve yan parçaların dışında kapak hazırlanacak ve aynı zamanda tabanı çakılacaktır.

Fotoğraf 15 :Oyma parçaların mengene yardımıyla sıkıştırılma işlemi

Parçaları birleştirme işlemi görülmektedir. Yapılan oyma tahtası mengene aleti yardımıyla sıkıştırılmaktadır. Sıkıştırılmasının amacı oyma tahtasının kaymasını engelleyerek, rahat çalışmayı sağlamaktır.

Fotoğraf 16: Birleştirilecek parçalara tutkal sürülme işlemi

Oyma tahtası yerleştirildikten sonra ahşap tutkalı yapıştırma yapılacak yere sürülür. Parmaklarla sürülen tutkal yayılır. Böylece her yere temas etmesi ve açıklık kalmaması sağlanmış olur.

Fotoğraf 17: Tutkal sürüldükten sonra birleştirilen parçaların görüntüsü

Tutkal sürüldükten sonra yapıştırılmak istenen ek parça tutkallı bölgeye yerleştirilir. Bir süre kaydırmadan bekletilir.

Fotoğraf 18: Yapıştırılan ahşap parçaların çivi tabancasıyla çivilenmesi

Tutkalla tutturulan iki oyma tahtası daha sonra havalı çivi tabancası yardımıyla çivilenir. Böylece parçalar birbirinden ayrılmaz, kuvvetlice tutturulur. Havalı çivi tabancası kullanılmadan önce bu işlem tek tek çivi çakılarak gerçekleştiriliyordu fakat bu zaman kaybına sebep oluyordu. Bu çivi tabancaları zaman kaybını en aza indirmiş durumda. Bu aracı kullanan ustalarda bu durumdan çok memnunar.

Fotoğraf 19: Ön yüzdeki parçaların birleştirilmek için tutkalllanması

Yukarıdaki resimde ön ve arkayı oluşturan büyük parçaların, diğer parçalarla birleştirilme işlemi görülmektedir. Küçük parçaların birleştirilmesiyle arasında bir fark yoktur. Parçalar büyük olduğu için mengene ile tutturma işlemi gerçekleştirilmiyor.

Fotoğraf 20: Tutkalla birleştirilen parçaların çivi tabancasıyla çivilenmesi

Ön parçanın havalı çivi tabancasıyla birleştirilme işlemi. Parça mengene ile tutturulmadığı için çırak tutma işlemine yardımcı olmaktadır.

Fotoğraf 21: Parçaları birleştirilen sandığın kaymalara karşı ölçülmesi

Bu işlemlerden sonra ölçme işlemi yapılmaktadır. Birleştirilen parçalarda herhangi bir kayma varsa ölçme işlemiyle saptanıyor. En ufak bir kayma bile bu şekilde göz ardı edilmiyor.

Fotoğraf 22: Sandık kapağına eklenmek üzere parçaların kesilmesi

Oyması tamamlanan sandık kapağını hazırlamak için yukarıda görüldüğü gibi tahta parçaları kesilerek sandık kapağına monte edilmektedir.

Fotoğraf 23: Tutkallanan parçanın sandık kapağına yapıştırılması

Tutkal sürülen tahta parçaları şekildeki gibi sandık kapağına yapıştırılmaktadır.

Fotoğraf 24: Eklenen parçanın çıkmaması için çivi çakma işlemi

Sadece tutkal sürülerek eklenen tahta parçalarına çıkmaması için üstten çivi çakılmaktadır. Böylece çakılan tahta parçaları sağlamlaştırılmaktadır.

Fotoğraf 25: Yine ahşap yüzeyin pütürlerini zımparalama

En son aşama olarak yine tahta parçalarının pütürleri şekildeki gibi zımparalama makinesiyle zımparalanmaktadır. Yüzeyler böylece pürüzsüz bir hal alır.

Fotoğraf 26: Sandık kapağına menteşe çakma

Sandık kapağını sandığa tutturmak için kapağa menteşe tutturuluyor. Çıkmaması için çekiçle vurularak çivi çakılıyor.

Fotoğraf 27: Sandık kapağını sandığa monte etme

Kapağa çakılan menteşe sandığa eklenirken yine aynı yöntem kullanılıyor. Kapak uygun bir şekilde yerleştirildikten sonra, herbir menteşe deliğine çekiçle vurularak çivi çakılıyor.

Fotoğraf 28: Sandık ayağına oyulan ahşap parçalarını birleştirme

Daha önce ayak için hazırlanan parçalar sandığa eklenir. Bu ekleme işleminde daha önce olduğu gibi ilk önce tutkallama yapılır, yapıştırılan parçalar daha sonra çivi çakılarak iyice tutturulur.

Fotoğraf 29: Ayak kısmının sandığa eklenmesi ve zımparalama işlemi

Ayak kısmı sandığa eklendikten sonra ahşap yüzeyin üzerinde kalan pütürlerin temizlenmesi açısından en son işlem olarak zımparalama yapılır. Bu işlemden sonra sandık boyama işlemine hazır hale gelmiştir.

Fotoğraf 30: Sandığa astar atma işlemi

Sandık bittikten sonra tabanca yardımıyla püskürtülerek sandığın astarlaması yapılır. Boyadan önceki ilk işlemdir. Boyamadan önce yapılmasının sebebi düz bir renk oluşturarak, arada oluşabilecek renk farklılıklarının engellenmesidir.

Fotoğraf 31: Sandığın boyanması

Astarlama işleminden sonra sandık kurumaya bırakılır. Daha sonra boya tabancası yardımıyla sandığa boya atılır. Bu işlem yapılırken boyanın püskürtülen yerlerinin boyayı yemesi beklenerek yavaşça yapılır. Boyama ve verniklemede solunum hastalıklarına karşı maske takılması önerilmektedir.

En son olarak yapılan vernikleme işleminde de yine aynı şekilde vernik püskürtülmektedir..

BÖLÜM IV

4. BULGULAR VE YORUMLAR

Bu bölümde araştırmanın genel amacı doğrultusunda aranan cevaplara ilişkin toplanan verilerin istatistiksel analizleri sonucunda elde edilen bulgular yer almaktadır. Bu bulgulara ulaşmak için ahşap oyma yapan ustalara uygulanmak üzere 29 adet sorudan oluşan bir anket hazırlanmıştır. Anket ahşap oyma yapan bireylerin kişisel özelliklerini, ahşap oymacılığın sosyo-ekonomik katkılarını, teknik, motif özelliklerinin belirlenmesi amacıyla hazırlanmış ve yörede oyma yapan 50 ahşap oyma ustası üzerinde uygulanarak sonuçlar aşağıdaki tablolarda verilmiştir.

4.1. Ahşap Oyma Ustalarının Kişisel Niteliklerine Ait Bilgiler

Bu bölümde, 1, 2, 3 nolu çizelgede ustaların eğitim durumları, kaç yıldır bu mesleğe emek verdikleri, bu mesleği nasıl öğrendiklerine ilişkin görüşlere yer verilmiştir.

Tablo 1 Ahşap Oyma Ustalarının Kişisel Özelliklerine İlişkin Frekans ve Yüzdelere

Eğitim Durumu	f	%
İlköğretim	33	66
Ortaokul	13	26
Lise	3	6
Üniversite	1	2
Okur-yazar Değilim	-	-
TOPLAM	50	100

Tabloda görüldüğü gibi araştırmaya katılan Ahşap Oyma Ustalarının %66'sı ilköğretim okulu, %26'sı ortaokul, %6'sı lise, %2'si ise üniversite mezunudur. Buna göre okur-yazar olmayan hiçbir usta yoktur. Fakat aynı zamanda eğitim seviyesi yüksek olan çok

fazla usta da yoktur. Bunun sebebi ustaların küçük yaşlardan itibaren baba mesleğini devam ettirerek, eğitime yönelmemeleri olarak gösterilebilir.

Tablo 2 Ustaların Kaç Yıldır Bu Meslekle Uğraştıklarına İlişkin Bulgular

Kaç Yıldır Bu Meslekle Uğraştıkları	F	%
6-10 Yıldır	4	8
11-15 Yıldır	12	24
16-20 Yıldır	9	18
21-Daha Fazla	25	50
TOPLAM	50	100

Tabloya göre araştırmaya katılan ustaların %50'si 21 ve daha fazla süredir, %24'ü 11-15 yıldır, %18'i 16-20 yıldır, %8'i ise 6-10 yıldır bu meslekle uğraşmaktadırlar. Buradan da anlaşılacağı üzere ustaların yarısından çoğu küçük yaşlardan itibaren bu mesleğe başlamışlardır. Bu durumun sebebi yine ahşap oyma yapan ustaların baba mesleklerini küçük yaşlardan itibaren devralmaları olarak gösterilebilir. Halen yörede okuyan çocukların çoğu okuldan sonra farklı işlerde çalışmaktadırlar.

Tablo 3 Ustaların Ahşap Oyma Sanatını Nasıl Öğrendiklerini Gösteren Dağılım

Nasıl Öğrendikleri	F	%
Baba Mesleği	29	58
Merak	12	24
Eğitim Yoluyla	7	14
Diğer	2	4
Toplam	50	100

Tablo 4'e bakıldığı zaman araştırmaya katılan ustaların %58'i bu sanatı babalarından öğrenmiş ve baba mesleğini devam ettirmiş, %24'ü bu sanatı merak ettikleri için öğrenmiş, %14'ü eğitim yoluyla, %4'ü ise diğer sebeplerin (çevrenin) etkisi ile bu sanatı öğrenmiştir. Tabloda da görüldüğü üzere ustaların bu sanattı öğrenirken, baba mesleğini devam ettirmelerinin etkisi büyüktür. Fakat günümüzde baba mesleğini devam ettiren pek kimse

kalmamıştır. Ahşap oyma ustaları da çocuklarını eğitim almaya ve daha cazip mesleklere (kuyumculuk) yönlendirdiklerini belirtmektedirler.

4.2. Üretimle İlgili Alanlara İlişkin Bilgiler

Bu alanda en çok üretimi yapılan faaliyet kolu, kullanılan hammadde ve en çok rağbet gören ürünlere ilişkin görüşlere yer verilmiştir.

Tablo 4 Atölyelerin Ana Faaliyet Koluna İlişkin Frekans ve Yüzdelere

Ana Faaliyet Kolu	F	%
Oymacılık	38	76
Mobilya	9	18
Kesim	2	4
Montaj	1	2
Toplam	50	100

Tabloda da görüldüğü üzere atölyelerdeki ana faaliyet kolunun %76'sı oymacılık, %18'i mobilya, %4'ü kesim, %2'si ise montaj olarak faaliyet göstermektedir. Buna bağlı olarak atölyelerin çoğunluğunun oymacılık sektöründe faaliyet gösterdiği görülmektedir. Fakat bu faaliyetlerin hepsi el oyması değil, makineli oymacılıkta burda etkili olmaktadır.

Tablo 5 Oyma Sanatında Kullanılan Ağaç Hammaddelerden En Çok Hangilerinin

Tercih Edildiğine İlişkin Frekans ve Yüzdelere

Ağaç Hammaddelerden Hangilerinin Tercih Edildiği	f	%
Ceviz	36	72
Kavak	11	22
Diğer	3	6
Toplam	50	100

Tabloya bakıldığında oymacılık alanında kullanılan ağaç hammaddelerin %72'sini ceviz, %22'sini kavak, %6'sını ise diğer türden ağaçlar oluşturmaktadır. Araştırmaya göre ceviz ağacının kullanılmasındaki yoğunluğun sebebini ceviz ağacının bolca yetiştirilmesi ve oyma alanındaki kalitesi ve kolay çalışılması gösterilebilir.

Tablo 6 Atölyelerde En Çok Hangi Eşyanın Üretildiğini Gösteren Dağılım

Hangi Eşyaların Üretildiği	f	%
Ev Eşyaları	29	58
Hediyelik Eşyalar	16	32
Diğer	5	10
Toplam	50	100

Tabloya bakıldığı zaman atölyelerin %58'inde ev eşyaları, %32'sinde hediyelik eşyalar, %10'unda ise farklı türden eşyalar üretilmektedir. Buna göre üretimde ev eşyalarının payı fazladır.

4.3. Ahşap Oyma Ürünlerinde Kullanılan Üretim Teknikleri, Yararlanılan Desen Kaynakları ,Ürünlerde Kullanılan Boya ve Renk Özelliklerine İlişkin Bilgiler

Tablo 7 Ahşap Oyma Sanatında Hangi Tekniklerin Kullanıldığını Gösteren Dağılım

Kullanılan Teknikler	f	%
Kesme-Oyma Tekniği, Oyma Tekniği	44	88
Kakma Tekniği	6	12
Yakma Tekniği	-	-
Diğer	-	-
Toplam	50	100

Tabloya bakıldığında oyma sanatında kullanılan tekniklerin %88'ini Kesme-Oyma Tekniği ve Oyma Tekniği, %12'sini ise kakma tekniği oluşturmaktadır. Araştırmaya göre Yakma tekniği ya da farklı bir teknik kullanılmamaktadır. Kullanılan tekniğin tamamına yakını kesme-oyma tekniği ve oyma tekniği oluşturmaktadır. Kesme-oyma tekniği ve oyma

tekniklerinin Yörede en fazla kullanılan teknik olmasının sebebi geleneksel yapının bozulmamasıdır.

Tablo 8 Üretilen Ürünlerin Boyanıp Boyanmadığına İlişkin Frekans ve Yüzdelere

Ürünler Boyanıyormu	f	%
Evet	23	46
Hayır	27	54
Toplam	50	100

Tabloya göre ürünlerin boyama durumuna ustaların %54'ü tamamını boyadıklarını, %46'sı ürünlerinin bazılarını boyadıklarını belirtmişlerdir. Tabloya göre ürünlerini boyamayan ustaya rastlanmamaktadır. Ayrıca ürünlerin boyanma durumu müşterilere göre değişmektedir.

Tablo 9 Boyanan Ürünlerde Kullanılan Renkler ve Tonlarına İlişkin Frekans ve Yüzdelere

Kullanılan Renkler ve Renk Tonları	f	%
Natürel Renkler	4	8
Siyah Tonlar	1	2
Kahverengi ve Tonları	32	64
Ceviz Rengi	9	18
Diğer	4	8
Toplam	50	100

Tabloya göre kullanılan renklerin %64'ünü kahverengi ve tonları, %18'ini ceviz rengi, %8'ini naturel renkler, %8'ini farklı renkler, %2'sini ise siyah tonlar oluşturmaktadır. Araştırmaya göre kahverengi ve tonları en fazla kullanılan renkler arasındadır. Siyah ve tonları ise en az kullanılan renkleri oluşturmaktadır. Doğal bir görüntü oluşturması sebebiyle kahverengi ve tonları en fazla kullanılan renktir.

Tablo 10 Ahşap Oyma Sanatında Ustaların Kullandıkları Desenleri Nerelerden Aldıklarını Gösteren Dağılım

Kullanılan Desenlerin Nerelerden Alındığı	f	%
Desen Kitapları ve Dergilerden	3	6
Eskiden Kalma Desenleri Kullanıyorum	5	10
Kendim Tasarlıyorum	39	78
Diğer	3	6
Toplam	50	100

Tanloya bakıldığında ustaların %78'i kendileri tasarladıkları desenlerden, %10'u eskiden kalma desenlerden, %6'sı desenleri desen kiyapları ve dergilerden, , %6'sı ise desenleri başka yollardan bulduklarını ve kullandıklarını söylemişlerdir. Buna göre ustaların çoğu kullandıkları desenleri kendileri tasarlamaktadır. Bu tasarlama yapılırken osmanlı dönemi ve selçuklu dönemi desen özelliklerinin etkisi devam etmektedir. Geleneksel yapı bozulmamaktadır.

4.4.Ustalarının Ahşap Oyma Sanatında Ürettikleri Ürünlere Bakış Açıklarına İlişkin Bilgiler

Tablo 11 Ahşap Ürünleri Üretirken Dikkat Edilen Nitelikleri Gösteren Dağılım

Ahşap Ürünler Üretilirken Dikkat Edilen Nitelikler	f	%
Geleneksel Bir Yapıda Olması	11	22
Kalitesi	31	62
Ucuz ve Kolay Üretilen	8	16
Toplam	50	100

Tabloya bakıldığında ürünleri üretirken ustaların %62'si kaliteli ürün olmasına, %20'si geleneksel bir yapıda olmasına, %16'sı ucuz ve kolay üretilen ürünler olmasına, %2'si ise farklı türden olmasına dikkat etmişlerdir. Buna göre ustalar ürünleri üretirken kaliteye daha fazla önem vermişlerdir. Günümüzde makineli oymanın yaygınlaşmasıyla ürün kalitesi düşmektedir.

4.5. Ahşap Oyma Ürünlerin Alıcı Kitlesine İlişkin Bilgiler

Ürünlere hangi alıcı kitlelerinin rağbet gösterdiği, nelere dikkat ettikleri, desen tercihlerini ve satın alınma nedenleri hakkındaki görüşlere yer verilmiştir.

Tablo 12 Ahşap Oyma Ürünlerinin Alıcı Kitlesine İlişkin Frekans ve Yüzdelere

Ürünleri Tercih Eden Gruplar	f	%
Yüksek Gelir Grubu	20	40
Orta Gelir Grubu	27	54
Diğer	3	6
Toplam	50	100

Tabloya göre ahşap oyma ürünlerinin alıcı kitlesinin %54'ünü orta gelir grubu, %40'ını yüksek gelir grubu, %6'sını ise farklı gelir gruplarından insanlar oluşturmaktadır. Araştırmaya göre makineli üretime geçince ahşap oyma ürünlerin üretimi kolaylaşmış ve alıcı kitlesi fazlaşmıştır. Fakat yinede yüksek ve orta gelir grubu en büyük alıcı kitlesini oluşturmaktadır. Diğer (düşük gelir grubu) kısmının alış gücünün olmaması bu durumun nedenlerindendir.

Tablo 13 Alıcılara Pazarlanmakta Olan Ahşap Oyma Eşyaların En Çok Hangisinin İlgi Gördüğüne İlişkin Frekans ve Yüzdelere

Ahşap Oyma Ürünlerden En Çok Hangisi İlgi Görmektedir	f	%
Sandık	35	70
Camekan	9	18
Mücevher Kutusu	6	12
Toplam	50	100

Tabloya göre alıcıların %70'i çeyiz sandığına, %18'i camekana, %12'si ise mücevher kutusuna ilgi göstermektedir. Buna göre çeyiz sandığı en fazla ilgi gören eşyalardandır.

Evlenen her genç kızın çeyizinde mutlaka çeyiz sandığı bulunmaktadır. Buda sandıkların daha fazla rağbet görmesini sağlamaktadır. Camekanların kullanım alanının kalmayışı günümüzde yeterli ilgi görememe sebeplerindendir.

Tablo 14 Satın Alınan Ahşap Oyma Ürünlerinde Alıcıların En Çok neye Dikkat Ettiklerini Gösteren dağılım

Alıcılar Nelere Dikkat Ediyorlar	f	%
Ürün Kalitesine	20	40
Ürün Desen, Renk ve Kompozisyonuna	9	18
Ürün Fiyatına	16	32
Ürün Boyutuna	1	2
Ürünün Fonksiyonelliğine	4	8
Toplam	50	100

Tabloya bakıldığında alıcıların %40'ı ürün kalitesine, %32'si ürün fiyatına, %18'i ürün desen, renk ve kompozisyonuna, %8'i ürünün fonksiyonelliğine, %2'si ürün boyutuna ilgi göstermektedir. Buna göre alıcılar en fazla ürünün kalitesine ilgi göstermektedirler. Fiyatların kaliteli ürünlerde yüksek olmasına rağmen alıcılar bu ürünlerden vazgeçmemişlerdir.

Tablo 15 Ahşap Oyma Ürünlerinde Alıcıların Hangi Desen Özelliğini Tercih Ettiklerini Gösteren Dağılım

Alıcıların Tercih Ettikleri Desen Özelliği	f	%
Bitkisel Desenleri	28	56
Geometrik Desenleri	21	42
Diğer	1	2
Toplam	50	100

Tabloya göre alıcıların %56'sı bitkisel desenleri, %42'si geometrik desenleri, 2'si ise farklı türde çizilmiş desenleri tercih etmektedirler. Buna bitkisel yapıdaki desenler daha fazla ilgi görmektedir. Bunun sebebi olarak alıcıların göz aşinalığı yapmış ve geleneksel yapıda olan ürünleri tercih etmeleri gösterilebilir.

Tablo 16 Ahşap Oyma Ürünlerin Moda Akımına Göre mi Yoksa İhtiyaca Göre mi Satın Alındığına İlişkin Frekans ve Yüzdelere

Ürünlerin Moda Akımına Göre mi Yoksa İhtiyaca Göre mi Satın Alındığı	f	%
İhtiyaca Göre	28	56
Moda Akımına Göre	17	34
Diğer	5	10
Toplam	50	100

Tabloya bakıldığında ürünlerin %56'sı ihtiyaca göre, %34'ü moda akımına göre, %10'unda ise başka etkenler satın alınmasında etkili olmaktadır. Buna göre ihtiyaca göre satış daha fazla yapılmaktadır. Yörede gelir seviyesinin çok yüksek olmaması ihtiyacı duyulan ürünlerin satın alınmasına sebep olmuştur. Bunun yanında modayı takip eden alıcılarda azımsanamayacak seviyededir.

4.6. Ahşap Oyma Ürünlerin Pazarlama alanlarına ilişkin Bilgiler

Bu alanda Ahşap Oyma Ürünlerin pazarlama olanaklarını, nerelere pazarlandığını, tanıtım ve pazarlamada kullanılan yöntemleri, satış dönemlerine ilişkin görüşlere yer verilmiştir.

Tablo 17 Ahşap Oyma Ürünlerinin Nerelere Pazarlandığını Gösteren Dağılım

Nerelere Pazarlandığı	f	%
Büyük Şehirlere	25	50
Turistik Yörelere	16	32
Yurt Dışına	1	2
Diğer	8	16
Toplam	50	100

Tabloya bakıldığında oyma ürünlerinin %50'si büyük şehirlere, %32'si turistik yörelere, %16'sı farklı yerlere, %2'si ise yurt dışına pazarlandığını göstermektedir. Araştırmaya göre büyük şehirlere daha fazla pazarlama yapıldığı görülmektedir. Yöreden büyük şehirlere göçen nüfusta bunda etkili olmaktadır. Böylelikle çevrenin tanıtımıyla pazarlama artmaktadır.

Tablo 18 Ahşap Oyma Ürünlerinin Tanıtım ve Pazarlanmasında En Çok Hangi Yöntemin Kullanıldığını Gösteren Dağılım

Tanıtım ve Pazarlama Hangi Yöntemin Kullanıldığı	f	%
İnternet	9	18
Katalog	28	56
Diğer	13	26
Toplam	50	100

Tabloya bakıldığında Ahşap ürünlerin tanıtım ve pazarlanmasının %56'sında katalog, %26'sında diğer yöntemler, %18'inde ise internet kullanılmaktadır. Araştırmaya bakılarak

katalog kullanmaya tanıtım ve pazarlamada daha fazla yer verilmektedir. Bunda katalog üretiminin ucuz olması ve kolaylıkla tanıtım amaçlı dağıtılması etkilidir. İnternet tanıtımı pahalı olduğu ve kullanımının çok fazla bilinmemesinden daha az tercih edilmektedir. Diğer bir tanıtım olanağı da çevredir.

Tablo 19 Satışların En Çok Hangi Zamanlarda Yapıldığına İlişkin Frekans ve Yüzdele

Satışların En Çok Hangi Zamanlarda Yapıldığı	f	%
İlkbahar	13	26
Yaz	34	68
Sonbahar	2	4
Kış	-	-
Özel günler (Yılbaşı, Anneler Günü, Doğum Günleri)	1	2
Toplam	50	100

Tabloya bakıldığında satışların %68'i yaz ayında, %26'sı ilkbaharda, %4'ü sonbaharda, %2'sinde ise özel günlerde yapıldığı görülmektedir. Araştırmaya göre satışlar en fazla yaz aylarında yapılmaktadır. Yaz aylarında evliliklerin fazla olması bu duruma etkindir. İlkbahar ve sonbahar aylarında da satışlar devam etmektedir fakat tabloya göre kış aylarında satış yapılmamaktadır.

Tablo 20 Satışların Sipariş Üstüne mi Yoksa Üretip Pazar Arama Yolunamı Gidildiğine İlişkin Frekans ve Yüzdele

Sipariş Üstüne mi Yoksa Üretip Pazar Arama Yolunamı Gidildiği	f	%
Sipariş Üstüne	23	46
Üretip Alıcıya Ulaştırma Yolu	8	16
Her İkisi de	19	38
Toplam	50	100

Tabloya bakıldığında satışların %46'sı sipariş üstüne, %34'ü her iki yollunda kullanıldığını, %16'sı üretip alıcıya ulaştırma yolu ile ve %4'ünde ise diğer yollarla

yapıldığını göstermektedir. Buna göre sipariş üstüne çalışma diğer satış yollarından daha fazla etkili olmaktadır. Burda yine çevrenin etkisi söz konusudur.

BÖLÜM V

5. 1. SONUÇ

Araştırmada ahşap oyma sanatının daha fazla incelenebilmesi açısından Kahramanmaraş ilinde araştırma kapsamında 27 atölyede araştırma yapılmış ve 50 ahşap oyma ustasıyla karşılıklı görüşme yöntemi kullanılarak anketler uygulanmıştır. Bu atölyelerden çekilen fotoğraflar hazırlanan bilgi formuna yerleştirilerek değerlendirilmiştir. Anketlerden ve bilgi formundan elde edilen veriler sonuç kısmında kullanılmıştır.

Araştırma kapsamında uygulanan anket formlarının sonucunda elde edilen verilere göre; araştırmaya katılan Ahşap Oyma Ustalarının çoğunluğu ilköğretim okulu mezunudur. Araştırmaya göre yörede okur-yazar olmayan ustaya rastlanmamasına rağmen eğitim seviyesi çok yüksek olan ustalara da rastlanmamıştır. Bu durum daha çok ustaların baba mesleğini devraldıklarının bir göstergesidir. Aileler genellikle çocuklarını meslek sahibi olma yönünde yönlendirmektedirler. Buda ahşap oyma yapanların baba mesleğini tercih etmelerinden dolayı eğitimlerini çok fazla yükseltmemelerine sebep olmaktadır.

Araştırmadan elde edilen verilere göre; ustaların bu sanatla uğraşanların %50 lik kısmı uzun yıllar bu meslekleği yaptıklarını söylemektedirler. Bu süre 21 yıl ve daha fazladır. Buda göstermektedir ki ahşap oyma sanatı çok kolay yapılabilen bir sanat değildir ve uzun yıllar emek gerekmektedir. Ayrıca eğitim durumunu gösteren Tablo 2 de de baba mesleğinin etkili olmasıyla alakalı olarak eğitim seviyesi düşük olan ustalar ahşap oyma sanatını meslek haline getirmişlerdir. 6-10 yıl arası ise en az (%8) yapılan yıllardır. Bu sanatı öğrenmek küçük yaşlardan itibaren eğitim alınması uygundur. Ciddi anlamda bu sanatın kaybolmaması için küçük yaşlardan itibaren eğitime başlanmalıdır.

Yine nasıl öğrenildiğine bakacak olursak ustaların büyük çoğunluğu bu sanatı babaları tarafından öğrenmiş ve baba mesleğini devam ettirmiş, yine bu sanatı merak ettikleri için öğrenenler de çoğunluktadır. Araştırmaya göre çevrenin etkisi ile bu sanatı öğrenenle azınlıktadır. Günümüzde ise bu sanatla uğraşan ustalar çocuklarına okumaları yönünde öncü olmaktadır. Baba mesleğini devam ettiren ve bu sanatı iş olarak benimseyen çok fazla kimse kalmamıştır. Bu işi yapan genç nesil ise daha çok ailelerinin okuldan sonra çocuklarını

ahşap oymaya değil farklı sanat alanlarına (kuyumculuk-bakırcılık) yönlendirdiklerini söylemektedirler.

Araştırması yapılan Atölyelerin ana faaliyet kolunun büyük kısmını oymacılık sektörü oluşturmaktadır. Günümüzde mobilya oymacılığında da gelişme gözlenmektedir. Kesim ve montaj faaliyetleri gösteren atölyeler ise çok fazla rağbet görmemesinden dolayı sınırlı sayıdadır. Buna göre oyma sektörüne olan talebin diğer sektörlerden daha fazla olduğu görülmektedir. Bu anlamda var olan atölyelerin varlığını sürdürmesi, makine üretiminin azaltılarak el oyması ürünlerin özendirilmesi önem taşımaktadır.

Yörede oymacılık alanında kullanılan ağaç hammaddelerin çoğunluğunu ceviz oluşturmaktadır. Ceviz ağacının kullanımındaki yoğunluğun sebebi olarak ağacın yörede bolca yetiştirilmesi, oyma alanındaki kalitesi ve kolay çalışılması gösterilebilir. Ahşap oymada ceviz hammadde kalitedir ve oyması biten ürünlerde bu kalite kendini diğer ağaç hammadelere göre daha fazla gösterir. Kavak ağacının cevizden sonraki tercih sebebi olması ise yetiştirilme sıklığından dolayıdır. Diğer ağaç türlerinin ise (gürgen, çam, gül) oyma sektöründe piyasada daha az bulunması kullanımının az olmasını etkilemektedir.

Bu hammaddeler kullanılarak yapılan ürünlerden ise ev eşyaları çoğunluk kısmını oluşturmaktadır. Bunun sebebi olarak yörede genç kızların olmazsa olmazı olan çeyiz sandıkları ve camekanlar başı çekmektedir. Evlenen her genç kız çeyizlerini koymak için çeyiz sandığı bulundurmaları adettendir. Ev eşyalarında daha çok hammadde olarak ceviz tercih edilmektedir. Hediyelik eşyalar ise ikinci sıradadır. Yöreye gelen yerli ve yabancı turistlerin anı olarak bırakmak için ya da hediye götürmek amaçlı aldıkları eşyalardır. Çeşitli mevsimlerde gelen turistler için yörede bol miktarda üretilmektedir. Hammadde olarak daha kalitesiz malzemeler (kavak, gürgen) tercih edilmektedir. Bunların dışında farklı türden eşyalar (mimari amaçlı minber, vaiz kürsüsü) üretilmektedir.

Üretilen bu ürünlerde kullanılan tekniklerin çoğunluğunu Kesme-Oyma Tekniği ve Oyma Tekniği oluşturmaktadır. Sandık, rahle, sehpa, telefonluk, aynalık, çerçeve, camekan vb. piyasadaki bir çok üründe genellikle kesme oyma tekniği ve oyma tekniği kullanılmaktadır. Kakma tekniği ise ikinci sıradadır. Sandalye, komidin, vazo, pano

vb.ürünlerde genellikle süsleme amaçlı olarak kullanılan bir tekniktir. Kakma işi Gazi Antep'e özgüdür. Maraş ilinde de kakma işi yapan ustalar genellikle Antepten gelmiş ustalardır. Araştırmaya göre yakma tekniği ya da farklı bir teknik (heykel oyma, aplike tekniği) kullanılmamaktadır. Farklı tekniklere ön yargılı bakılarak, geçmişten günümüze gelenin tekrar edilmesi klasik yapılanların dışına çıkılamamasına sebep olmaktadır. Yeni tekniklerin denenmesi ya da var olan tekniklerle birlikte yeni tekniklerin kullanılması ahşap oyma sanatına hareketlilik getirebilir.

Araştırma kapsamında incelenen ürünlerin boyanma durumuna ustaların çoğunluğu boya yerine cila kullandıklarının belirtmektedirler. Sadece cila kullanılmasının en önemli sebebi kaliteli ahşap malzeme kullanılmasıyla bu malzemenin renk ve dokusunu bozmak istememeleridir. Ürünlerin boyanma durumu müşterilere göre de değişmektedir. Müşterilerin tercihleri bu anlamda önemlidir.

Ürünlerde kullanılan renklerin çoğunluğunu kahverengi, kahverengi tonları ve ceviz rengi oluşturmaktadır. Ceviz rengi ahşabın doğal yapısını bozmaması ve doğal bir görüntü vermesi sebebiyle hem müşteriler hemde ahşap oyma ustaları tarafından tercih edilmektedir. Bu iki renkten sonra naturel renkler tercih edilmektedir. Müşteri tercihinine göre farklı renkler (yeşil, bordo) kullanılırken, siyah tonlar en az kullanılan ve tercih edilen renkler arasındadır. Müşteri memnuniyeti açısından müşteri fikirleri de üretici açısından önem taşımaktadır. Bu zamanlarda ahşap oymanın klasik yapısı da değişebilmektedir.

Ahşap oyma ustalarının çoğunluğu kendi tasarladıkları desenlerden faydalanırken bunu eskiden kalma desenleri kullanan ustalar izlemektedir. Yine desen kıyapları ve dergilerden faydalanan ustalar da bulunmaktadır. Bunlardan başka hazır desenlerden (başka ustaların oluşturdukları) faydalananlara da rastlanmaktadır. Kullanılan bu desenlere işe ticari kaygı kısmı karıştığından dolayı birçoğuna isim verilmemektedir. Bunun yanında desenlerin eski isimleri varsa (Semerkant, kuğu gölü, Selçuklu vb.gibi isimler) bunlar günümüzde de kullanılmaya devam edilmektedir. Genellikle çok az usta, Osmanlı desenlerinden etkilenecek üretilen desenlere isim vermektedir. Oluşturulan desenlerdeki motiflere bakılarak isim takılmaktadır.

Yöredeki ürünleri üretirken, ustaların çoğunluğu kaliteli ürün meydana getirmeye önem vermektedir. Reklam amaçlı ya da yıllardan beri gelen kalitenin bozulmaması açısından bu durum önemlidir. Daha sonra geleneksel yapı taşıyan el oyması ürünler gelmektedir. Yine makineleşmeye rağmen hala ayakta kalma savaşı veren geleneksel ahşap oyma ürünler önem taşımaktadır ucuz ve kolay üretilen ürünler olmasına dikkat eden ustalar ise ticari kaygı yaşamaktadırlar. Satışların maliyeti karşılamadığından şikayet eden ustalar hammadde ve kullanılan gereçlerde kaliteli olanlardan ziyade ucuz olanlara öncelik vermektedirler.

Araştırmada ahşap oyma ürünlerinin alıcı kitlesinin büyük çoğunluğunu orta gelir gurubu oluşturmaktadır. Yüksek gelir gurubu orta gelir gurubundan sonra gelmektedir. Farklı (düşük) gelir guruplarından oluşan insanlar ise ahşap oyma eserlerin maliyetini yüksek bulmalarından dolayı en az alıcı kitlesini oluşturmaktadırlar.. Makineli üretime geçince ahşap oyma ürünlerin üretimi kolaylaşmış ve alıcı kitlesi fazlaşmıştır. Fakat yinede yüksek ve orta gelir grubu en büyük alıcı kitlesini oluşturmaktadır.

Yörede yapılan incelemeye göre alıcı kitlelerinin ahşap oyma ürünlerine ilgi derecesi; en fazla çeyiz sandığında, daha sonra camekanda gösterilebilir. Mücevher kutusu hediye amaçlı tercih edildiği için yöredeki alıcı kitlesinin en az ilgi sırasındadır. Buna göre çeyiz sandığı en fazla ilgi gören eşyalardandır. Bunun sebebi her genç kızların çeyizinde çeyiz sandığı bulunmasıdır. Bu ilimizde çeyiz sandığı olmayan genç kız ve gelin neredeyse yoktur. Camekanların eskisi gibi kullanılmayışı günümüzde yeterli ilgi görememesinin sebebi olarak gösterilebilir.

Yörede alıcıların çoğunluğu ürün kalitesine önem vermektedirler. Buna göre üretilen ürünlerin hammadde, kullanılan gereçler yönünden kaliteli olması alıcı daha fazla etkilemektedir. Ürünün boyutu alıcıları en az etkileyen unsurdur.

Araştırmaya göre alıcıların çoğunluğu üretilen ürünlerde bitkisel desenleri tercih etmektedir. Yörede göz aşinalığının bitkisel desende fazla olması ve yıllardan beri bitkisel desenlere daha fazla yer verilmesi tercih sebebini arttırmaktadır. Bitkisel desenler daha çok sandık, rahle, camekan, sehpa vb. ürünlerde daha çok kullanılmaktadır. Geometrik ürünler ise

telefonluk, sehpa gibi ürünlerde kullanılmaktadır. En az alıcı kitlesini oluşturanlar ise farklı türde çizilmiş (insan ve hayvan figürleri) desenleri tercih edenlerdir. Üreticiler bazen alıcıya göre desen seçimini belirlemektedir.

Alıcı kitlesinden ürünleri ihtiyaca göre alanlar en fazladır. Genellikle halkın gelir seviyesinin çok yüksek olmaması bu durumda etkilidir. Diğer etkenler (hediye almak) satın alınmasında en az etkili olmaktadır. Buna göre ihtiyaca göre satış daha fazla yapılmaktadır. Yörede evlenmelere bağlı olarak çeyiz sandığına ihtiyaç duyulmakta ve buna bağlı olarak satışlarda artış yaşanmaktadır. Moda akımında satışların artmasında etkili olmaktadır. Diğer bir faktörde; yöreye gelen yerli ve yabancı turistler satışların artmasında etkili olmaktadır.

Ahşap oyma ürünlerinin büyük şehirlere daha fazla pazarlandığı tespit edilmiştir. Genellikle evlilik ve sipariş üstüne şehir dışına pazarlama yapılmaktadır. Şehir dışından sonra turistik yörelere, gelen turistlerin tanıtımına bağlı olarak pazarlama yapılmaktadır. Farklı yerlere (çevre şehirler, Maraş ili ve ilin kendi ilçeleri) pazarlama yine ilde gelir kaynağı oluşturmaktadır. Yurt dışına pazarlanma olanakları yine gelen turistlere göre artmakta ve azalmaktadır. Büyük şehirlerde ürünlerin daha fazla tercih edildiği, genel olarak turistlerin şehri ziyaret ederek ürünlerin pazarlanmasında etkili oldukları görülmektedir. Daha fazla tanıtımla ahşap oyma sanatının daha fazla ilgi görebileceği tahmin edilmektedir.

Yörede kullanılan tanıtım ve pazarlanmada katalog en fazla kullanılan araçtır.. Ucuz olması, her türlü ayrıntıya yer vermesi tercih sebebi olmasına rağmen, tanıtım gelen müşteriyle sınırlı kalmaktadır. Katalog tanıtımıyla birlikte internet tanıtımına azda olsa yer veren satış yerleride bulunmaktadır. İnternetin ürünlere ulaşmada ve sipariş vermede önemli rol üstlenmesi satışların artmasında etkili olmaktadır. Fakat kullanım alanı çok fazla bilinmemesi ve maliyetinin yüksek olmasından dolayı sınırlıdır. Farklı tanıtım yöntemleri ise (çevre, reklam) katalog tanıtımından sonra en çok kullanılan yöntemdir.

Yörede ki satışlar yaz ayında daha fazla yapılmaktadır. Özel günlerde ise (yılbaşı, anneler günü, doğum günleri) en az satış yapıldığı görülmektedir. Evlenmelerin yaz aylarında daha fazla olması ve çeyiz eşyalarına evlenen insanların ihtiyaç duymasından dolayı yaz

aylarında satışlar daha fazla olmaktadır. Ayrıca ilkbahar ve yaz aylarında şehre turistlerin gelmeside satışların bu aylarda artmasında etkilidir. Araştırmaya göre kış aylarında satış yapılamamaktadır. Fakat üretim devam etmektedir.

Satışların büyük çoğunluğu sipariş üstüne yapılmaktadır. Sipariş üstüne yurt içine ve yurt dışına pek çok ürün gönderilmektedir. Hem sipariş üstüne hemde üretip alıcıya ulaştıran imalathaneler ve işyerleri de fazladır. Fakat satışlarda sipariş üstüne satış daha etkilidir.

5.2. ÖNERİLER

Ahşap oyma sanatının kaybolamaması adına günümüzde baba mesleğini devam ettiren genç neslin çok azalmasından dolayı meslek liseleri ve halk eğitim kurslarının bünyelerine alınarak eğitim olarak okullarda gösterilmelidir.

Günümüzde ahşap oyma sanatının karşılaştığı bir diğer sorun olan hammadde sorunu giderilmeli, güvenilir kalitede (kalite kontrolünün yapılmış) hammaddenin sürekli ve düzgün biçimde piyasada bulundurulmalıdır.

Ahşap oyma sanatında farklı tekniklerin kullanılması (yakma, aplike) ve desen özelliklerine farklılık kazandırılması bu sanata hareketlilik getirecektir. Bu anlamda yapıyı bozmayacak farklı teknikler uygulanmalıdır.

Her kesimden alıcı kitlesinin ahşap oyma ürünleri alabilmeleri ve makine ile üretilen ürünlere yönelmemeleri için el oyması ürünlerin maliyeti daha cazip hale getirilmelidir.

Pazarlama olanaklarının artırılması için tanıtım ve reklama daha fazla yer verilmelidir. Bunun için İnternet ve kitle iletişim araçlarının olanaklarından faydalanılması gerekmektedir.

Ahşap oyma sanatının tanıtım ve Pazar olanaklarının genişlemesi için uluslar arası ve ulusal sergiler açılmalı, fuarlar düzenlenmelidir.

Tanıtım amaçlı, yerli ve yabancı turistler için minyatür ürünler üretilmelidir.

Bunların yanında bu sanatımızın kaybolmaması için özendirici yarışmalar düzenlenmeli ve projeler oluşturulmalıdır.

Ahşap oyma sanatının, ekonomik kaygılarının giderilmesi ve geleneksel sanatlarımızdan kalan eserlerin sadece müzelerde kalmaması adına kaybolan sanatlarımızın devlet politikası haline getirilmesi ve geleneksel sanatlarımıza bütçe oluşturulması gerekmektedir.

Sonuç olarak sanayileşmenin doğal sonucu olarak kimi el sanatları ya işlevlerini yitirdikleri ya da o alanda uğraş verecek ustaların kalmayışı nedeniyle ortadan kalkmaktadır. İşte, el sanatları alanında uğraş veren kamu ya da özel kesimin bu aşamada yapacakları girişimler önem taşımaktadır. Yapılacak işlerin başında geleneksel el sanatlarımızdan günümüzde yaşayan örneklerini saptamak, onları el sanatlarımızın tarihsel gelişimi içinde değerlendirmek, gelişen toplumun isteklerine uygun olarak bu birikimi ekonomik gereklere uygun biçimde hizmete sunmak gelmektedir.

KAYNAKÇA

AĞYAR, N., (2007). **Kahramanmaraş Müzesi Etnografya Bölümünde Bulunan Ahşap Eserlerin İncelenmesi**. G.Ü.,Eğitim Bilimleri Enst..Geleneksel Türk El Sanatları Ana Bilim Dalı.Yüksek lisans tezi. Ankara.

AKPINARLI, F., (1991). **Kahramanmaraş Ağaç Oyma Sanatı**. G.Ü.Mesleki Eğitim Fak.El Sanatları Eğit..Böl..Öğretim Üyesi. Kültür ve Sanat . Haziran

ANONİM, (1982). **Yurt Ansiklopedisi**. 8. Cilt. İstanbul.

ANONİM, (2007). **Kahramanmaraş Kültür ve Turizm Rehberi**. Kahramanmaraş. Kültür Müdürlüğü Yayınları.

ASARCIKLI, M., (2002). **Ahşap Süsleme Teknikleri&Projeler**. Gazi kitabevi. Ankara.

ASLAN, A.,(1986). **Kesme Oyma**. G.Ü.Mesleki Eğitim Fakültesi. Ankara.

ATALAY, B.,(1973). **Maraş Tarihi ve Coğrafyası**. İst.:Dizerkanca matbaası.

BAYHAN, A.A.,(2005). **Ordu Likince’den Bir Ahşap Camii (Laleli Eski Camii)**. Atatürk Üniv.Güz.San.Enst.Müd. Güz.San.Enst.Dergisi.

BOZKURT, A.Y., (1971). **Öneli Bazı Ağaç Türleri Odunlarının Tanımı, Teknolojik Özellikleri ve Kullanılış Yerleri**. İ.Ü.Orman Mahsulleri Değerlendirme Kürsüsü. İstanbul.

ÇELEBİ, M., (1994). **El Sanatları ve Devlet**. İstanbul.

ÇETEM, (2006). **Kahramanmaraş Ağaç Oyma Sanatı**. Yıllık Tarih Araştırma ve Kültür Dergisi. Yıl 6.Sayı 6. 12 Şubat.

ÇETİNDAS, V.,(1998). **Tarsus ve Köylerinden Ahşap Oyma Sandık Örnekleri.** Dünden Bugüne I.Tarsus Sempozyumu. 25-26 Aralık(Berdan Tarih ve Kültür Varlıklarını Koruma vakfı yayınları).

ÇORUHLU, Y., (1993). **Türk Sanatında Hayvan Sembolizmi.** M.S.Ü.Fen Edebiyat Fak., Arkeoloji ve Sanat Tarihi Bölümü. Türk ve İslam Sanat Ana Bilim Dalı. İstanbul.

ÇULPAN, C., (1962). **Türk-İslam Tahta Oymacılık Sanatından Rahleler.** İstanbul.

ERSOY, Ayla, (1993). **XV.Yüzyıl Osmanlı Ağaç İşçiliği.** Marmara Üniversitesi Yayın no:509. Atatürk Eğitim Fak.,Yayın no:14. İstanbul.

GÖKER, Y., (1988). **Ahşap Malzemenin Korunması.** İ.Ü.Orman Fakültesi. Orman Endüstrileri Mühendisliği Bölümü. Ankara: Milli Prodüktivite Merkezi Yayınları.

GÜLERMAN, A., (1984). **1.Uluslar Arası El Sanatları Sempozyumu.** İzmir.

GÜNİSOY, O., (1967). **Yapı.** Devlet Güzel Sanatlar Akademisi Yüksek Mimarlık Bölümü. İstanbul: Arı Kitabevi Matbaası.

Handwerk (n). Fr. **Arts** (m.pl.) manuels. Handicraft

HASOL, D., (1997).”**Ahşap” Maddesi.** Eczacıbaşı Sanat Ansiklopedisi. Cilt:1. İstanbul.

HOROSAN, H., Y., (1992). **Kahramanmaraş’ı tanıyalım.** Ankara: Özkan matbaacılık.

KAHVECİ, M., (1998). **11.Türk Halk Kültürü Araştırma Sonuçları Sempozyumu Bildirileri.** Ankara.

KARASAR, N., (2002). **Bilimsel Araştırma Yöntemi: Kavramlar, İlkeler ve Teknikler.** Ankara: Nobel Yayıncılık.

KERAMETLİ, C., (1962). **Osmanlı Devri Ağaç İşleri Tahta Oyma, Sedef, Bağa ve Fildişi Kakmalar**. Türk Etnografya Dergisi. IV.

KESKİN, H., (1999). **Kesme Oyma Sanatı**. G.Ü.End San.Eğt. Fak., Ankara.

KORAL,C., (1977). **Türk Oymacılık Sanatı**. Ankara.

KUŞOĞLU, M.Z., (1994). **Dükkü Sanatımız Kültürümüz**. İstanbul: Ötüken Yayınları

MİLAYİM, S., (1982). **Anadolu Türk Mimarisinde Geometrik Süsleme**. Ankara.

MİLAYİM, S., (1982). **Geometrik Kompozisyonların Çözümlemesine bir Yaklaşım**. Arkeoloji ve Sanat Tarihi Dergisi I den ayrı basım. İzmir.

MÜLAYİM, S., **Selçuklu Toplumun İkonografik Hafızası**, IV Selçuk Semineri, Antalya, T.C.Antalya Valiliği.

ÖNEY, G., (1978). **Anadolu Selçuklu Mimarisinde Süsleme ve El Sanatları**. Ankara.

ÖRS, Y., (2001). **Ağaç Malzeme Bilgisi**. İstanbul: Atlas Yayınları.

ÖZÖNDER, H.,(2003). **Kansiklopedik Hat, Tezhip Sanatları, Deyim ve Terimleri Sözlüğü**. Konya: Sebat Ofset Matbaacılık.

ÖZTÜRK, İ.,(1998). **Geleneksel Türk El Sanatlarına Giriş**. Ankara. Eylül.

SHEARD, L., (1998). **Ağaç Malzemenin Korunması: Geçerli Uygulama ve Araştırmalar**. Araştırma-Geliştirme Md.,Hickon's Timber Products Ltd.

SÖNMEZ, A., (2005). **“Ağaç İşlerinde Üst Yüzey İşlemleri ”**.Gazi Üniversitesi Teknik Eğitim Fakültesi. Ankara.

SÖZEN, M., Tanyeli, V.,(1996). **Sanat Kavram ve Terimleri Sözlüğü**. (Dördüncü baskı). İstanbul: Remzi Kitabevi.

ŞENER, N., (2006). **Mobilyada Kullanılan Ahşap Malzeme, Yüzey, Üst Yüzey İşlemler ve Koruma**. Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniv., Fen Bilimleri Enst.. Yüksek Lisans Tezi. İstanbul.

TURANİ, A.,(1993). **Sanat Terimleri Sözlüğü** (yedinci baskı). İst., Remzi Kitabevi.

UNUTMAZ, İ., **Ahşap Eserler**. Kayseri Etnografya Müzesi. s.42.43

ÜNVER, A., SÜHEYL, G. M., (1980). **Türk İnce Oyma Sanatı Kaatı**. Türk İşbankası- Kültür yayınları. Ankara: Türk Tarih Kurumu Basımevi.

YILMAZ, D., (2001). **Türkiye’de Geleneksel Ahşap İşçiliği ve Çağdaş Ahşap Yontu Sanatı**. Mimar Sinan Üniversitesi. Sosyal Bilimler Enst. Yüksek Lisans Tezi, İstanbul.

YÜCEL, E., (1975). **Selçuklu Ağaç İşçiliği**. Sanat Dünyamız. Yıl 2. sayı 4. Mayıs

ağaçlar.net(2005, Mayıs 24) ,Geleneksel Türk Ahşap Yontu Sanatı, <
<http://www.flor.com.tr/geleneksel.htm>, www.agaclar.net/index.php?id=925>, (2008, Ocak 5)

Ansiklopedi.turkcebilgi (2008, Ağustos 21), el_sanatları%FD.El Sanatları hakkında bilgi <
http://ansiklopedi.turkcebilgi.com/el_sanatlar%FD>(2007, Aralık 13)

Bilgipasaji, (2008, Ocak 2), b-454/67758. **Ağaç nedir**, <
<http://www.bilgipasaji.com/forum/b-454/67758-agac-nedir.html>> (2007, Aralık 5)

Kahramanmaraş (2008), temha.net, **Kahramanmaraş**, <
<http://www.temha.net/cografya/tr/kahramanmaras/>> (2007, Aralık 25)

Kahramanmaraş Şehir Portalı (2005-2008), **Tarih Öncesi Devirlerde Maraş**, <
<http://www.marasliyiz.biz/site/kahramanmaras/kahramanmaras-tarihi/tarih-onesi-devirlerde-maras.html>>(2007, Aralık 17)

Kahramanmaraş Ticaret ve Sanayi Odası (2004), **Kahramanmaraş İle İlgili Genel Bilgiler**,
http://www.kmtso.org.tr/statik.php?file=km_gebi , (2008, Ocak 28)

EKLER

EK. 1. Bilgi Formu

Fotoğraf 32: Telefon

Ürünün Yapılış Tarihi	: 1998
Ustanın adı	: Ali ARI
İnceleme Tarihi	: Şubat 2008
Bulunduğu Yer	: Galeri El Sanatları
Yükseklik	: 16 cm
Boy	: 22 cm
En	: 32 cm
Kullanılan Malzemeler	: Ahşap ceviz malzeme, iskarpela, tokmak, vernik, zımpara, ahşap boyası, tutkal, çivi, telefon için gerekli malzemeler.
Uygulanan Teknikler	: Oyma tekniği, heykel oyma tekniği
Kullanılan Desen	: (x) Bitkisel desen

(x)Geometrik desen

(x) insan ve hayvan figürü

Rengi : Kahverengi Eski tme

Kompozisyon : Merkezdeki insan kabartması yapıldıktan sonra, asimetrik olarak bitkisel desen telefonluğun görünür yerlerinde kullanılmıştır. Telefon ahizesinin altında ve tuşların kenar kısımlarında geometrik formlara yer verilmiştir.

Fotoğraf 33: Sekizgen Telefonluk

Ürünün Yapılış Tarihi	: 2006
Ustanın adı	: Ali ARI
İnceleme Tarihi	: Şubat 2008
Bulunduğu Yer	: Galeri El Sanatları
Yükseklik	: -
Boy	: 80 cm

En	: 38 cm
Kullanılan Malzemeler	: Ceviz ahşap malzeme, iskarpela, çeşitli oyma araçları, tokmak, vernik, zımpara, ahşap boyası, çivi, tutkal.
Uygulanan Teknikler	: Oyma tekniği
Kullanılan Desen	: (x) Bitkisel desen (x) Geometrik desen () insan ve hayvan figürü
Rengi	: Koyu kahverengi
Kompozisyon	: Merkezde oval geometrik şekil, kenarlarında simetrik, bitkisel desenler belirli aralıklarla tekrar etmiştir. Kenar kısmı sekizgen geometrik formda kesilmiştir. Kenar kısımlarında kesme-oyma tekniği kullanılmış, yapılan bitkisel şekiller simetrik olarak devam etmiştir.

Fotoğraf 34: Altıgen vazo

Ürünün Yapılış Tarihi	: 2007
Ustanın adı	: Ali ARI
İnceleme Tarihi	: Şubat 2008
Bulunduğu Yer	: Galeri El Sanatları
Yükseklik	: -
Boy	: 38 cm
En	: 25 cm
Kullanılan Malzemeler	: Ceviz ahşap malzeme, iskarpela, çeşitli oyma aletleri, tokmak, vernik, zımpara, ahşap boyası , sedef, tel
Uygulanan Teknikler	: Kakma tekniği
Kullanılan Desen	: (x) Bitkisel desen

(x)Geometrik desen

() insan ve hayvan figürü

Rengi : Koyu Kahverengi

Kompozisyon : Altıgen yapıda oluşturulan vazunun bir tarafına simetrik olarak, geniş ve dağınık bitkisel desen yerleştirilmiş, diğer tarafında ise daha az yer kaplayan, yine simetrik bir desen yerleştirilmiştir. Ağız kısmında bitkisel bir etki görülürken, taban kısmında geometrik olarak, altıgen kesim yapılmıştır.

Fotoğraf 35: Telefonluk

Ürünün Yapılış Tarihi	: 2006
Ustanın adı	: Ali ARI
İnceleme Tarihi	: Şubat 2008
Bulunduğu Yer	: Galeri El Sanatları
Yükseklik	: 50 cm
Boy	: 45 cm
En	: 30 cm
Kullanılan Malzemeler	: Kavak ahşap malzeme, iskarpela, tokmak, vernik, boya,

zımpara, çivi, tutkal.

Uygulanan Teknikler : Kesme-oyma tekniği

Kullanılan Desen : (x) Bitkisel desen
 (x) Geometrik desen
 () insan ve hayvan figürü

Rengi : Koyu kahverengi

Kompozisyon : Telefonluğun merkezinde kullanılan desende bitkisel form simetrik olarak yerleştirilmiştir. Kesme-oyma tekniği ile oyulan kenarlarında yine devam ederek birbirini tamamlayan bitkisel desenden faydalanılmıştır. Telefon konulacak yeri sekizgen biçimde geometrik olarak kesilmiş, ayak kısmında ise simetrik olarak yerleştirilen bitkisel desenden faydalanılmıştır.

Fotoğraf 36: Tavla

Ürünün Yapılış Tarihi	: 2005
Ustanın adı	: Ali ARI
İnceleme Tarihi	: Şubat 2008
Bulunduğu Yer	: Galeri El Sanatları
Yükseklik	: 5 cm
Boy	: 50 cm
En	: 50 cm
Kullanılan Malzemeler	: Ceviz malzeme, iskarpela, çeşitli oyma aletleri, tokmak, vernik, zımpara, ahşap boyası, menteşe, çivi
Uygulanan Teknikler	: Oyma tekniği
Kullanılan Desen	: (x) Bitkisel desen (x) Geometrik desen

() insan ve hayvan figürü

Rengi : Ceviz rengi

Kompozisyon : Merkezde bitkisel desen kullanılmıştır. Kenarlarda yine simetrik yapıda ve merkezi çepeçevre sararak tamamlayan bitkisel desenlere yer verilmiştir. Kenar bordürlerinde bitkisel etki söz konusudur. Kenarı tamamlayan en dış çevrede ise geometrik bezeme hakimdir.

Fotoğraf 37: Tavla sehпасı

Ürünün Yapılış Tarihi	: 2007
Ustanın adı	: Ali ARI
İnceleme Tarihi	: Şubat 2008
Bulunduğu Yer	: Galeri El Sanatları
Yükseklik	: 50 cm
Boy	: 55 cm.
En	: 55 cm.
Kullanılan Malzemeler	: Ceviz ahşap malzeme, iskarpela, çeşitli oyma aletleri, tokmak,

vernük, boya, zımpara, tutkal, çivi.

Uygulanan Teknikler : Oyma tekniğı

Kullanılan Desen : (x) Bitkisel desen

(x) Geometrik desen

() insan ve hayvan figürü

Rengi : Kahverengi

Kompozisyon : Merkezde simetrik, bitkisel desen kullanılmıştır. Merkez çevresinden, geometrik, sekizgen bir çizgiyle ayrılmıştır. Kenarlarda yine simetrik yapıda ve merkezi çepeçevre sararak tamamlayan bitkisel desenlere yer verilmiştir. Kenar bordürünü bölen kısımda geometrik bezeme kullanılmıştır. Kenar bordürlerinde bitkisel desen simetrik yapıda tekrar etmiştir. Kenarı tamamlayan en dış çizgide ise bitkisel etki söz konusudur. Tavla sehpasının ayak kısımlarında simetrik yapıda, bitkisel desen kullanılmıştır.

Fotoğraf 38: Sehpa

Ürünün Yapılış Tarihi	: 2007
Ustanın adı	: Ökkeş MARAŞLIOĞLU
İnceleme Tarihi	: Mart 2008
Bulunduğu Yer	: Kapalı Çarşı
Yükseklik	: 50 cm
Boy	: 55 cm.
En	: 55 cm.
Kullanılan Malzemeler	: Ceviz ahşap malzeme, iskarpela, çeşitli oyma aletleri, tokmak, vernik, boya, zımpara, tutkal, çivi.
Uygulanan Teknikler	: Oyma tekniği
Kullanılan Desen	: (x) Bitkisel desen (x) Geometrik desen () insan ve hayvan figürü

Rengi : Açık-Koyu Kahverengi

Kompozisyon : Merkezde ve çevresinde merkezi tamamlayan simetrik yapıda, bitkisel desen kullanılmıştır. Merkez ve çevresi, kenar bordüründen, kullanılan geometrik bezeme ile ayrılmıştır. Kenar bordürlerinde ise geometrik ve aralıklarla tekrar eden simetrik yapıda bitkisel desen birlikte kullanılmıştır. Tavla sehpasının kenar kısımlarının dört köşesinde de merkezde bitkisel desen ve merkezi tamamlayan simetrik yapıda bitkisel desen, en dış çizgi ise geometrik bezeme ile bölünerek bitkisel desenle tamamlanmıştır. Ayak kısımlarında simetrik yapıda, bitkisel desen kullanılmıştır.

Fotoğraf 39: Sehpa

Ürünün Yapılış Tarihi	: 2007
Ustanın adı	: Bilinmiyor
İnceleme Tarihi	: Mart 2008
Bulunduğu Yer	: Kapalı Çarşı
Yükseklik	: 50 cm
Boy	: 55 cm.
En	: 55 cm.
Kullanılan Malzemeler	: Ceviz ahşap malzeme, iskarpela, çeşitli oyma aletleri, tokmak, vernik, boya, zımpara, tutkal, çivi.
Uygulanan Teknikler	: Oyma tekniği
Kullanılan Desen	: (x) Bitkisel desen (x) Geometrik desen () insan ve hayvan figürü

Rengi : Açık-Koyu Kahverengi

Kompozisyon : Sehpanın üst kısmı merkezde yapılan kesme-oyma tekniği, kenarlarında ise merkezi tamamlayan, simetrik yapıda bitkisel desen kullanılmıştır. Kenar bordürlerinde desen kullanılmamakla birlikte bitkisel ve geometrik etki birlikte görülmektedir. Sehpanın kenar kısımlarının dört köşesinde de orta kısmı kesme-oyma tekniği ile oyularak simetrik yapıda geometrik bezeme yapılmıştır. Ayak kısımlarında da geometrik etki söz konusudur.

Fotoğraf 40: Sehpa

Ürünün Yapılış Tarihi	: 2007
Ustanın adı	: Remzi GÖZÜKARA
İnceleme Tarihi	: Şubat 2008
Bulunduğu Yer	: Galeri El Sanatları
Yükseklik	: Büyük sehpa 50 cm, orta sehpa 48 , küçük sehpa 46 cm, en küçük sehpa 44 cm
Boy	: Büyük sehpa 50 cm, orta sehpa 44, küçük sehpa 38 cm, en küçük sehpa 32 cm
En	: Büyük sehpa 36 cm , orta sehpa 34 ,küçük sehpa 32 cm, en küçük sehpa 30 cm
Kullanılan Malzemeler	: Ahşap gürgen malzeme, iskarpela, çeşitli oyma aletleri, tokmak, vernik, zımpara, ahşap boyası

- Uygulanan Teknikler** : Oyma tekniği
- Kullanılan Desen** : (x) Bitkisel desen
() Geometrik desen
() insan ve hayvan figürü
- Rengi** : Kahverengi
- Kompozisyon** : Merkezde desen kullanılmamış, merkezle kenar bordürünü ayıran kısımda simetrik yapıda tekrar eden bitkisel bezeme kullanılmıştır. Yine kenar bordürlerinde bitkisellik etkilidir.

03/29/2008 16:52

Fotoğraf 41: Tepsi

Ürünün Yapılış Tarihi	: 2007
Ustanın adı	: Halik MARAŞLIOĞLU
İnceleme Tarihi	: Mart 2008
Bulunduğu Yer	: Kapalı Çarşı
Yükseklik	: -
Boy	: 44 cm
En	: 23 cm
Kullanılan Malzemeler	: Ceviz ahşap malzeme, iskarpela, çeşitli oyma aletleri, tokmak, vernik, ahşap boyası, zımpara, tutkal.
Uygulanan Teknikler	: Oyma tekniği
Kullanılan Desen	: (x) Bitkisel desen (x) Geometrik desen () insan ve hayvan figürü

Rengi : Ceviz rengi

Kompozisyon : Merkezde bitkisel desen kullanılmış, kenarlarında ise merkezi tamamlayan simetrik yapıda, bitkisel desen yerleştirilmiştir. Kenar bordürlerinde geometrik ve bitkisel bezeme birlikte kullanılmıştır. Tepsinin kulp kısmında yine geometrik ve bitkisel birliktedir.

Fotoğraf 42: Dikdörtgen Tepsi

Ürünün Yapılış Tarihi	: Bilinmiyor
Ustanın adı	: Bilinmiyor
İnceleme Tarihi	: Şubat 2008
Bulunduğu Yer	: Odun Ambarı
Yükseklik	: -
Boy	: 43 cm
En	: 23 cm
Kullanılan Malzemeler	: Gürgen ahşap malzeme, iskarpela, çeşitli oyma aletleri, tokmak, vernik, zımpara, ahşap boyası
Uygulanan Teknikler	: Oyma tekniği
Kullanılan Desen	: (x) Bitkisel desen (x) Geometrik desen () insan ve hayvan figürü

Rengi : Koyu Kahverengi

Kompozisyon : Merkezde dağınık olarak yerleştirilen simetrik, bitkisel desen de geometrik bezeme etkisi de bulunmaktadır. Kenarlarda ise merkezi tamamlayan yine simetrik yapıda bitkisel desen kullanılmıştır. Kenar bordürlerinde ise geometrik bezeme kullanılmıştır.

Fotoğraf 43: Tepsi

Ürünün Yapılış Tarihi	: 2006
Ustanın adı	: Ali ARI
İnceleme Tarihi	: Şubat 2008
Bulunduğu Yer	: Galeri El Sanatları
Yükseklik	: -
Boy	: 44 cm
En	: 23 cm
Kullanılan Malzemeler	: Ceviz ahşap malzeme, iskarpela, çeşitli oyma aletleri, tokmak, vernik, ahşap boyası, zımpara, tutkal, çivi.
Uygulanan Teknikler	: Oyma tekniği
Kullanılan Desen	: (x) Bitkisel desen (x) Geometrik desen () insan ve hayvan figürü

Rengi : Ceviz rengi

Kompozisyon : Merkezde geometrik bezeme, kenarlarında ise merkezi tamamlayan, simetrik yapıda, bitkisel desen kullanılmıştır. Kenar bordürlerinde bitkisel desen öncelikli olarak, en dış çizgide geometrik formdan faydalanılmıştır. Tepsinin kulpunda ise simetrik yapıda, bitkisel bezeme kullanılmıştır.

Fotoğraf 44: Sandalye

Ürünün Yapılış Tarihi	: 2006
Ustanın adı	: Remzi GÖZÜKARA
İnceleme Tarihi	: Şubat 2008
Bulunduğu Yer	: Galeri El Sanatları
Yükseklik	: 90 cm
Boy	: 50 cm
En	: 45 cm
Kullanılan Malzemeler	: Ahşap ceviz malzeme, iskarpela, çeşitli oyma aletleri, tokmak, vernik, zımpara, ahşap boyası, tutkal, çivi.

Uygulanan Teknikler : Kesme oyma tekniği

Kullanılan Desen : (x) Bitkisel desen
() Geometrik desen
() insan ve hayvan figürü

Rengi : Kahverengi

Kompozisyon : Sandalyenin yaslanılacak kısmı kesme-oyma tekniğiyle oyulmuş, simetrik yapıda, bitkisel desen dağınık bir şekilde yerleştirilmiştir. En kenar kısmında ise geometrik bezeme kullanılmıştır.

Fotoğraf 45: İsimlik

Ürünün Yapılış Tarihi	: 2005
Ustanın adı	: Ali ARI
İnceleme Tarihi	: Şubat 2008
Bulunduğu Yer	: Galeri El Sanatları
Yükseklik	: -
Boy	: 11 cm
Eni	: 27 cm
Kullanılan Malzemeler	: Ceviz ahşap malzeme, iskarpela, çeşitli oyma aletleri, tokmak, vernik, zımpara, ahşap boyası
Uygulanan Teknikler	: Oyma Tekniği
Kullanılan Desen	: (x) Bitkisel desen () Geometrik desen () insan ve hayvan figürü
Rengi	: Ceviz rengi

Kompozisyon : Kenar bordürlerinde simetrik yapıda bitkisel desenden faydalanılmıştır. İsimliğin ayak kısmında yine simetrik yapıda bitkisel desen kullanılmıştır.

Fotoğraf 46: Gazetelik

Ürünün Yapılış Tarihi	: 2007
Ustanın adı	: Ökkeş MARAŞLIOĞLU
İnceleme Tarihi	: Mart 2008
Bulunduğu Yer	: Kapalı çarşı
Yükseklik	: 40 cm
Boy	: 42 cm
En	: 17 cm
Kullanılan Malzemeler	: Gürgen ahşap malzeme, iskarpela, çeşitli oyma aletleri, tokmak, vernik, zımpara, ahşap boyası, tutkal, çivi.
Uygulanan Teknikler	: Oyma tekniği, dekupe oyma tekniği
Kullanılan Desen	: (x) Bitkisel desen (x) Geometrik desen () insan ve hayvan figürü
Rengi	: Kahverengi

Kompozisyon : Kesme-oyma tekniği kullanılarak oluşturulan merkezde dağınık yapıda, simetrik, bitkisel desen hakimdir. Kenarlarda yine merkezi tamamlayan simetrik, bitkisel desen kullanılmıştır. Kenar bordüründe ise bitkisel ve geometrik bezeme kullanılmıştır.

Fotoğraf 47: Gazetelik

Ürünün Yapılış Tarihi	: Bilinmiyor
Ustanın adı	: Bilinmiyor
İnceleme Tarihi	: Şubat 2008
Bulunduğu Yer	: Kapalı çarşı
Yükseklik	: 40 cm
Boy	: 42 cm
En	: 17 cm
Kullanılan Malzemeler	: Gürgen ahşap malzeme, iskarpela, çeşitli oyma aletleri, tokmak, vernik, zımpara, ahşap boyası, tutkal, çivi.
Uygulanan Teknikler	: Oyma tekniği, dekupe oyma tekniği
Kullanılan Desen	: (x) Bitkisel desen (x) Geometrik desen () insan ve hayvan figürü

Rengi : Siyah, kahverengi

Kompozisyon : Merkezde dağınık yapıda, simetrik, bitkisel desen kullanılmıştır Kenarlarda yine merkezi tamamlayan simetrik, bitkisel desen kullanılmıştır. Kenar bordüründe ise bitkisel ve geometrik bezeme birlikte kullanılmıştır. Gazeteliğin tutacak yerinde bitkisellik hakimdir.

Fotoğraf 48: Sekizgen Camekân

Ürünün Yapılış Tarihi	: 2006
Ustanın adı	: Ali ARI
İnceleme Tarihi	: Şubat 2008
Bulunduğu Yer	: Galeri El Sanatları
Yükseklik	: 30 cm
Boy	: 44 cm
En	: 28 cm
Kullanılan Malzemeler	: Ahşap gürgen malzeme, iskarpela, çeşitli oyma aletleri, vernik, tokmak, zımpara, ahşap boyası, çivi, tutkal, menteşe.
Uygulanan Teknikler	: Kesme-Oyma ve makinede oyma tekniği
Kullanılan Desen	: (x) Bitkisel desen (x) Geometrik desen () insan ve hayvan figürü
Rengi	: Açık kahverengi

Kompozisyon : Cemekanın ön yüzü kesme-oyma tekniği kullanılarak oyulmuş ve bu ön yüzde simetrik yapıda bitkisel desen kullanılmıştır. Cemekanı kenar bordüründen ayıran kısımda ise geometrik bezemeye yer verilmiştir. Yine kenar bordüründe geometrik ve bitkisel desen birlikte kullanılmıştır. Cemekanın bütün kenarlarında aynı desen tekrar etmiştir.

Fotoğraf 49: Dört köşeli camekân

Ürünün Yapılış Tarihi	: 2007
Ustanın adı	: Abdi GÜL
İnceleme Tarihi	: Ekim 2008
Bulunduğu Yer	: Kapalı Çarşı
Yükseklik	: 29 cm
Boy	: 47 cm
En	: 28 cm
Kullanılan Malzemeler	: Ahşap ceviz malzeme, iskarpela, çeşitli oyma aletleri, vernik, tokmak, zımpara, ahşap boyası, çivi, tutkal, menteşe.
Uygulanan Teknikler	: Kesme-Oyma-oyma tekniği
Kullanılan Desen	: (x) Bitkisel desen (x) Geometrik desen

() insan ve hayvan figürü

Rengi

: Açık-koyu kahverengi, eskitme

Kompozisyon

: Merkezde desen kullanılmamış, geometrik alan ile kenar bordürünü ayıran kısımda simetrik yapıda tekrar eden bitkisel bezeme kullanılmıştır. Camekanın ön yüzü kesme-oyma tekniği kullanılarak oyulmuş ve bu ön yüzde simetrik yapıda ve yoğun olarak bitkisel desen kullanılmıştır. Camekanın kenar bordüründe geometrik ve bitkisel desen birlikte kullanılmıştır.

Fotoğraf 50: Makyaj aynası

Ürünün Yapılış Tarihi	: 1995
Ustanın adı	: Remzi GÖZÜKARA
İnceleme Tarihi	: Şubat 2008
Bulunduğu Yer	: Galeri El Sanatları
Yükseklik	: 75+105 cm
Boy	: 180 cm

En	: 98+105 cm
Kullanılan Malzemeler	: Ahşap ceviz malzeme, iskarpela, tokmak, vernik, zımpara, ahşap boyası, çivi, tutkal.
Uygulanan Teknikler	: Kesme oyma tekniği
Kullanılan Desen	: (x) Bitkisel desen () Geometrik desen () insan ve hayvan figürü
Rengi	: Eski tme ceviz rengi
Kompozisyon	: Aynalığın kenarlarında simetrik, bitkisel desen kullanılmıştır.

Teknik olarak kesme-oyma tekniğinden faydalanılmıştır. Makyaj aynasının kenar bordürlerinde ve ayak kısmında yine bitkisel formda simetrik desen kullanılmıştır.

Fotoğraf 51: Oval Aynalık

Ürünün Yapılış Tarihi	: 2006
Ustanın adı	: Bilinmiyor
İnceleme Tarihi	: Ekim 2008
Bulunduğu Yer	: Kapalı Çarşı
Yükseklik	: 80+75 cm
Boy	: 70 cm

En	: 40 cm
Kullanılan Malzemeler	: Ahşap ceviz malzeme, iskarpela, tokmak, vernik, zımpara, ahşap boyası, çivi, tutkal.
Uygulanan Teknikler	: Kesme oyma tekniği
Kullanılan Desen	: (x) Bitkisel desen (x) Geometrik desen () insan ve hayvan figürü
Rengi	: Açık Kahverengi
Kompozisyon	: Aynalığın kenarlarında simetrik, bitkisel desen kullanılmıştır. Teknik olarak kesme-oyma tekniğinden faydalanılmıştır. Kenar oymasını ve ayna olan kısmı ayıran yerde geometrik bezeme kullanılmıştır.

Fotoğraf 52: Pano

Ürünün Yapılış Tarihi	: Bilinmiyor
Ustanın adı	: Bilinmiyor
İnceleme Tarihi	: Şubat 2008
Bulunduğu Yer	: Kapalı çarşı
Yükseklik	: -
Boy	: 52 cm.
En	: 32 cm

- Kullanılan Malzemeler** : Ahşap kavak malzeme, iskarpela, çeşitli oyma aletleri, tokmak, vernik, zımpara, ahşap boyası, tutkal.
- Uygulanan Teknikler** : Aplike oyma tekniği
- Kullanılan Desen** : () Bitkisel desen
(x) Geometrik desen
(x) insan ve hayvan figürü
- Rengi** : Koyu kahverengi, açık kahverengi, kırmızı, sarı
- Kompozisyon** : Merkezde insan ve hayvan figürü kullanılmış olan asimetrik yapıda, applike oyma tekniğiyle oluşturulmuş bir panodur. Belli başlı yerlerde geometrik bezemeden de faydalanılmıştır.

Fotoğraf 53: Duvar süsü

Ürünün Yapılış Tarihi	: Bilinmiyor
Ustanın adı	: Bilinmiyor
İnceleme Tarihi	: Şubat 2008
Bulunduğu Yer	: Kapalı çarşı
Yükseklik	: -
Boy	: 35 cm.
En	: 35 cm
Kullanılan Malzemeler	: Ahşap kavak malzeme, iskarpela, çeşitli oyma aletleri, tokmak, vernik, zımpara, ahşap boyası.
Uygulanan Teknikler	: Oyma Tekniği
Kullanılan Desen	: (x) Bitkisel desen () Geometrik desen () insan ve hayvan figürü (x) Yazılı motif

Rengi : Siyah, açık kahverengi

Kompozisyon : Simetrik formda oluşturulmuş, yazılı duvar panosudur. Merkezde yoğun bir şekilde ele alınan yazılı kısımla bordürleri arasında belirgin bir desen kullanılmamış, sadece zemin işlenmiştir. Bordürlerde bitkisel bezemeden faydalanılmıştır.

Fotoğraf 54: Kur'an Rahlesi

Ürünün Yapılış Tarihi : 2006
Ustanın adı : Abdi GÜL
İnceleme Tarihi : Mart 2008
Bulunduğu Yer : Kapalı Çarşı
Yükseklik : -
Boy : 75 cm

En	: 24 cm
Kullanılan Malzemeler	: Ahşap ceviz malzeme, iskarpela, tokmak, vernik, zımpara, ahşap boyası, çivi, menteşe, tutkal.
Uygulanan Teknikler	: Kesme-Oyma, Oyma tekniği
Kullanılan Desen	: (x) Bitkisel desen () Geometrik desen () insan ve hayvan figürü
Rengi	: Kahverengi
Kompozisyon	: Tamamen bitkisel bezemeden oluşan Kur'an rahlesi simetrik bir yapıdadır. Teknik olarak kesme-oyma tekniği kullanılmıştır.

Fotoğraf 55: Kur'an Rahlesi

Ürünün Yapılış Tarihi	: 2006
Ustanın adı	: Bilinmiyor
İnceleme Tarihi	: Mart 2008
Bulunduğu Yer	: Kapalı Çarşı
Yükseklik	: -
Boy	: 75 cm
En	: 24 cm
Kullanılan Malzemeler	: Ahşap ceviz malzeme, iskarpela, tokmak, vernik, zımpara,

	ahşap boyası, çivi, tutkal, menteşe.
Uygulanan Teknikler	: Oyma tekniği
Kullanılan Desen	: (x) Bitkisel desen (x) Geometrik desen () insan ve hayvan figürü
Rengi	: Koyu Kahverengi, eskitme
Kompozisyon	: Simetrik formda, bitkisel bezemeyle oluşturulmuş bir Kur'an rahlesidir. Kenar bordürlerinde geometrik bezeme, bordürün orta kısımda ise bitkisel bezeme kullanılmıştır.

Fotoğraf 56: Kur'an Rahlesi

Ürünün Yapılış Tarihi	: 2006
Ustanın adı	: Bilinmiyor
İnceleme Tarihi	: Şubat 2008
Bulunduğu Yer	: Kapalı Çarşı
Yükseklik	: -
Boy	: 75 cm
En	: 24 cm
Kullanılan Malzemeler	: Ahşap ceviz malzeme, iskarpela, tokmak, vernik, zımpara,

ahşap boyası, çivi, tutkal, menteşe.

Uygulanan Teknikler : Oyma tekniği

Kullanılan Desen : (x) Bitkisel desen

() Geometrik desen

() insan ve hayvan figürü

Rengi : Koyu kahverengi

Kompozisyon : Merkezde bitkisel bir çiçek, kenarlarında ise desenin devamını oluşturan simetrik formda, bitkisel bezemeyle oluşturulmuş bir Kur'an rahlesidir. Kenar bordürlerinde geometrik bezeme, bordürün orta kısımda ise bitkisel bezeme kullanılmıştır.

Fotoğraf 57: Bebek beşiği

Ürünün Yapılış Tarihi	: 2005
Ustanın adı	: Halik MARAŞLIOĞLU
İnceleme Tarihi	: Mart 2008
Bulunduğu Yer	: Kapalı çarşı
Yükseklik	: 68 cm
Boy	: 52 cm
En	: 90 cm
Kullanılan Malzemeler	: Ahşap malzeme, iskarpela, çeşitli oyma aletleri, tokmak, vernik, zımpara, ahşap boyası, tutkal, çivi.
Uygulanan Teknikler	: Kesme-oyma ve oyma tekniği
Kullanılan Desen	: (x) Bitkisel desen (x) Geometrik desen () insan ve hayvan figürü

Rengi : Kahverengi eskitme.

Kompozisyon : Merkezde bitkisel bir desen, kenarlarında deseni tamamlayan, simetrik yapıda bitkisel formdan oluşmaktadır. Aynı desenin tekrarı beşiğin diğer tarafında da kullanılmıştır. Desen ve bordürün arasında geometrik bezeme kullanılmıştır. Kenar bordürlerinde yine geometrik ve bitkisel bezeme birlikte kullanılmıştır.

Fotoğraf 58: Mücevher kutusu

Ürünün Yapılış Tarihi	: Bilinmiyor
Ustanın adı	: Ali ARI
İnceleme Tarihi	: Şubat 2008
Bulunduğu Yer	: Galeri El Sanatlar
Yükseklik	: 13 cm
Boy	: 25 cm
En	: 17 cm
Kullanılan Malzemeler	: Ahşap malzeme, iskarpela, çeşitli oyma aletleri, tokmak, vernik, zımpara, ahşap boyası, çivi, tutkal, menteşe.
Uygulanan Teknikler	: Oyma tekniği
Kullanılan Desen	: (x) Bitkisel desen (x) Geometrik desen () insan ve hayvan figürü

Rengi : Kahverengi

Kompozisyon : Mücevher sandığının kapak kısmında merkezde ve çevresinde merkezi tamamlayan simetrik yapıda, bitkisel desen kullanılmıştır. Kenar bordürlerinde ise geometrik bezeme kullanılmıştır. Sandığın ön kısmında simetrik yapıda bitkisel desen kullanılmış, yine kenar bordürlerinde geometrik bezemeden faydalanılmıştır. Ayak kısmında simetrik yapıda, bitkisel desen kullanılmıştır.

Fotoğraf 59: Altıgen mücevher kutusu

Ürünün Yapılış Tarihi	: Bilinmiyor
Ustanın adı	: Bilinmiyor
İnceleme Tarihi	: Şubat 2008
Bulunduğu Yer	: Odun ambarı
Yükseklik	: 25 cm
Boy	: 46 cm
En	: 28 cm
Kullanılan Malzemeler	: Ceviz ahşap malzeme, iskarpela, çeşitli oyma aletleri, tokmak, vernik, zımpara, ahşap boyası, tutkal, çivi, menteşe.
Uygulanan Teknikler	: Oyma tekniği
Kullanılan Desen	: (x) Bitkisel desen (x) Geometrik desen (x) Hayvan figürü
Rengi	: Kahverengi, eskitme rengi

Kompozisyon : Merkezde bitkisel desen kullanılmış, kenarlarında merkezi tamamlayan simetrik yapıda hayvan figüründen ve bitkisel bezemeden faydalanılmıştır. Kenar bordürlerinde geometrik bezemeden faydalanılmıştır. Kenar bölümlerinde bitkisel bezemenin devamı niteliğinde simetrik bitkisel form kullanılmıştır. Ayak kısımlarında bitkisel ve geometrik bezeme kullanılmıştır.

Fotoğraf 60: Sekizgen çeyiz sandığı

Ürünün Yapılış Tarihi	: 2007
Ustanın adı	: Remzi GÖZÜKARA
İnceleme Tarihi	: Şubat 2008
Bulunduğu Yer	: Galeri El Sanatları
Yükseklik	: 60 cm
Boy	: 98 cm
En	: 50 cm
Kullanılan Malzemeler	: Ahşap ceviz malzeme, iskarpela, tokmak, vernik, zımpara, ahşap boyası, çivi, tutkal, menteşe.
Uygulanan Teknikler	: Oyma tekniği
Kullanılan Desen	: (x) Bitkisel desen (x) Geometrik desen () insan ve hayvan figürü

Rengi : Ceviz rengi

Kompozisyon : Merkezde bitkisel form, çevresinde merkezi tamamlayan simetrik yapıda, bitkisel desen kullanılmıştır. Kenar bordürlerinde ise geometrik bezeme kullanılmıştır. Sandığın kapak kısmında merkezde bitkisel desen kenar bordürlerine kadar desen kullanılmamış, yine kenar bordürlerinde simetrik yapıda bitkisel desen kullanılmıştır. En dış çizgi ise geometrik formda oluşturulmuştur. Ayak kısımlarında ise simetrik yapıda, bitkisel desen kullanılmıştır.

Fotoğraf 61: Sekizgen Sandık

Ürünün Yapılış Tarihi	: 2007
Ustanın adı	: Remzi GÖZÜKARA
İnceleme Tarihi	: Şubat 2008
Bulunduğu Yer	: Galeri El Sanatları
Yükseklik	: 62 cm
Boy	: 100 cm
En	: 52 cm
Kullanılan Malzemeler	: Ahşap Ceviz malzeme, iskarpela, çeşitli oyma aletleri, tokmak, vernik, zımpara, ahşap boyası, çivi, menteşe.
Uygulanan Teknikler	: Oyma tekniği
Kullanılan Desen	: (x) Bitkisel desen (x) Geometrik desen

() insan ve hayvan figürü

Rengi : Kahverengi

Kompozisyon : Bitkisel bezemeyle oluşturulan desen sandığın ön kısmına tamamen yayılmamış, aynı desen üç bölüme yerleştirilmiştir. Simetrik bir formla oluşturulan desenleri bölen kısımlarda geometrik ve bitkisel bezemeden faydalanılmıştır. Kenar bordürlerinde yine önce geometrik bir çizgiyle ayrılmış ayak kısmında ise bitkisel bezemeyle devam edilmiştir.

Fotoğraf 62: Dört köşeli sandık

Ürünün Yapılış Tarihi	: 2007
Ustanın adı	: Ali ARI
İnceleme Tarihi	: Şubat 2008
Bulunduğu Yer	: Galeri El Sanatları
Yükseklik	: 50 cm
Boy	: 85 cm
En	: 45 cm
Kullanılan Malzemeler	: Kavak ahşap malzeme, iskarpela, çeşitli oyma aletleri, tokmak, vernik, zımpara, ahşap boyası, çivi, menteşe.
Uygulanan Teknikler	: Oyma tekniği
Kullanılan Desen	: (x) Bitkisel desen (x) Geometrik desen () insan ve hayvan figürü

Rengi : Kahverengi

Kompozisyon : Merkezde bitkisel form, çevresinde merkezi tamamlayan simetrik yapıda, bitkisel desen kullanılmıştır. Kenar bordürlerinde ise geometrik bezeme kullanılmıştır. Ayak kısmında ise çok az bitkisel desene rastlanmaktadır.

Fotoğraf 63: Dörtgen Sandık

Ürünün Yapılış Tarihi	: 2006
Ustanın adı	: Abdi GÜL
İnceleme Tarihi	: Mart 2008
Bulunduğu Yer	: Kapalı Çarşı
Yükseklik	: 60 cm
Boy	: 100 cm
En	: 50 cm
Kullanılan Malzemeler	: Ceviz ahşap malzeme, iskarpela, çeşitli oyma aletleri, tokmak, vernik, zımpara, ahşap boyası, tutkal, çivi, menteşe.
Uygulanan Teknikler	: Oyma tekniği
Kullanılan Desen	: (x) Bitkisel desen (x) Geometrik desen () insan ve hayvan figürü
Rengi	: Kahverengi ve siyah tonlar

Kompozisyon : Bitkisel ve geometrik bezemeyle oluşturulan desen sandığın ön kısmına üç bölüme yerleştirilmiştir. Simetrik bir formla oluşturulan desenleri bölen kısımlarda geometrik ve bitkisel bezemeden faydalanılmıştır. Desen kısmından kapak kısmına kadar olan bölümde geometrik bezeme yoğun bir şekilde işlenmiştir. Kenar bordürlerinde yine önce geometrik bir çizgiyle ayrılmış ayak kısmında ise bitkisel bezemeyle devam edilmiştir.

Fotoğraf 64: Sekizgen çeyiz sandığı

Ürünün Yapılış Tarihi	: 2005
Ustanın adı	: Bilinmiyor
İnceleme Tarihi	: Mart 2008
Bulunduğu Yer	: Ayla Sevim EROL
Yükseklik	: 50 cm
Boy	: 85 cm
En	: 45 cm
Kullanılan Malzemeler	: Ahşap ceviz malzeme, iskarpela, tokmak, vernik, zımpara, ahşap boyası, çivi, tutkal, menteşe.
Uygulanan Teknikler	: Oyma tekniği
Kullanılan Desen	: (x) Bitkisel desen (x) Geometrik desen () insan ve hayvan figürü

Rengi : Kahverengi, siyah

Kompozisyon : Merkezde simetrik formda bitkisel bezeme kullanılmış, çevresinde ise yine simetrik formda merkezi kenardan tamamlar nitelikte bitkisel bezeme kullanılmıştır. Sandığın ön yüzündeki kenar bordürlerinde yine önce geometrik bir çizgiyle ayrılmış ayak kısmında ise bitkisel bezemeyle devam edilmiştir. Sandığın kenarlarında ise merkezde ve devamında merkezi tamamlayan kısımda simetrik yapıda bitkisel bezeme kullanılmıştır. Kapak kısmında merkezde desen kullanılmamış, çevresinde ise simetrik formda bitkisel desen kullanılmıştır. Kapak kısmının kenar bordürlerinde geometrik bezeme kullanılmıştır.

Fotoğraf 65: Dört köşe sandık

Ürünün Yapılış Tarihi	: 2006
Ustanın adı	: Bilinmiyor
İnceleme Tarihi	: Mart 2008
Bulunduğu Yer	: Kapalı Çarşı
Yükseklik	: 50 cm
Boy	: 60 cm
En	: 40 cm
Kullanılan Malzemeler	: Ahşap ceviz malzeme, iskarpela, tokmak, vernik, zımpara, ahşap boyası, çivi, tutkal, menteşe.
Uygulanan Teknikler	: Oyma tekniği
Kullanılan Desen	: (x) Bitkisel desen () Geometrik desen (x) Hayvan figürü
Rengi	: Kahverengi

Kompozisyon : Sandığın ön yüzünde simetrik yapıda bitkisel bezeme ve hayvan figürü kullanılmıştır. Kenarlarında bordür kullanılmamış fakat sandığın tutulacak kısmında yine hayvan figürü kullanılmıştır. Sandığın kapak kısmı yine aynı kompozisyonla oluşturulmuştur.

Fotoğraf 66: Sekizgen çeyiz sandığı

Ürünün Yapılış Tarihi	: 2007
Ustanın adı	: Halik MARAŞLIOĞLU
İnceleme Tarihi	: Mart 2008
Bulunduğu Yer	: Kapalı çarşı
Yükseklik	: 62 cm
Boy	: 100 cm
En	: 52 cm
Kullanılan Malzemeler	: Ahşap ceviz malzeme, iskarpela, tokmak, vernik, zımpara, ahşap boyası, çivi, tutkal, menteşe.
Uygulanan Teknikler	: Oyma tekniği
Kullanılan Desen	: (x) Bitkisel desen (x) Geometrik desen () insan ve hayvan figürü
Rengi	: Kahverengi, siyah eskitme

Kompozisyon : Bitkisel ve geometrik bezemeyle oluşturulan desen sandığın ön kısmına üç bölüme yerleştirilmiştir. Simetrik bir formla oluşturulan desenleri bölen kısımlarda geometrik ve bitkisel bezemeden faydalanılmıştır. Desen kısmından kapak kısmına kadar olan bölümde geometrik bezeme yoğun bir şekilde işlenmiştir. Kenar bordürlerinde yine önce geometrik bir çizgiyle ayrılmış ayak kısmında ise bitkisel bezeme kullanılmıştır.

Fotoğraf 67: Dört köşe çeyiz sandığı

Ürünün Yapılış Tarihi	: 2007
Ustanın adı	: Abdi GÜL
İnceleme Tarihi	: Mart 2008
Bulunduğu Yer	: Kapalı çarşı
Yükseklik	: 60 cm
Boy	: 100 cm
En	: 50 cm
Kullanılan Malzemeler	: Ahşap ceviz malzeme, iskarpela, tokmak, vernik, zımpara, ahşap boyası, çivi, tutkal.
Uygulanan Teknikler	: Oyma tekniği
Kullanılan Desen	: (x) Bitkisel desen (x) Geometrik desen () insan ve hayvan figürü
Rengi	: Kahverengi, siyah

Kompozisyon : Sandığın ön yüzünde merkeze desen konulmamış, dağınık şekilde simetrik yapıda bitkisel bezemeden faydalanılmıştır. Kenar bordürlerinde geometrik ve bitkisel bezeme birlikte kullanılmıştır. Ayak kısmında ise bitkisel bezemeden faydalanılmıştır. Sandığın kapak kısmı yine aynı kompozisyonla oluşturulmuştur.

Fotoğraf 68: Dört köşe çeyiz sandığı

Ürünün Yapılış Tarihi	: 2006
Ustanın adı	: Bilinmiyor
İnceleme Tarihi	: Mart 2008
Bulunduğu Yer	: Kapalı çarşı
Yükseklik	: 60 cm
Boy	: 100 cm
En	: 52 cm
Kullanılan Malzemeler	: Ahşap ceviz malzeme, iskarpela, tokmak, vernik, zımpara, ahşap boyası, çivi, tutkal, menteşe.
Uygulanan Teknikler	: Oyma tekniği
Kullanılan Desen	: (x) Bitkisel desen (x) Geometrik desen () insan ve hayvan figürü

Rengi : Ceviz rengi, eskitme

Kompozisyon : Sandığın ön yüzünde yoğun bir şekilde, simetrik yapıda bitkisel bezeme kullanılmıştır. Merkezde bir desen ve merkezi tamamlayan kısımlarda işlenen desen, kenar bordürden geometrik çizgiyle ayrılmıştır. Kenar bordürlerinde bitkisel bezeme kullanılan sandığın ayak kısmında merkeze bitkisel desen alınarak simetrik ve bitkisel yapıda bir desen işlenmiştir.

Fotoğraf 69: Dört köşe çeyiz sandığı

Ürünün Yapılış Tarihi	: 2007
Ustanın adı	: Ökkeş MARAŞLIOĞLU
İnceleme Tarihi	: Mart 2008
Bulunduğu Yer	: Kapalı çarşı
Yükseklik	: 60 cm
Boy	: 98 cm
En	: 50 cm
Kullanılan Malzemeler	: Ahşap gürgen malzeme, iskarpela, tokmak, vernik, zımpara, ahşap boyası, çivi, tutkal, menteşe.
Uygulanan Teknikler	: Oyma tekniği
Kullanılan Desen	: (x) Bitkisel desen (x) Geometrik desen () insan ve hayvan figürü
Rengi	: Kahverengi, eskitme

Kompozisyon : Merkezde bitkisel form, çevresinde merkezi sarmalayan simetrik yapıda, bitkisel desen kullanılmıştır. Kenar bordürlerinde ise geometrik bezeme kullanılmıştır. Sandığın en sağ ve sol kenarıyla ayak kısmında ise çok az bitkisel desene rastlanmaktadır.

Fotoğraf 70: Dört köşe çeyiz sandığı

Ürünün Yapılış Tarihi	: 2007
Ustanın adı	: Bilinmiyor
İnceleme Tarihi	: Nisan 2008
Bulunduğu Yer	: Kapalı çarşı
Yükseklik	: 60 cm
Boy	: 98 cm
En	: 50 cm
Kullanılan Malzemeler	: Ahşap ceviz malzeme, iskarpela, tokmak, vernik, zımpara, ahşap boyası, çivi, tutkal, menteşe.
Uygulanan Teknikler	: Oyma tekniği
Kullanılan Desen	: (x) Bitkisel desen () Geometrik desen () insan ve hayvan figürü
Rengi	: Kahverengi, siyah

Kompozisyon : Sandığın ön yüzünde, merkezde desen yok, dağınık şekilde simetrik yapıda bitkisel bezemeden faydalanılmıştır. Kenar bordürlerinde geometrik sağ ve sol kenarlarında bitkisel bezeme kullanılmıştır. Ayak kısmında ise yine bitkisel bezemeden faydalanılmıştır. Sandığın kapak kısmı yine aynı kompozisyonla oluşturulmuştur.

Fotoğraf 71: Sekizgen çeyiz sandığı

Ürünün Yapılış Tarihi	: 2007
Ustanın adı	: Bilinmiyor
İnceleme Tarihi	: Nisan 2008
Bulunduğu Yer	: Kapalı çarşı
Yükseklik	: 62 cm
Boy	: 100 cm
En	: 52 cm
Kullanılan Malzemeler	: Ahşap ceviz malzeme, iskarpela, tokmak, vernik, zımpara, ahşap boyası, çivi, tutkal, menteşe.
Uygulanan Teknikler	: Oyma tekniği
Kullanılan Desen	: (x) Bitkisel desen (x) Geometrik desen () insan ve hayvan figürü
Rengi	: Kahverengi, eskitme

Kompozisyon : Sandığın ön yüzünde merkezde yine bitkisel desen, çevresinde ise merkezi tamamlayan ve çevreleyen bitkisel bezemeden faydalanılmıştır. Bitkisel bezemenin devamında sandığın kenar bordürlerine kadar geometrik bezemeden faydalanılmıştır. Kenar bordürlerinde de geometrik bezeme kullanılmıştır. Sandığın ayak kısmında bitkisel bezeme kullanılmıştır. Kapağında ise ortada desen kullanılmamış, kenarlarında bitkisel desenden faydalanılmıştır. Sandığın kenarlarında, ön yüzünde kullanılan desenin devamı niteliğinde bir desen kullanılmıştır.

Fotoğraf 72: Dört köşe sandık

Ürünün Yapılış Tarihi	: Bilinmiyor
Ustanın adı	: Bilinmiyor
İnceleme Tarihi	: Nisan 2008
Bulunduğu Yer	: Kapalı çarşı
Yükseklik	: 52 cm
Boy	: 98 cm
En	: 50 cm
Kullanılan Malzemeler	: Ahşap ceviz malzeme, iskarpela, tokmak, vernik, zımpara, ahşap boyası, çivi, tutkal.
Uygulanan Teknikler	: Oyma tekniği
Kullanılan Desen	: (x) Bitkisel desen (x) Geometrik desen () insan ve hayvan figürü
Rengi	: Kahverengi, siyah

Kompozisyon : Sandığın ön yüzünde merkeze desen konulmamış, dağınık şekilde simetrik yapıda bitkisel bezemeden faydalanılmıştır. Ortadaki deseni kenar bordürlerinden ayıran kısımda geometrik bezeme kullanılmıştır. Kenar bordürlerinde geometrik ve bitkisel bezeme birlikte kullanılmıştır. Ayak kısmında ise bitkisel bezemeden faydalanılmıştır. Sandığın kapak kısmı yine aynı kompozisyonla oluşturulmuştur.

EK-2. Bilgi Formunda Yer Alan Ahşap Süsleme Ürünler

Bu tabloda bilgi formunda yer alan, Kahramanmaraş'taki ahşap oyma eserlerden oluşturulan ürünlerin süsleme ve yapım teknikleri tabloda belirtilmiştir.

Tablo 21: Ahşap Süsleme Ürünlerinde Kullanılan Yapım ve Süsleme Teknikleri

AHŞAP ESERLER	YAPIM TEKNİĞİ			SÜSLEME TEKNİĞİ						
	ÇAKMA TEKNİĞİ	YAPIŞTIRMA TEKNİĞİ	KÜNDEKARİ TEKNİĞİ	OYMA TEKNİĞİ			KAPLAMA	ÇİNİ	TORNA İŞİ	SEDEF KAKMA
				Düz Sathlı Yüzey Oyma	Düz Sathlı Derin Oyma	Eğri Kesim Tekniği				
Fot No										
Fot 65	X	X		X					X	
Fot 66	X	X		X					X	
Fot 67	X	X			X					X
Fot 68	X	X		X					X	
Fot 69	X	X		X					X	
Fot 70	X	X			X				X	
Fot 71	X	X			X	X			X	
Fot 72	X	X			X				X	
Fot 73	X	X			X				X	
Fot 74	X	X			X				X	
Fot 75	X	X		X					X	
Fot 76	X	X			X				X	
Fot 77	X	X			X				X	
Fot 78		X			X				X	

AHŞAP ESERLER	YAPIM TEKNİĞİ			SÜSLEME TEKNİĞİ						
	ÇAKMA TEKNİĞİ	YAPIŞTIRMA TEKNİĞİ	KÜNDEKARİ TEKNİĞİ	OYMA TEKNİĞİ			KAPLAMA	ÇİNİ	TORNA İŞİ	SEDEF KAKMA
				Düz Satırlı Yüzey Oyma	Düz Satırlı Derin Oyma	Eğri Kesim Tekniği				
Fot No										

Fot 79	X	X			X	X			X	
Fot 80	X	X			X				X	
Fot 81	X	X		X					X	
Fot 82	X	X		X					X	
Fot 83	X				X				X	
Fot 84	X	X			X				X	
Fot 85		X		X	X		X			
Fot 86		X		X					X	
Fot 87	X				X				X	
Fot 88	X			X					X	
Fot 89	X			X					X	
Fot 90	X	X			X	X			X	
Fot 91	X	X			X				X	
Fot 92	X	X			X				X	
Fot 93	X	X			X				X	
Fot 94	X	X		X					X	
Fot 95	X	X		X					X	
Fot 96	X	X			X				X	

AHŞAP ESERLER	YAPIM TEKNİĞİ			SÜSLEME TEKNİĞİ						
	ÇAKMA TEKNİĞİ	YAPIŞTIRMA TEKNİĞİ	KÜNDEKARİ TEKNİĞİ	OYMA TEKNİĞİ			KAPLAMA	ÇİNİ	TORNA İŞİ	SEDEF KAKMA
				Düz Satırlı Yüzey Oyma	Düz Satırlı Derin Oyma	Eğri Kesim Tekniği				
Fot No										

Fot 97	X	X			X				X	
Fot 98	X	X			X				X	
Fot 99	X	X			X	X			X	
Fot 100	X	X			X				X	
Fot 101	X	X			X	X			X	
Fot 102	X	X		X					X	
Fot 103	X	X			X				X	
Fot 104	X	X			X	X			X	
Fot 105	X	X			X	X			X	

Tabloya baktığımızda yapım tekniği olarak çakma tekniği 38 üründe, yapıştırma tekniği 37 üründe kullanılmış, 34 üründe hem çakma hem yapıştırma tekniği kullanılmış, fakat kündekari tekniği hiç kullanılmamıştır. Süsleme tekniklerinden olan oyma tekniğinde düz satırlı yüzey oyma 14 üründe ve düz satırlı derin oyma 28 üründe kullanılmış, aynı zamanda 1 üründe hem düz satırlı yüzey oyma hemde düz satırlı derin oyma tekniği kullanılmıştır. Eğri kesim tekniği 7 üründe kullanılmış yine 7 üründe hem düz satırlı derin oyma hemde eğri kesim tekniği birlikte kullanılmıştır. Süsleme tekniklerin torna işi 39 üründe kullanılmış, kaplama işi sadece 1 üründe kullanılmış, sedef kakma 1 üründe, çini ise incelenen ürünler arasında teknik olarak hiç kullanılmamıştır.

ANKET FORMU**EK-3. Anket**

Bu anket Kahramanmaraş Ahşap Oyna Sanatının tanıtılması, Maraş'ın tanıtımına katkısı ve bugün ki durumunun belirlenmesi amacıyla hazırlanmıştır.

Bu araştırmaya vereceğiniz cevaplar kaynak niteliğinde olup size hiçbir sorumluluk yüklemeyecek ve anket sonuçları gizli tutulacaktır.

Anketteki sorulara ilişkin görüşlerinizi içtenlikle belirtmeniz araştırmanın amacına ulaşması bakımında önemlidir. Sorularda size en uygun şıkkı işaretleyiniz. Size uygun bir şık yoksa, görüşleriniz için ayrılmış olan “Diğer.....” Şıkkını işaretleyip, doldurabilirsiniz. Lütfen hiçbir soruyu cevapsız bırakmayınız. Araştırmayla ilgili sorularınızda araştırmacı ile iletişim kurunuz.

Gösterdiğiniz ilgi ve yardımlarınız için teşekkür ederim.

Hacer ARIKAN

Gazi Üniversitesi

Eğitim Bilimleri Enstitüsü

KAHRAMANMARAŞ AHŞAP OYMA SANATI ÜZERİNE BİR ARAŞTIRMA

1- Adınız , Soyadınız :

2- Doğum Yeri ve Yılıınız :

3- Cinsiyetiniz :

4- Eğitim Durumunuz :

- a. İlkokul
- b. Ortaokul
- c. Lise
- d. Üniversite
- e. Okur-yazar değilim

5- İş yerinizin adı :

6-Bu mesleğe kaç yaşında başladınız?:.....

7- Kaç yıldır bu meslekle uğraşıyorsunuz?

- a) 6-10 yıldır
- b) 10-15 yıldır
- c) 15-20 yıldır
- d) Daha fazla

8- Ahşap oyma sanatını nasıl öğrendiniz?

- a) Baba mesleği
- b) Merak ettiğim için
- c) Eğitim aldığım için
- d) Diğer

9- Ana faaliyet kolunuz :

- a) Ahşap Oyma

- b) Mobilya
- c) Kesim
- d) Montaj

10- Ahşap oyma sanatında kullanılan ağaç hammaddelerden en çok hangisini tercih ediyorsunuz?

- a) Ceviz
- b) Kavak
- c) Diğer

11- En çok hangi eşyayı üretiyorsunuz?

- a) Ev eşyaları
- b) Hediyelik eşyalar
- c) Diğer

12- Kaç çeşit ürün üretiyorsunuz?

.....

13- Ahşap oyma sanatında en çok hangi tekniği kullanıyorsunuz.

- a) Kesme-Oyma tekniği, Oyma tekniği
- b) Kakma tekniğini
- c) Yakma tekniğini
- d) Diğer
-

14- Yaptığınız ürünleri boyuyor musunuz?

- a) Evet
- b) Hayır

15- Ürünleri boyuyorsanız daha çok hangi renkleri ve tonları kullanırsınız?

- a) Natürel renkler
- b) Siyah tonlar
- c) Kahverengi ve tonları
- d) Ceviz rengi

e) Diğer renkler

.....

16- Ahşap oyna sanatında kullandığınız desenleri nerelerden alıyorsunuz?

- a) Desen kitapları ve dergilerden
- b) Yöresel desenleri kullanıyorum.
- c) Kendim tasarlıyorum.
- b) Diğer

.....

17- Kaliteli bir ürün meydana getirmek için yaklaşık kaç saat çalışıyorsunuz?

- a) Büyük boy sandıkta.....
- b) Küçük boy sandıkta

18- Satışını yaptığınız ürünün daha çok hangi özelliği üzerinde yoğunlaşıyorsunuz?

- a) Geleneksel bir yapıda olması
- b) Kalitesi
- c) Ucuz ve kolay üretilebilen olması
- d) Diğer.....

19- Ürettiğiniz ürünleri daha çok kimler tercih ediyor.

- a) Yüksek gelir grubu
- b) Orta gelir grubu
- c) Diğer.....

20- Alıcılar pazarlamakta olduğunuz ahşap oyma eşyaların en çok hangisine ilgi göstermektedir?

- a) Sandık
- b) Camekan
- c) Mücevher kutusu

21- Satın alınan ahşap ürünlerinde alıcılar en çok neye dikkat ediyorlar ?

- a) Ürün kalitesine
- b) Ürün desen, renk ve kompozisyonuna

- c) Ürün fiyatına
- d) Ürün boyutuna
- e) Ürünün fonksiyonelliğine

22- Alıcılar satın alacağı ahşap ürünlerde en çok hangi desen özelliğini arıyorlar ?

- a) Bitkisel desenleri
- b) Geometrik desenleri
- c) Diğer

23- Satışı yapılan ahşap ürünler ihtiyaca göre mi, moda akımına göre mi satın alınıyor ?

- a) İhtiyaca göre
- b) Moda akımına göre
- c) Diğer sebepler
-

24- Ahşap oyma ürünlerini nerelere pazarlıyorsunuz?

- a) Büyük şehirlere
- b) Turistik yörelere
- c) Yurt dışına
- d) Diğer

25-Tanıtım ve pazarlamada en çok hangi araçları kullanıyorsunuz?

- a) İnternet
- b) Katalog
- c) Diğer

26- En çok satışı hangi zamanlarda yapıyorsunuz ?

- a) İlkbahar
- b) Yaz
- c) Sonbahar
- d) Kış
- e) Özel günler (yılbaşı, anneler günü vs.)
-

27- Satışlarınızı sipariş üstünemi, yoksa üretipmi alıcıya ulaşıyorsunuz?

- a) Sipariş üstüne
- b) Üretip alıcıya ulaşma yolu
- c) Her ikisi de
- d) Diğer

28- Satışını yaptığınız ahşap ürünün büyük veya küçük olması alıcıyı etkiliyor mu ?

- a) Evet
- b) Hayır

29- Cevabınız evet ise etkileme nedeni sizce ne olabilir ?

- a) Büyük ürünlerin fiyatının yüksek olması
- b) Büyük ürünlerin tüketici tarafından ilgi görmesi
- c) Küçük ürünlerin kolay taşınabilmesi ve ucuz olması
- d) Diğer.....

